

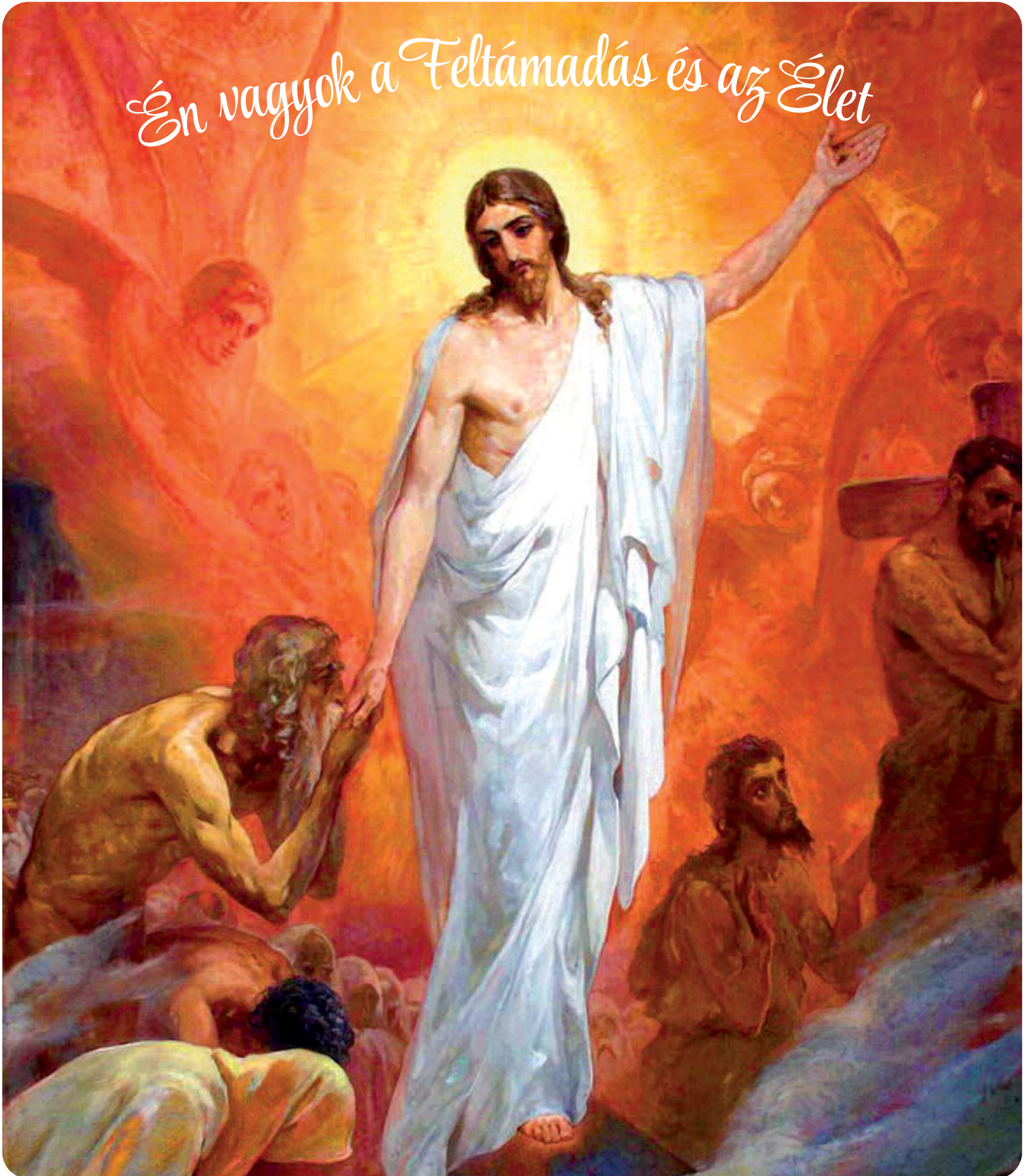
Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
XI. évfolyam 2. szám

2022. március-április

Én vagyok a Feltámadás és az Élet

Azon a napon szövetséget kötök javukra a mezei vadakkal, az égi madarakkal

és a földön csúszó-mászó állatokkal. Kiirtom az íjat, a kardot és a háborút az országból, és biztonságban élhetnek. Eljegyezek magamnak örökre, eljegyezek magamnak az igazság és a törvény, a szeretet és az irgalom ajándékával. Eljegyezek magamnak a hit ajándékával, és megismered az URat. (Hóseás 2,20-22)

Jöjj ki a koporsóból!

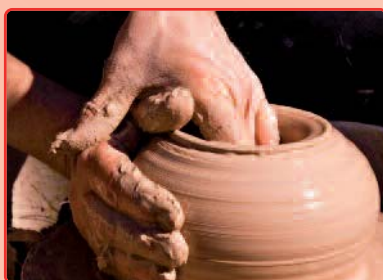
6

MÁTRAHÁZA 2022

14

TEOLÓGIAI ESTÉK
Dr. Szabó István előadása

28

TEOLÓGIAI ESTÉK
Földváryné Dr. Kiss Réka
előadása Dr. Pap Lászlóról

„Tudom a te dolgaidat, hogy az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy” (Jel. 3:1.) Mozog, ölel, csókol, kacag a tested, erőtől duzzadnak az izmaid, üde fiatalsgod tükröződik hamvas arcodról. Pompás, körülrajongott alakod van, frissen vasalt, jól szabott ruhában jársz. Egészséges külsőd, bátor fellépésed, délceg, egyenes járásod mind azt bizonyítják, hogy te élsz! Jogosan állíthatod azonban ugyanezt akkor is, ha a hosszú évek terhes megpróbáltatásai alatt már meggörnyedt a hátad, ha beteges vézna teremtés vagy is, ha erőd fogytán, botra támaszkodva teszed is esti sétádat. Élsz, mert lüktet ereidben a vér, mert érzel, lélegzel, dobog a szíved, mert tervezel. Én azonban az Isten Igéjével együtt azt állítom mégis rólad, hogy halott vagy!

„Mikor pedig a város felé közeledett, egy halottat hoztak ki. És látván őt az Úr, megkönyörülte rajta és odamenvén illeté a koporsót és monda: *Ifjú néked mondom, kelj fel! És felüle a megholt és kezdte szólni.*” (Luk. 7:12-15.)

Viruló testedre úgy néz Isten, mint egy magával tehetetlen halottra. Te ezt most nem hiszed el. Talán mosolyogva legyintesz egyet, vagy kételkedve futsz át a következő sorokra. Lehetetlennek tartod, hogy te lelkileg így állj, hiszen nem vagy te olyan elvetemült, hogy a Mindenható kitagadjon, eltiporjon, rád se nézzen.

Tele vannak kegyességgel, vallásossággal a mindennapjaid. Templomba járó, imádkozó ember lehetsz, mégis érvényes rád az Írás kijelentése, hogy élsz és halott vagy! A világ és a környezeted úgy kezel, mint akinek semmi baja nincs, az Úr azonban átlát dédelgetett, szépitgetett húsvázadon, és előtte nyilvánvaló, hogy megrothadt, elsorvadt a bensőd. Bűneid megöltek! Hiába fested, cicomázod, edzed, fiatalítod a testedet, lelked halálán ezzel nem segíthetsz. Járhatsz sportolni, mehetsz kozmetikushoz, magadra kenhetsz egy fél drogériát, szomorú állapotod mégsem változik meg.

Élő halott vagy. És az is maradsz mindaddig, míg Krisztusban új életet nem nyersz!

Hogy támadhat fel egy magával tehetetlen régen eltemetett csontváz? Megindíthatja-e a vérkeringést? Kiugorhat-e a koporsójából? Ugye nem? Te is hasztalan próbálsz a bűn halálából való szabadulást. Erőd végső megfeszítésével sem fog sikerülni. Halott vagy és nem menekülhetsz a koporsódból.

De nézd! Most előtted áll Az, Akinek van hatalma arra, hogy téged kihívjon dohos kriptádból a napsugaras, virágzó tavaszba! Megszólít, és azt mondja: „*Ifjú, néked mondom, kelj fel!*” Jézus sajnál téged, sír feletted és életre akar hívni. Oh, milyen borzasztó lenne, ha azt olvasnánk a naini ifjú történetében, hogy nem akart kijönni a koporsóból Krisztus feltámasztó szavára, hanem azt mondja, mikor végre felpattannak merev szemei, hogy én nagyon jól érzem magam ezen a feldíszített ravatalon. Ne mondd, hogy ez lehetetlen, mert ezt teszed te is! Magadhoz öleled díszes koszorúdat, kényelmesen elhelyezkedsz kipárnázott sírodban, és nem akarsz feltámadni!

Ne légy ilyen bolond! Értsd meg, hogy a halálból az igazi életre hív téged a Mester! Halld meg a hívó szót, és hagyd el a koporsót!

Szikszai Béni

„Meghal a jó, ki hűség volt s alázat, az él, ki Isten bántására lázadt...”

Máté 27:45-61.

A 340. ének 5. verse jutott az eszembe, amikor elolvastam a Nagypéntekre kijelölt igeszakaszt, így került címnek írásom elé.

Jézus személyével, életével és halálával kapcsolatosan olyan sokféle vélekedés volt és van, hogy szinte megszámlolni sem lehet. De mind jellemzően emberi vélekedés, és mint ilyen, igyekszik magát az egyetlen igaznak beállítani. Nem is tehet mást, hiszen az Isten képére és hasonlóságára alkotott ember, aki az Édenben még értette Isten szavát, akarátát, a bűneset után erre képtelen lett. Csak okoskodni tudott, magyarázatot keresni a megmagyarázhatatlanra, vagy a mások alkotta elméletekből a leginkább neki tetszőt kiválasztani. De tudjuk, hogy az ember gondolkodása hatalmas távolságra van az Istenétől! Az Ézsaiás 55-ben így olvassuk: „Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és nem a ti útaitok az én útaim, így szól az Úr! Mert a mint magasabbak az eget a földnél, akképen magasabbak az én útaim útaitoknál, és gondolataim gondolataitoknál!” (8-9. vers)

A pogány világot pontosan az indítja csodálkozásra, hogy míg az ő isteneik elvárják, sőt követelnek, addig a keresztények Istene nem. Ő „önként ment a fára...”, adott, „önmagát megüresítette, szolgai formát vévén föl, emberekhez hasonlóvá lévén. És mikor olyan állapotban találtatott mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, még pedig a keresztfának haláláig.” (Fil. 2:7-8.) Önmagát adta, bűnné lett, megfosztva magát az Atyától. Hiszen itt, a 46. versben kiált fel utolsó levegőjével, ami még tüdejébe lejutott: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?*”

Vajon én, te, mi – hogyan tekintünk a keresztre, az Ő áldozatára? Pogány módra, vagy a Lélek adta világossággal? Mert gyanús az, amikor megkeseredett szívvel éljük, morzsoljuk napjainkat, látva a sok bajt és pusztulást, elveszketten vergődünk, s tesszük fel egymás után a kérdéseket: Miért van mindez, és miért hagyod? Holott a keresztnél megállva nekünk gyülekezeti tagoknak, Istenben hívő embereknek nem magunkra, vagy a körülményekre kellene néznünk, hanem fel a helyettünk átokká lett, megtört testű ember-Jézusra, Aki abban a pillanatban, amikor kimondta: „*Elvégeztetett!*” – Istenként élénk adta a megoldást, amely Őbenne és Általa van. Mindent az Atya kezéből vett és mindent az Atya kezébe tett. Vajon nem úgy vagy-e, testvérem, hogy te is odateszed, s aztán vissza is veszed? Mert úgy látod, hogy mégis csak te tudod igazán, hogy mi a számodra jó és célravezető. Úgy látod, be kell segítened Istennek, hogy aztán – mint a kereszt alatt állók – te is rádöbbenj, hogy Jézus ott, a leggyengébb állapotában volt a legerősebb, hiszen a bűnös emberiség minden létező és leendő bűne nyomta kezébe-lábába a szögeket és kínozta halálra. „*Bizony Istennek Fia volt ez!*” Te is, testvérem, látva az azóta átok alól megszabadított emberek életét, – talán saját szabadulását is átélve – hálásan tekintsz fel naponta arra a töviskoronás, vérző fejre.

„*Sok asszony volt ott, akik távolról szemlélődtek.*” Ha így cselekszel te is, nem jól teszed. Tőlünk, tőled azt várja, hogy ne fordítsd el a tekintetedet róla, ne kerüld ki a keresztet, mert

az Ő halála nélkül neked nincs életed! Valahol Ázsiában – egy riportfilmben láttam – beleesett egy bárány vagy kecske egy mély kútba, amelynek alján víz volt, amiben egy hatalmas kígyó izgatottan próbálta becserkészni az állatot. Emberek siettek segítségére a halálra vált állatnak, és életre mentették. – Az ember-Jézus menti meg a kígyót, a Sátán bűvkörébe jutott embert az életre, az örökéletre. – Viszont láttam egy másik hasonló filmet is, amikor a gödörbe esett állat minden kínálkozó lehetőséget igyekezett kihasználni, míg erejét veszve hagyta, hogy az emberi kéz kimentse.

Szeretném minden embernek a szívére helyezni, hogy ne kínlódjon, ne akarja élete gubancait a maga erejével, vagy mások „jó” tanácsai szerint megoldani, mert nem fog menni! A 37. Zsoltár 5. verse legyen a vezérfonala: „*Hagyjad az Úrra a te útadat, és bízál benne, majd ő teljesíti.*” Ezt viszont megelőzi egy mondat, ami így hangzik: „*Gyönyörködjél az Úrban, és megadja néked szíved kéréseit.*” Gyönyörködjél az Isten Egyszülött Fiának áldozatában! Mit jelent ez?

Ne azt mondd, amit de sokan: Mindnyájan bűnösök vagyunk – hanem bűnbánattal azt: „*Jaj, vétkeimmel vertelek keresztre...*” S miután ezt már megláttad és kimondtad, legyen a következő szavad a hála, a köszönet szava, s hálából hirdesd mindenkinek, mint ott Nagypénteken: „*Bizony, ez az ember Isten Fia volt!*” Őva intelk, nehogy Arimathiai József módjára a halott Jézust öleld magadhoz, mint a híres szobor alakja, Mária, a keresztről levett fia testét márványba faragva!

Testvérem, neked élő Krisztusod van, Aki nap mint nap veled akar lenni minden dolгодban!

Ahogy az Egyiptomból való szabadulás után Mózes által Isten örököltte, hogy minden nemzedék adja tovább az örömhírt, hogy mit cselekedett az Isten, neked is bizonyosátevő életet kell élned, hírelned, tovább adnod, mert te már azt is tudod: „*Él a Jézus, a mi fejünk*”, és ott ül az Atya jobb-ján, s teszi továbbra is azt, amiért a keresztet is vállalta. Szószólónk az Atyánál, talán rólad is azt mondja: „*Ne vágd még ki, adj neki még egy évet!*” Ekkora szeretet indítsa meg a szívedet! Gondold végig: egy izomsorvadással született gyermekért mennyi áldozatot hoznak rokonok és ismeretlen emberek, hogy segítsenek – Jézus pedig az ellenségeiért saját életét adta. Tudod: „*Ma még lehet, ma még szabad...*” a kereszt tövébe leborulni. Mi lesz, ha elkésel? „*Mi lesz veled, ha nem mented meg az életed? Lezárul a kegyelmi út, s lelked örök halálba jut!*” – egy ének mondja ezt, s én is, kívánva, hogy ne majd odaát akarj változtatni, mint a gazdag és Lázár történetében a gazdag, mert ott már késő.

Most, amikor olvasod a leírtakat, vagy hallgatod a nagypénteki evangéliumot, lépd meg az eddig fontolgatott lépést, valld meg bűneidet, mert csak a megvallott bűnre van bocsánat!

Érettségi tablónkra felírtuk, hogy mikor és hol találkozzunk majd egymással – zárásként ide írom: Találkozunk 2022 Nagypéntekén a keresztnél, s aztán majd Nála, odaát az örökkévalóságban! Ámen! Úgy legyen!

Pap Lászlóné lelkipásztor

A felolvasott ige, amiről ezen a néhány napon gondolkodtunk, újra és újra felhívja a figyelmünket az egymás iránti felelősségünkre. Felhívja a figyelmünket arra, hogy legyünk gyengédek egymással, legyünk testvérszeretők, hogy mi magunk őrizzük az egységet a békesség kötelékével, ma pedig arra hív bennünket, hogy vigasztaljuk egymást.

Azt olvassuk a Szentírásban, hogy a jeruzsálemi gyülekezetben, az apostoli közösségben volt egy ember, aki bátorította a többieket. Már a szülei is így nevezték el: a vigasztalás, a bátorítás fia – Barnabás. Barnabás a vigasztalás, a bátorítás fia. Szép példaként áll előttünk például az ApCsel 4. fejezetében, amikor eladott egy mezőt, elvitte annak árát az apostoloknak, hogy gondoskodjanak a nyomorúságban, rászorultságban élő keresztyénekről Jeruzsálemben.

Aztán úgy is látjuk a Szentírásban Barnabást, mint a vigasztalás, a bátorítás fiát, hogy amikor Pál megtér, akkor mellé áll a bizalmatlanokkal szemben. Néhány héttel azelőtt Pál még azzal a szándékkal indult Damaszkuszba, hogy összegyűjtse a keresztyéneket, és börtönbe vesse őket. Jézus ekkor megállította őt az úton, és azt mondta neki: Pál, miért üldözöl engem? Aztán Pál annyira közel került Jézushoz, hogy megszerette a mi Urunkat, Jézus Krisztust, és onnantól kezdve testvéreinek tartotta azokat, akiket korábban üldözött. Eleinte nem is nagyon fogadták el őt a közösségben. Pált sokan ismerték, és mindenkinek fenntartása volt vele szemben. Ott volt előttük az ő hírhedt életrajza. Csak egy valaki volt, aki melléállt: Barnabás. Ő volt az, aki bevezette Pált a gyülekezet közösségébe. Akiről nem hitték, hogy hiszi a Krisztust, biznyságot tett amellett, hogy Jézus Krisztus tulajdonává lett.

Minden időben szükségünk van bátorításra, buzdításra és vigasztalásra. Isten arra hív bennünket, hogy ezt megtegyük. Miért? Azért, mert az ember egyik jellemzője a csüggedés. Milyen könnyű elcsüggedt embernek lenni! Milyen rossz, amikor valaki rólunk csak negatív dolgokat hirdet! Milyen rossz, amikor nincsen reményünk, nincsen örömünk! Milyen rossz, ha csak panasz van az ajkunkon, milyen frusztráló az, hogy senki nem ért meg bennünket! A csüggedés lelke, a csüggedés ajándéka gyakran ott van a mi közösségeinkben is.

A héten a híradókból csak az összefoglalókat láttam, melyekben így tudósítottak: *Most összefoglaljuk a háború eseményeit. A hírekből csináltak egy összefoglalót, hogy mikor mi történt. Tegnap felhívott Beregsurányból az egyik kollégám testvére, és azt mondta: Nem tudjuk utolérni a budakeszi lelkipásztort, akinek itt*

van nálunk a hitoktatója, kiint van a határ mellett. Megkért arra, hogy próbáljam elérni és megkérni a lelkipásztort, hadd maradjon még egy hétig ez a hitoktató. Kérdeztem tőle: Miért? Mert őt nyelven beszél, ebből az ukránt és az oroszot perfektül. Olyan bizalmatlanok az Ukrajnából menekült emberek, hiába szólongatjuk őket magyarul, nem bíznak bennünk. Olyan csüggedtek, elvesztették minden reménységüket. De ha valaki az anyanyelvükön szólítja meg őket, akkor kialakul egy kapcsolat, és elfogadják a nekik nyújtott segítséget, szállást. Itt kapnak meleg ételt, ruhát és biztonságos fedelelet a fejük fölé. Aztán a budakeszi

BÁTORÍTÁSÁTOK ÉS VIGASZTALJÁTOK EGYMÁST!

Textus: 1Thessz 5,11

„Vigasztaljátok tehát egymást, és építse egyik a másikat, ahogyan teszték is.”

lelkipásztor azt mondta: Persze, maradjon még egy hétig a hitoktató. Maradjon ott, ha benne bíznak. A többit majd én elintézem.

Milyen fontos, ha egy gyülekezetről is az a kép alakul ki, hogy bátorítják és vigasztalják egymást. Az a két szó a Szentírásban: bátorítani és vigasztalni, azt a pillanatot jeleníti meg, amit az előbb itt a gyerekek a székfoglalós játékban eljátszottak. Amikor az ember úgy hiszi, hogy már nincsen helye (nincsen széke), akkor mégis leülhet valaki mellé, aki átöleli, aki megsimogatja, aki beszélget vele. Aki egy kicsit megüdíti a lelkét. A vigasztalás, bátorítás mindig valamifajta közösségben történik. Nem azt jelenti ez a játék, hogy kimaradtam, hogy vesztés vagyok, hogy én vagyok az utolsó. Azért vettük ki a két utolsó széket, hogy átéljék a gyerekek: van hova leülni. Van, aki várja, van, aki megöleli őket. Ez a kifejezés az eredetiben szó szerint egyébként azt jelenti, hogy *mellette beszélni*. Nem mellébeszélni, hanem közvetlenül mellette ülni, beszélgetni vele. Ezt a kifejezést használjuk Isten Szentlelkére is: a vigasztalás Lelke. Aki ott van az ember mellett, sőt, ott van az emberben bent, legbelül.

Persze nemcsak Barnabás van előttünk a bátorítás példaként, hanem ott van előttünk Jézus Krisztus, aki amikor találkozik a samáriai asszonnyal a kútnál, nem elcsüggesztő beszédet mond neki. Bár megkérdezi tőle, hogy van a te rendezetlen életed, hogy vannak a te úgynevezett férjeid, hogy van a te házasságtörésed, mégsem kövezi meg, hanem kegyelmet kínál neki. És ott van a házasságtörő nő,

akit elkapnak az írástudók és farizeusok, akik már szorongatják a kezükben a köveket, hogy ezt az asszonyt elveszítsék, Jézus pedig azt mondja, miután elmennek az asszony vádlói: „*Én sem ítéllek el téged, menj el, és mostantól fogva többé ne vétkezz!*” És ott van az az asszony is, aki könnyeivel áztatja Jézus lábát, és megkeni. Jézus vigasztaló volt ebben a világban.

Nekünk is meg kell látnunk, meg kell tanulnunk a Szentírásból (nem mellébeszélve), hogy a bátorítás, a vigasztalás nem egyfajta jellegzetessége a gyülekezet közösségének, hanem a központi kérdések közül való. Miért? Azért mert hajlamosak

vagyunk a csüggedésre, máshogy megfogalmazva: az aggodásra. Halljuk Pál apostol szavait: „Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt; és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.” Félünk, de megszólal Jézus: „Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elpusztíthatja a gyehennában.” Amikor pedig a fiammal beszéltem telefonon, és kérdezte tőlem: Most mi lesz, Apa? – azt az ígét küldtem neki, amit Józsuénál olvasunk: „Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az ÚR mindenütt, amerre csak jársz.”

Szükséges a vigasztalás és a bátorítás. Amikor a nép fogságban van, Isten arra bátorítja Ézsaiás prófétát: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népeimet!”

És persze az is igaz, a bátorítás szolgálata nem csak egy lelkigondozói kérdés. Nem csak azt jelenti, hogy valaki mellém áll, vagy mellettem ül, hogy valaki meghallgatja az én dolgomat, hogy valakinek elmondhatom az én bajomat, hanem arról is szól, hogy a mi életünkben jelenjenek meg bizonyos cselekedetek, jelenjenek meg a Jézustól tanultak. Például azt mondja Jakab apostol: „Legyetek az igének cselekvői, ne csupán hallgatói, hogy be ne csapjátok magatokat.” Abszolút pontos üzenet ez. Bátorítani a másikat: Higgy az evangéliumban! Higgy abban, hogy amit Jézus mond, az igaz! Higgy abban, hogy amit Isten mond, az az igaz! Bátorítanunk kell egymást arra is, amit meg kell tennünk, amire az Isten Igéje bátorít bennünket.

Pál apostol a második Korinthusi levélben adakozásra bátorítja a közösséget: „Úgyhogy bátorítottuk Tituszt, hogy amint már előbb elkezdte, fejezze is be nálatok ennek az adománynak az összegyűjtését.” Vannak olyan dolgok, amelyeknek a megtételére bátorítanunk kell a másikat.

Így érkezünk meg oda, amiről az elmúlt 72 órában beszélgettünk: Vigasztaljátok egymást! Egyik a másikat. Van, amikor neked kell megtenned, van, amikor a másik teszi meg veled. Szükséges lehet, hogy bátorítsd a szomszédodat, bátorítsd rosszkedvű főnöködet, vagy bátorítsd egykedvű beosztottjaidat. Pál apostol nem véletlenül mondja az 1Thessz 5,14 versében: „Kérünk titeket, testvéreink, intsétek a télenkedőket, biztassátok a bártortalanokat, karoljátok fel az erőtlenekeket, legyetek türelmesek mindenkihez.” Ugyanez a szó van itt is: a bátorítás, a vigasztalás szava, de ebben a fejezetben új értelmet kap. Miért?

Azért tehetjük meg ezt a mi gyülekezetünk közösségében, amiért a Zsidókhoz írott levél mondja: „Mivel tehát, testvéreim, bízhatunk abban, hogy bemehetünk a szentélybe Jézus Krisztus vére által, azon az új és élő úton, amelyet ő nyitott meg előttünk a kárpit, vagyis az ő teste által; és mivel nagy papunk van az Isten háza felett: járuljunk azért oda igaz szívvel és teljes hittel, mint akiknek a szíve megtisztult a gonosz lelkiismerettől, a testét pedig megmosták tiszta vízzel. A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk, mert hú az, aki ígéretet tett. Ügyeljünk arra, hogy egymást szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk. Saját gyülekezetünket ne hagyjuk el, ahogyan egyesek szokták, hanem bátorítsuk egymást annál is inkább, mivel látjátok, hogy közeledik az a nap.”

Amikor az Ige végső értelme felé kalauzol bennünket Isten Szentlelke, akkor azt is látjuk, hogy itt nem akármiről van szó, hanem arról, hogy Krisztus érkezik erre a földre. Már nem csak arról van szó, hogy valakinek elmondom a gondomat, a bajomat, hanem arról, hogy az én Uram Jézus Krisztus érkezik. Nem arra kell bátorítanunk egymást, hogy na, akkor mi lesz, hogy lesz, nem félsz-e attól a naptól, hanem arra kell bátorítanunk egymást, hogy ezt várjuk. Hogy amikor kimondjuk imádságunkban: Jöjjön el a Te országod – ezt komolyan is gondoljuk. Mert az Úr eljövetele valóban félelmetes és ítéletes, de Isten Igéje bátorít bennünket, hogy aki a Krisztusban van, az Krisztusban is marad. Ebben kell egymást erősítenünk, ebben kell egymás felé fordulnunk.

Egy helyütt az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben, amikor a tanítványok visszatérnek, miután hirdették az evangéliumot, így mondja a Szentírás: „Erősítették a tanítványok lelkét, és bátorították őket, hogy maradjanak meg a hitben, mivel sok nyomorúságon át kell bemennünk az Isten országába.” Hát bátorítsuk egymást mi magunk is!

Végül arról szólunk, hogy ha eljön az Úr napja, mivel bátorít bennünket Ő maga.

Az első bátorítása az, hogy aki eljön, visszajön e világra, nem idegen. Ő már járt ezen a földön. Az a Jézus vár rám, akit megismertem, aki megszólított, aki megváltott, akinek életemet átadtam. Az a Jézus jön vissza, akinek a tulajdona vagyok. Ez a nagy bátorításunk, vigasztalásunk! Nem a magamé, hanem Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok. Ő vár rám, Ő jön vissza.

Az a Jézus, aki visszajön, Ő az én ügyvédem. Ő az én szószólóm. Ő az én oldalamon áll, ismer és szeret engem.

Az a Jézus jön vissza, aki meghalt értem. Nem vagyok lekötve ehhez a világhoz, nem vagyok bekötve ebbe a világba, hanem egyszerre vagyok megigazított és bűnös. Jézus megszabadított az Ő kereszthalálával.

És végül arra is tanít bennünket Krisztus visszajövetele, hogy Ő maga üdvösséget hoz. Ő maga ítéletével megadja a végső lehetőséget számomra. Nem csak tapogatózom ebben a világban, hanem tudom, hogy Ő érkezik, Ő jön, hogy Ő ennek a világnak az Ura, vigasztalója, bátorítója. És mivel tudom, ezzel vigasztallak és bátorítalak benneteket, és ti is ezzel vigasztaljátok, bátorítjátok a rátok bízottakat. Ámen.

(Az igehirdetés elhangzott 2022. február 27-én, a gyülekezeti csendes hétvégét záró istentiszteleten Mátraházán.) ■

FENT A HEGYEN

Gyülekezeti hétvégénk a Mátrában

Február utolsó hétvégéjét a református üdülőben töltötte gyülekezetünk Mátraházán.

Este hat órára érkezünk meg 44 fővel. A szállás elfoglalása után finom vacsora következett, miután esperes urunk igei szolgálata hangzott el (Ef. 4:1-3), amivel indult a hétvégénk.

Szombat délelőtt először Kerekes Balázs áhítatát hallhattuk, a Bibliaolvasó Kalauz aznapi igéje szerint (Mt. 17:1-8). Imádságában Balázs megköszönte, hogy közösen megállhatunk a mi Urunk előtt. A gyerekeknek adott játékos feladatok után kérdést tett fel nekünk. Miért szeretünk hegyet mászni? Onnan messzebbre látunk és más perspektíva tárul elénk. Mi is ezért jöttünk. Kiszakadtunk a hétköznapokból és közelebb kerülhetünk Istenhez, mint az a három tanítvány is, akiknek Mózes és Illés megjelent a hegyen. Nyilvánvalóvá válik Jézus hatalma: Ő azért jött, hogy betöltse a törvényt, és a próféciák is róla szólnak. Péter ki is mondja: Jó itt nekünk, építsünk sátrat. De ahogy Péternek, úgy nekünk is sokat kell tanulnunk Jézustól. Mi is tudjuk: szükségünk van Jézusra. Ő maga mellé fogad, és ott meg is őrzi minket. A tanítványoknak le kellett jönniük a hegyről, és nekünk is vasárnap majd le kell jönnünk a hegyről, abba a világba, ahol Jézus győzött. Ez a mi erőnk. Szolgálatát Juhász Gyula: *A Tábor hegyén* című versével zárta.

Utána Nyilas Zoltán szolgálata következett (Róm. 15:5). Megmozgatott minket egy kő-papír-olló játékkal, amelyből kiderült, vajon sikerül-e egyetértésre jutnia a stratégiánknak a játék során. Ezek után bontotta ki az igei mondanivalóját: Egységben lenni egymással, csak Krisztus által lehetséges. A Krisztusban – ahogy Pál apostol fogalmaz –, nem csak egy külső forma, hanem belső bizonyosság. Ha Ő él bennünk, akkor cselekvő életünk van. Belső szabadságunk van. Ő is tett fel kérdést nekünk: Hol vagyunk? Merre tartunk? Mi a feladatunk? Erőnket megfeszítve, hogyan tudunk a másik emberért készen állni? Krisztusban!

Ezek után a Lélek gyümölcseiről, a gyümölcsstermésről beszélgettünk közösen. Megbeszéltük, hogy mi kell a jó gyümölcssterméshez: metszés elsősorban, amelynek feladata, hogy a fa gyümölcsöt teremjen, a beteg részek eltávolítása. Virágzaskor permetezés, virágzás után eső és napsütés. Éréskor megfelelő körülmények. Majd ezeket átfordítottuk a lélek gyümölcseire, és megbeszéltük, hogy lelki értelemben Isten ajándéka a termés. Az érett gyümölcs, az érett hívó élet derűs, mások életét gazdagító. Kértük Urunkat, ajándékozzon meg minket is ilyen étellel, és távolítsa el minden akadályt, amely ennek az útjában áll.

Ebéd után közösen megnéztük a gyöngyösi Mátra Múzeumot.

Szombat este Kiss Piri orgona szolgálatával énekelünk, majd a gyerekekkel együtt játszottunk, tiszteletadásról szóló helyzetkomikumokat adtunk elő nagy jókedvvel.

Utána Nyilas Zoltán szolgált közöttünk (Róm. 12:10). A tiszteletadásról és a testvéri szeretetről szolt hozzánk az ige. Ha a Biblia ige üzenetét vizsgáljuk, értjük meg, hogy

JUHÁSZ GYULA A Tábor hegyén

Ez volt hegye az elragadtatásnak.
Nagy, napsütéses, tömjénes vasárnap,
Ünnepe az életnek, a csodának.

Aranyos arccal fölnézett a Mester,
Ruhája hónál tündöklőbb ezerszer,
Ó, ily fehér még nem volt eddig ember!

Jött Mózes, aki eltűnt, mint egy álom,
Illés, ki elszállt lángoló batáron
S három tanítvány, boldog halaványon.

És monda egy: Mi szép, mi szép az élet,
Mi mély, mi nagy, mi gyönyörű ma Véled,
Építsünk hármass hajlékot tinéktek!

Nem - szolt a Mester. A fény és a mámor
Elrebbent mirhaillatként arcáról
S lenézett a hegy napos magosából...

És lenn, ahol a Golgota vet árnyat,
Látta a méla, néma olajfákat,
Hol nemsokára lelke holtrabágyad!

itt Pál apostol a közösségről beszél. A közösségben legyünk tisztelettudók és testvérszeretők. Beszéltünk ennek akadályairól, szóltunk olyan emberekről, akik nem tisztelekre méltóak (pl. a börtönben ülők). Mi változna gyülekezeteinkben, ha ez az ige a mindennapjaink része lenne? Egészen biztosan kiábrázolnánk valamit a mi Urunk Jézusról! Ahogy Ő szeret minket, úgy szeressük (tiszteljük!) egymást. Istennek jár minden tiszteletadás és dicsőség. Ne az embert próbáljuk meglátni az isteniből, hanem fordítva: „*úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte*”. Bizonyágtételünk (életünk), vagy szavaink beszélnek Jézusról? Jézus adja az új parancsolatot tanítványainak: „*úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket*.” Ezt gyakoroljuk gyülekezetünkben, életünkben! A parancs belül szól, de kifelé irányuló cselekedetre sarkall.

Közös imával zárult az este.

Vasárnap délelőtt összepakoltunk, és 10 órára istentiszteletre gyülekeztünk, amelyen Nyilas Zoltán szolgált.

Imádkozás után a 2Thessz 5:1-11 versei alapján szólt hozzánk Isten igéje. Rendhagyó istentiszteletünk is játékkal kezdődött: székfoglalással. Méghozzá olyanal, amelynek nem volt sem győztese, sem pedig vesztese. Miután helyretettük a székeket, tiszteletes urunk a 2Thessz 5:11 ígéről szolgált: „*Vigasztaljátok azért egymást*.” Isten igéje felhívja figyelmünket arra, hogy vigasztaljuk egymást. Barnabás áll előttünk példaként: bá-

torít, vigasztal. Ő volt az, aki Pál apostol megtérésekor Pál mellé állt az akkori gyülekezetben. Igaz ez a magánéletünkre és a gyülekezeti életünkre is. Ezért olyan fontos, hogy a gyülekezetünk tagjai bátorítsák, vigasztalják egymást. Ez a kettő szorosan összetartozik. Isten Szent Lelke a Vigasztaló, aki bennünk él. Ez azért fontos, mert akkor nyugodt lesz az életünk.

Bátorítónk maga Jézus Krisztus, aki a bűnösnek bocsánatot ad, nem ítél (pl. a házasságtörő asszony). Ennek a bátorításnak gyülekezeti életünk középpontjában kell lennie! A bátorításnak az életünkben cselekvéssé kell formálódnia: Higgy az evangéliumnak! Bátorításunk alapja maga Jézus, aki az ígéreket tette, és ez azért is fontos, mert magát Krisztust várjuk vissza. Ő érkezik! Isten igéje bátorít bennünket, aki Krisztusban van, abban is marad. Bátorítsuk egymást!

1. Aki eljön erre a világra, az maga Jézus, aki megváltott, akié vagyunk!

2. Aki eljön erre a világra, az az én ügyvédem, aki szeret engem!

3. Aki eljön erre a világra, az az, aki meghalt értem!

4. Aki eljön erre a világra, az üdvösséget hoz!

Énekszóval és hálaadó imádsággal zárult istentiszteletünk. „Morzsaszedés” után felfrissült, megerősített szívvel indulhatunk haza.

Hála és köszönet a hétvége szervezőinek, szolgálóinak. SDG.
Halász Erzsébet

A mi hegyünk: Mátraháza

Hálás a szívem, hogy 2022. február 25-27. között ismét felmehettünk Mátraházára gyülekezeti csendeshétfőjére.

Néhai Szedlák Irénke testvéremtől hallottam régen, hogy a „nehéz” időkben, amikor Biatorbágyra mentek csendeshétre, akkor azt mondták: „Megyünk a hegyre”. A hívő emberek tudták, ismerték, hogy mit takar a „hegy” szó. Most már nekünk is van „hegyünk”: Mátraháza, ahol második alkalommal együtt lehettünk pomázi és csobánkai gyülekezeti tagok, testvérek az Úr Jézus Krisztusban.

Idén 46-an voltunk, felnőttek, gyerekek, idősek, idősebbek. Isten Igéje körül lehettünk. Az Ef 4,1-3; a Róma 15,5-6 és 12,10-et vettük górcső alá, és figyeltem/tünk arra, hogy mit mond nekem/künk ezeken keresztül az Úr.

Engem személy szerint a következőkre tanított az én Uram Jézus Krisztus:

1) Egymás szeretetben való elviselése – azon gyerekek elviselése is, akik most tanulják az áhítatokon való viselkedés

elsajátítását, gyakorlását;

2) Hogy egyetértés és jó gyümölcs, a Lélek gyümölcseinek (Galata 5,22) teremése csak Jézus Krisztus segítségével által lehetséges;

3) Az Úré a dicsőség, a tisztelet és a hála mindig és mindenkor. Ezért a hétfőjéért is.

Az esti áhítatok után jó volt beszélgetni azokkal a pomázi testvérekkel, akikkel régebben találkoztunk.

Az új énekeskönyvből új, ismeretlen szép énekeket gyakoroltunk.

Különböző, az igékhez kapcsolódó játékokat játszottunk. Igaz, mi idősebbek csak figyeltünk. Öröm volt olyan testvéreket is látni, akik erre a pár napra kiszakadhattak a napi nehezezből. Biztatom és bátorítom gyülekezeteink tagjait, hogy ha az Úr életünket megtartja, jövő évben csatlakozzanak az alkalomhoz. Nem bánják meg! Egymást látni, egymásra mosolyogni, egymás hite által erősödni jó, nagyon jó!

Testvéri szeretettel: *Benedek Julianna Csobánkáról* ■

A tóra 613 tételes parancsot tartalmaz. Jó lenne pontosan érteni, hogy mi a viszonyunk nekünk, ma élő nem zsidó keresztyén hívőknek ezekhez a parancsokhoz. Ha nem a törvény megtartása, hanem kegyelem alapján üdvözülünk, akkor miért kell ezzel a kérdéssel foglalkozni? Jézus ezt mondta: „Mert bizony mondom néktek, míg az ég és a föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik.” (Máté 5:18.) Hogyan teljesíthetjük be mi a törvény követeléseit? Jézus Krisztus helyettünk már eleget tett a törvény igazságos követelésének, miszerint a bűn zsoldja a halál, Ő meghalt helyettünk. Az ó-szövetség idejében még az áldozati állatok haltak meg a tulajdonosaik helyett, de a törvény továbbra is érvényben maradt. Jézus az új-szövetségben is számtalanszor hivatkozik az ószövetségi írásokra, idézi azokat, mint Isten örök beszédét. Úgy tűnik, egy részük vonatkozik ránk is, más részük csak egy időszakra szól, vagy egy-egy népnek szól, tehát ránk nem vonatkozik szó szerint, de a szimbolikus jelentés-tartalma ma is tanít bennünket.

A Tóra parancsai egymástól függő, egységes élő szervezetet alkotnak, melyben hierarchia van és önfejlődés jellemzi. Több szempont szerint érdemes vizsgálni a törvényeket. Az egyik legfontosabb, hogy Isten **szövetségi rendszerekben** gondolkodik. Csak azok a törvények vonatkoznak ránk, amelynek szövetségi rendszeréhez tartozunk. Az Ádámmal és Noéval kötött szövetség minden emberre vonatkozik. Az ábrahámi szövetség testi leszármazási vonalára vonatkozó törvények (pl. a körülmetélés) nem vonatkozik ránk, de Ő a hitből való megigazulás ősatya is, ebben mi is örökösei vagyunk. Van még Istennek szövetsége Izrael népével és a Dávid házával, ezek érvénye is a nevezettek leszármazottjaira vonatkozik. Végül mi az új-szövetség népe is vagyunk, nem kérdés, hogy itt minden ránk vonatkozik. (Itt nincs leszármazási alapon való öröklődés, még a megkeresztelés sem „használ”, csak az önkéntes belépés, vagyis a megtérés.)

Egy másik vizsgálati szempont: a **parancsolatok háromféle típusának az elkülönítése.**

Az első az **erkölcsi-szellemi parancsok** csoportja. (Pl.: ne ölj, ne lopj...) Ezek minden emberre vonatkoznak, hiszen az alkotó tudja egyedül, hogy mire készített minket, hogyan működik jól a teremtménye. Isten törvényein (a Tórán) való elmélkedés belülről fakadó igénye és kötelessége kell legyen minden keresztyénnek! (A Zsidóknak meg is kell jeleníteni a törvényt, ez egy funkciója a választott népnek.) A Tóra az erkölcsi érzék fejlesztésére való. El kell tudni dönteni, hogy ha szembe kerül két törvény egymással, melyiket válasszuk. Egy-egy helyzetben mi a helyes magatartás. Gyakran elítélünk egy ige alapján valakit, míg egy másik ige megmagyarázza a cselekedetét. A sematikus törvényi panelek előranciaigálása vallásos ítélezést szül. Ezért kell összefüggéseiben, céljaiban, minden részletében megismerni az írást (Ó- és Újszövetséget), hogy a Szentlélek ezen ismeret alapján tudja irányítani a tetteinket. Isten kijelentéseit át se tudjuk venni, ha nincs emberi tudás mögötte.

A második a **rituális, szimbolikus parancsok sora**, melyek valamit jelképeznek. (Pl.: a szombat törvénye.)

Végül az **államigazgatási, jogi** jellegű parancsok, melyek a szentföldi tórai államban kötelezőek.

Következő szempont a **parancsok hierarchiája**. Vannak kisebb és nagyobb parancsok, ahol az élet védelmének az elve fölülírja a kisebb parancsokat, ha ezek ütköznenek. Wallenberget senki sem ítéli el azért, mert a zsidó üldözöttek védelmében hazudott, iratokat hamisított, embereket bérelt fel kémkedésre, be-

A TÖRVÉNY HATÁLYA

folyásolásra. A bibliában is találunk ilyen példákat bőséggel. Az ember életének védelme érdekében minden olyan parancs megszeghető, amely nem emberi élet ellen irányul. Halálos (halált okozó, ezért halállal büntetendő) bűnnel viszont nem lehet életet menteni!

Fontos szempont a **parancsolatok törvényi súlya**. Ezt a büntetési tétel mutatja meg nekünk. Isten a következményektől akar megóvni bennünket, ezért a halált okozó bűnöket halállal bünteti. „Törést törésért, szemet szemért, fogat fogért; amilyen sérelmet ő ejtett másón, olyan ejtessék rajta is.” (III.Móz. 24:20.) Ez a törvény könyörtelen igazsága. Mi sokszor nem látjuk a cselekedeteink következményeit, vagy nem látjuk súlyosnak azokat. Miért kellene halállal lakolni egy házasságtörésért, homoszexualitásért, vagy bálványimádásért? Mert ezek (és még sok más bűn is) halált okoznak. Persze ezt sem látjuk, mert e világ istene megvakította szemeinket, és amikor a következmények elérnek bennünket, azokért is az Istent vádoljuk. A bálványimádás több halált okoz, mint egy „szimpla gyilkosság”. Ennek az a következménye, hogy bigott, intoleráns, agresszív társasággá válnak, irtani kezdenek más népeket, spirituálisan megvakulnak. Nagyon kell vigyáznunk, hogy semmi ne kerüljön Jézus helyére az életünkben, mert a következmények minket is elérnek.

Végül a törvény **különbséget tesz tudatosan és tudatlanul elkövetett bűnök között**. A szándékosságot minden bibliai erkölcsre épülő jogrend is súlyosbító körülménynek tekinti. A teljes tudatossággal elkövetett bűnökért az ó-szövetségben nincs jóvátételi áldozat, ilyenkor a büntetést minden esetben végrehajtják.

Akkor is a törvény hatálya alatt vagyunk, ha a szánkkal megvalljuk ugyan, hogy Jézuséi vagyunk, de világiasan élünk. Ha vágyaink, földi céljaink előrébb valók, mint Krisztus szolgálata, akkor nem haltunk meg a világnak, becsapjuk magunkat is, és a törvény alatt maradunk, ami uralkodik a világ fölött. Ezzel szemben az újjászületett ember a szívébe fogadja Jézust, vele a törvényeket is, melyek beíródnak oda. Így magától értetődő lesz ezek megtartása, és már nem parancs, hanem gyönyörűség. „Gyönyörködöm a te rendeléseidben; a te beszédedről nem feledkezem el.” (Zsolt. 119:16.) „És gyönyörködöm a te parancsolataidban, amelyeket szeretek.” (Zsolt. 119:47.) „Gyönyörködöm a te beszédedben, mint aki nagy nyereséget talált.” (Zsolt. 119:162.) „Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint” (Róma 7:22.)

Kívánom ezt a gyönyörködést mindannyiunknak!

Haranginé Csuta Anna

Életünk szabályai Presbiterek és gyülekezeti szolgálók csendeshete Mátraházán 2022. február 21-25.

„Ezt parancsolta az Úristen az embernek: A kert minden fájáról szabadon ehetsz, de a jó és rossz tudásának fájáról nem ehetsz, mert azon a napon, amelyen eszel róla, halállal lakolsz.” (1Mózes 2,16-17)

A COVID járvány miatt kimaradt tavalyi év után, idén ismét megrendezésre került Mátraházán az Északpesti Református Egyházmegye presbiteri konferenciája, melyre – annak ellenére, hogy a vírus még korántsem hagyott el bennünket – szép számmal jöttek el presbiter és más szolgáló testvérek egyházmegyénk gyülekezeteiből. Változatos és nagyon izgalmas programmal készültek a szervezők. A hét központi gondolatát, témáját az „Életünk szabályai” cím foglalta össze, azzal a szándékkal, hogy Urunk, Jézus Krisztus vezetésével közösen megvizsgálhassuk, hogyan jutottunk a teremtési rend egyetlen szabályától: az Isten iránti engedelmességtől mai korunkig, a törvényen kívüliség, a teremtési rend tagadása, az Isten- és életellenes ideológiáig, és hogy milyen törvények és szabályok keretezik mai életünket.

***

Az első nap előadója **Balog Zoltán** püspök úr volt, aki mindjárt az elején leszögezte, hogy ha nehéz témával szembesülünk, mint a „Törvény és evangélium” kérdése, érdemes mindig a Szentírásból keresni a választ és a fogalmakat tisztázni.

A törvény a hétköznapi felfogásban egy olyan szabályrendszer, amely úgy jelöli ki az élet kereteit, hogy együttélésünk során nem pusztítjuk el egymást. A törvény tehát a békés egymás mellett élés, a koegzisztencia szabályait jelenti, amit azonban – tapasztaljuk – egyre kevesebben tartanak meg. Az evangélium hirdetése az a feladat, amit az egyház, a gyülekezet kapott, és amit mint Jézus Krisztus tanítványai mindannyian elhívásként kaptunk; az örömhír, a szabadítás hírének hirdetése az embereknek. Akit Jézus Krisztus megszabadított, az másképpen él, másképpen viszonyul a törvényhez.

A Máté evangéliumának 11. fejezetében Keresztelő János a tanítványai útján kérdést intéz Jézushoz: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várjunk?” Jézus azokra a messiási jelekre irányítja figyelmét, amelyek az Ő működésével beteljesedtek, és

azt mondja: „boldog, aki nem botránkozik meg énbenem”. De az a különös, hogy amikor az elbizonytalanodott János tanítványai elmennek, Jézus nem bírálja Keresztelő Jánost, hanem maga mellé emeli. Gesztust gyakorol, szépen beszél róla, és méltatja azt az embert, aki megbotránkozott benne, aki éppen a kételkedés, a kétség állapotában van. Micsoda szeretetet gyakorol Jézus! Majd így folytatja:

„De mihez hasonlítsam ezt a nemzedéket? Hasonló a piacon ülő gyermekekhez, akik ezt kiáltják a többieknek: Zenéltünk nektek, és nem táncoltatok; siratót mondtunk, és nem gyászoltatok. Mert eljött János, aki nem eszik, és nem is iszik, és ezt mondják: Ördög van benne! Eljött az Emberfia, aki eszik és iszik, és ezt mondják: Íme, falánk és részeges, vámszedők és bűnösök barátja! De cselekedetei által nyert igazolást a bölcsesség.”

A piacon játszó gyerekek odaszólnak a többiekhez: Gyertek, játszunk lakodalmat! De a rosszkedvű csapat azt feleli: Nem megyünk! Hagyjatok békén! Mire a gyerekek újból próbálkoznak: Rossz kedvetek van? Akkor játszunk temetést!

Hogy oldja fel ezt a történetet Jézus? Nagyon érdekes, hogy először mondja a menyegzőt, és csak utána a temetést.

Majd megfordítja a magyarázatot, és azt mondja: Feljött előbb Keresztelő János, siratót játszott nektek, hogy sirassátok el a bűneiteket (törvény és ítélet így kapcsolódik össze), de azt mondtátok: Nem kell! Ördög van benne! Állandóan az orrunk alá dörgöli a bűneinket! Majd így folytatja: De eljött az Emberfia is! Isten az Ő nagy szeretetével ki akar hozni benneteket a bűneitekből, és én azért jöttem, hogy leüljek mellétek, egy asztalhoz veletek, akik még bűneitekben vagytok, hogy megkeressem azt, aki elveszett. Mire ti mit mondtok? Nem szégyelli magát? Bűnösökkel ül egy asztalhoz? Szóba áll ilyen piszkos emberekkel? Ez nem egy szent ember! Ez nem a Messiás!

Milyen különleges, hogy a természeti embernek semmi nem jó. Eltűnik a bűnről való beszéd ebben a világban, semmi nem szembesíti már a bűn állapotával, az ember elveszettségével. A vallásos ember kísértése pedig, hogy kezdjük azzal: „Jézus szeret”, és végezzük azzal: „Jézus szeret”. Na persze, úgy nem megy, hogy nem támasztunk feltételeket! Azért számonkérünk egy-két dolgot, mert a gyülekezethez nem tartozhat akárki!

Ahogy Istennek ez a két különleges követe, Keresztelő János és a Messiás, Jézus Krisztus áll együtt, úgy áll együtt törvény és evangélium is. Ha ezek végső kapcsolatát szeretnénk meghatározni, akkor a különös kegyelemről azt kell mondani: a törvény akkor sújt bennünket a porba, amikor már meghallottuk az evangéliumot. Az a különlegessége Isten szeretetének, hogy amikor megtapasztaljuk, akkor döbbenünk rá igazán, milyen bűnösök vagyunk. Ezért mondja Jézus először a menyegzőt. Meghallottátok az Isten szabadítását, és rádöbbenetek arra, milyen méltatlanok vagytok rá.

Ez még a mi személyes életünk világa, ahonnan jön a következő lépés, amit úgy hívnak, hogy a törvény harmadik haszna. Amikor Isten megszabadított bennünket, és rádöbbenünk az elvesztségünkre, a megváltás boldog pillanata után megkérdezzük: Akkor most hogy kell élnem? De nem azt kérdezzük, hogy kellene élni ahhoz, hogy ne kerüljek börtönbe, hogy nehegy vétsek valamilyen szabály ellen, hogy ne legyen rossz hírem, hanem hogy kell élnem hálás, Istennek tetsző életet. Ez egy teljesen más motiváció. Hogy hogy lehet hálás, Istennek tetsző életet élni, abban a törvények segítenek bennünket. Nem a büntetés miatti félelem miatt, hanem a szabadulásunk iránti hálából engedelmeskedünk Istennek, tudva, hogy mi a törvényt nem tudjuk megtartani, és mindenkor Krisztusra van szükségünk.

A Tízparancsolat két kőtábláját mára elszakították egymástól. Az első tábla arról szól, hogy mit tesz Isten. Megszabadítja népét a szolgaságból. És ezt követik a konkrét parancsolatok, melyeket Isten azért ad az embernek, mert megszabadította. Az, amit mi törvénynek mondunk, az eredeti héber nyelvben irányítást, útmutatást, útjelzőt jelent, egyfajta kerítést. A régi világképben a kerítés a szabadságot jelentette. A törvény a kerítés, amivel Isten körbekerítette a szabad életet. Ezen belül vagy szabad. Ha átléped a kerítést, kint a káosz, rendtelenség vár rád. Ott elpusztulsz. Ha nincs kijelölve az a tér (a kert), amelyben Isten megvéd minket, hogy azon belül jól éljünk, akkor káoszba hullik a világ, és elvész az életünk. A Tízparancsolat tulajdonképpen értelme: Ha Én, az Úr vagyok a te Istened, akkor te nem fogsz... paráználkodni, ölni, lopni, hamis tanúbizonyosságot tenni felebarátod ellen stb. Ha elbukunk, nem erkölcsi erőfeszítésekre van szükségünk, hanem azon kell elgondolkodnunk: Lehet, hogy nem úgy élem az életemet, mint akinek az életét Jézus Krisztus megszabadította? Vissza kell térnem a Szabadítóhoz!

Jézus a Hegyi beszédet a sokaság előtt, de a tanítványainak mondta. Így tesz az egyház is: a sajátjaihoz beszél, de úgy, hogy mindenki hallhassa. Nálunk, köztünk ez a rend. És lássák ezt a rendet! Lássa mindenki! Így hat vissza a rend, a törvény a szabadításra. Akik örömmel tartják meg a törvényt, azok felhívják magukra a figyelmet, és a körülöttük lévő világ megkérdezi: Hogy hogy ezek szeretik egymást? Hogy hogy ezek boldogok? Így vagyunk képesek bevonni őket Krisztus szeretetébe. A szabadság rendet szül, és a jó rend fölhívja a figyelmet a szabadságra, és odaviszi az embert a megszabadulásra. Ez a törvény és evangélium összefüggése.

Az esti evangélikációs alkalmakon Kéri Ákos nagymarosi református lelkipásztor szolgált, minden nap egy-egy olyan igever vagy rövid szakasz alapján, melyek felett általában könnyen elsiklunk. Első nap a 2Péter 3,18 alapján hirdettet igé a kegyelemben való növekedésről és az Úr Jézus ismeretében való

növekedésről, a Vele való együttlét és kapcsolat fontosságáról szolt. Második nap az 1Péter 1,14-16 alapján arról, hogy mit jelent szentnek lenni, ami tulajdonképpen egy élethosszig tartó folyamat, és egész keresztyén életünket jelenti. Hiszünk abban, hogy az Úr Jézus Krisztus meghalt a kereszten, ebben ratalálunk Isten szeretetére, és a Szentlélek kezd el bennünk és általunk munkálkodni. Elindul bennünk egy új élet, amiben felszabadulunk arra, hogy Jézust kövessük. A harmadik napon a Róma 7,14-25 versei alapján a hívó embernek a bűn, a bűnei elleni harcáról, a mindannyiunkban egyszerre bennünk élő testi és lelki ember, az ó- és új ember közötti küzdelemről szolt az igehirdetés. Az utolsó evangélikációs alkalom a 2Timóteus 4,6-8 versei alapján pedig azt mutatta fel, hogy a lelki ember milyen nyu-

godtsággal és békével tekinthet ennek a harcnak a kimenetelére. Jézus Krisztus által, a kereszt által van üdvösség. Ha hiszünk ebben, nem veszíthetjük el. Végezetre nekünk adja az igaz Bíró az igazság koronáját. Egyszer véget ér majd földi életünk, de addig is élhetünk annak örömeiben, hogy tudjuk, van ennél az életnél egy csodálatosabb élet, örökélet, egy jobb hely, ami el van készítve számunkra.

A csendeshét témájához kapcsolódóan három előadást hallottunk, először Dr. Karasszon István teológiai professzor előadását „Életszabályok az Ószövetségben” címmel, a következő nap Dr. Hanula Gergely egyetemi tanár, kutatóprofesszor előadását az „Újszövetség törvényértelmezéséről”, végül pedig Dr. Rozsnyai Krisztina, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dékánhelyettese, tanszékvezető egyetemi tanár előadását „A mai kor törvényfelfogásáról”. Különleges és rendkívül tanulságos beszámolót tartott Gottfried Richárd börtönmissziós lelkipásztor a fegyházak, börtönök világáról, arról, hogyan működik ebben a világban is Isten szabadító ereje, hatalma. Példák sokaságával illusztrálta, hogyan tértek meg súlyos bűncselekményeket elkövetők az evangélium hirdetése által, és hogyan váltak néhányan közülük maguk is az evangélium hirdetőivé.

Csendeshetünkre sötét árnyékot vetett ugyan az orosz-ukrán háború kitérésének híre, ennek ellenére az Isten Szentleke által elkészített közösségi hitelmények megtapasztalása iránti kívánsággal a szívünkben tudtunk a meghirdetett programokon részt venni, a reggeli imaközösségben Urunkhoz kiáltani, a délelőtti áhítatok bizonyosságtevőinek életpéldájából erőt meríteni, végül a hétzáró istentiszteleten az Urunkkal, Jézus Krisztussal való közösségünket az úrvacsorában megélni. Köszönjük egyházmegyénk vezetőinek, Nyilas Zoltán esperes úrnak és Dr. P. Tóth Zoltán egyházmegyei főgondnok úrnak a gondos előkészítést és szervezést.

Puskás Attila

Zákeus bizonyágtétele

Az idei évben már jelenléti istentiszteleteken tudtuk megtartani böjti evangélizációs sorozatunkat a pomázi református templomban. Közöttünk szolgált *Kertészné Bikki Boglárka* lelképásztor, a Gödöllői Református Egyházközség beosztott lelkésze. A sorozat címe „Találkozások” volt, ami az evangélizáció céljára is utalt: az Urunkkal, Jézus Krisztussal való találkozás újabb és újabb lehetőségeire, hogy az igében való elmélyülés és az evangélium megújító ereje által a szabadításunkban, a Jézus Krisztusban kapott kegyelemben és a Vele való új életben felfrissülést és változást nyerjünk.

Az evangélizációs igehirdetések közül ezúttal a harmadik napon a Lukács 19,1-10 versei alapján elmondott prédikációt közöljük, melynek során nagytiszteletű asszony Zákeus története alapján hirdette Isten igéjét.

Szeretném ma elmesélni nektek az én történetemet, egy nagy találkozásnak a történetét. Egy olyan találkozásnak a történetét, ami mindent megváltoztatott körülöttem és bennem.

De először pár szóban szeretnék bemutatkozni, hogy jobban megismerjenek. A foglalkozásomat tekintve fővámszedő vagyok. Sikeres, eredményes, magas pozícióban lévő zsidó ember. A Római Birodalom szolgálatában állok és némiképp a saját szolgálatomban is. Muszáj több pénzt behajtanom az emberektől, hogy ezáltal fedezni tudjam a jelenlegi életszínvonalamat. És persze szombaton sem állhat meg a munka. Nekem nem fér bele az életembe a lazálás, mint a többi zsidónak. Ezek miatt persze a többiek között nem vagyok túl népszerű. De hát kit érdekel ez, ha közben bármit megtehetek, bármit megvehetek! Majd veszek új barátokat!

Na jó... Az egy kicsit zavar, hogy bármikor, amikor sétálok az utcán, akkor az emberek kitérnek előlem. Inkább átmennek a másik oldalra, csak hogy ne is kelljen rám nézniük. Régebben volt, hogy ráköszöntem az ismerősökre és a szomszédokra, de felesleges. Úgyse köszönnek vissza. Szóval ezt is elengedtem.

A legjobban talán az zavar, hogy a gyerekkori legjobb barátom, akivel olyan sokat játszottunk, na még ő is elfordult a múltkor, amikor az utca végén megláttam és integettem neki. Pedig mi tényleg jó barátok voltunk. Ő volt az egyetlen igazi barátom. Mert – tudjátok – azt a bemutatkozáskor elfelejtettem megemlíteni, hogy én eléggé kis növésű vagyok. És amiért gyerekként rengeteget csúfoltak. Mindig én voltam a legkisebb, a leggyengébb, én voltam az, akit utójára választottak be a focicsapatba, én voltam az, aki hogy ha megszólalt a zsinagógában vagy az osztályban, akkor a többiek lehurrogták. És ezért én egyre jobban gyűlöltem őket.

És persze ezeket otthon se mondhattam el. Atyám nem értett volna meg. Azt hiszem, titkon ő is azt gondolta, amit a többiek, a kortársaim, hogy én, a kis törpe majd nem viszem semmire. Soha nem kaptam tőle szeretetet, megbecsülést vagy elismerést. Gyerekként értéktelennek éreztem magam. Ezért most nem is bánom, ha egy kicsit visszaadhatok ebből a sok szenvedésből és fájdalomból a többieknek. Most már nem gúnyolhatnak! Már nem vagyok többé az a kis törpe, akit kiröhöghetnek! Most már hatalom van a kezemben! Sokkal többre vittem, mint ők azt valaha is gondolták volna! Most már az van, amit én mondok. Enyém az utolsó szó. Most már én nézhetem le a többiekre. És hogy mit gondol erről Isten? Bla, bla, bla... pontosan tudom. Ott nőttem föl a zsinagógában, ismerem jól a rabbik tanítását. Tudom kívülről az egész Tórát. De ez nem érdekel!

Vagyis... nem érdekelt. egészen addig a napig.

Véletlenül hallottam meg a hírt. Jerikóban erről susmogtak egymás között az emberek. Nem is tudtam igazán, hogy ki ő. Talán valami vándorpróféta, akit a szegények és a betegek követnek? Annyit hallottam róla, hogy jeleket és csodákat tesz. De volt olyan is, aki azt mondta, hogy ő a várva várt Messiás, Izrael reménysége. Na hát ha ő a Messiás – gondoltam –, akkor azt nekem is látnom kell! Nem maradhatok le a város legfontosabb eseményeiről.

Szóval elmentem oda, a főút mellé, amin jött ez a Jézus. De annyi ember gyűlt ott össze, hogy esélyem sem volt kilátni. A fene... már megint az apró termetem miatt. És akkor egy hirtelen gondolatától vezérelve úgy döntöttem, hogy engem többé a méretem nem tarthat vissza semmitől. És elkezdtem felmászni a mellettem lévő vadfügefára. Csak ez a sok arany ne lenne rajtam! Még ezek is lehúznak. Az már nem is érdekelt, hogy mit gondolnak a többiek. Persze láttam, hogy megint rajtam röhögnek. Hogy a kis törpe a drága és elegáns ruhájában mászik fel a fára. De tényleg nem érdekelt. Csak látni akartam őt. Őszintén meg sem tudom mondani, hogy miért. De tudtam, hogy ez most fontos. Őt, aki még a prostituáltakat és a vámszedőket is szereti, látnom kell.

Szóval ott vagyok éppen a fa tetején, és akkor végre jön. Olyan nagy a hangzavar, hogy el sem tudjátok képzelni. Mindenki kiabál. „Kérlek, gyere ide! Hadd érjek hozzád!” „Gyere, gyógyíts meg engem is!” „Végre megjött a várva várt Király! Itt az Isten Fia!” Huh, jó nagy hangzavar volt... Ő, ott az ünneplő és kiabáló tömeg közepén, én meg itt fenn a fán, egyedül. Őt mindenki ünnepli, engem mindenki megvet. Ő tele van szeretettel, bennem meg fortyog a düh, a harag és a keserűség. Hirtelen elkezdtem belesüppedni az önsajnálamba, amikor egyszer csak... Jézus váratlanul megállt, felnézett, és én elkaptam a tekintetét. De ő nem fordította el a fejét, mint a többiek, mikor rájuk nézek. Én csak látni akartam őt. Még álmomban sem gondoltam, hogy ő is meglát engem. De ahogy nézett, mélyen a szemembe, tudtam, hogy mindent lát. Hogy lát engem. Látja minden gonoszágomat, a kapzsiságomat, a vétkeimet. De látja mögöttem a szomorúságot is, a keserűséget és az elveszettséget. És hirtelen megfagytam. Megfagytam attól a tiszta és mindenén áthatoló tekintettől.

De ez még nem volt elég, valami még ijesztőbb dolog is történt. Meghallottam hirtelen a saját nevem.

- Zákeus!

Nem is ismer! Nem is találkoztunk soha! Honnan tudja a nevem? Egyszerre féltem is és örültem is. A nevemen szólított. Mióta nem mondta ki senki a nevem! Főleg nem úgy, hogy a mögött nem a gyűlölet szólalt meg. És hirtelen minden világos lett. Előtte semmi nincs rejtve. De én nem is akartam, hogy megszólítson! Csak látni akartam. Mégis olyan jó volt hallani a nevem. Olyan szépen mondta. Érezni lehetett a törődést és a figyelmet és a szeretetet mögötte. Hosszú idő óta ez volt az első szó, ami áthatolt a megkeményedett szívem páncélján.

De azért tényleg féltem. Mi lesz most? Mit fog mondani Jézus ezután az első szó után? És akkor lepergett előttem az a sok ítélet és kárhozat, amit a fejemre olvashat. Mert ő tudja, hogy mi az igazság. Tudja jól, hogy nem érdemlek szeretetet és törődést, mert ennek a lehetőségét már régen eljátszottam.

És ami ekkor először feltűnt: az a csönd. Amikor Jézus ki-mondta a nevem, hirtelen elhallgatott a tömeg. Az előbbi óriási hangzavart felváltotta a néma csend. Még a levegő is megállt, minden megfeszült. És láttam a tekinteteket, amik rám szegeződtek. Még a gondolataik is kirajzolódtak a fejük fölött: „Vajon mit akarhat ettől a Mester? Miért állt meg itt? Miért szólította meg? Hát nem tudja, kicsoda ő?” Még láttam rajtuk a kárörvendést is. Biztos ők is az ítéletet várták. Igazság szerint én is azt vártam.

De Jézus valami egészen mást mondott:

- Zákheus! Szállj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom!

Micsoda? Döbbenet ült ki az arcomra. Az enyémmre is, meg a körülöttem állókra is. „A te házában kell megszállnom!” – visszhangzottak bennem a szavai. De mi az, hogy kell? Kinek a kell-je ez? És miért pont nálam? Hiszen annyi tiszteletreméltó ember van itt mellettünk! Hallottam is, ahogy összesűg a tömeg: „Bűnös emberről száll meg” – mondják. De én persze nyomban leugrottam a fáról, és mondtam... Mit is mondtam? Gondolkodtam egy kicsit. De csak egy percig. Hogy mennyi gondolat befér egy percbe! Nálam akar megszállni. Az én házában. Velem szeretne lenni. Oda akar jönni, ahol annyi sérelem és harag és keserűség van – az én házámba.

Először arra gondoltam, valahogy kimentem magam. Mondjuk, mondhatnám, hogy én méltatlan vagyok erre, és hogy menjen inkább máshoz.

Mondhatnám neki, hogy „Uram, én csak látni akar-

talak, de ennél többre nem vagyok felkészülve. Majd később! Majd legközelebb, amikor erre jársz! Tudod, én itt leszek majd ugyan-ezen a fán, és akkor majd te ugyanúgy megszólítasz, és akkor már... akkor már – ígérem – készen leszek. Addig rendet rakok otthon, meg rendet rakok az életemben. És akkor majd bejöhetsz. De ne most! Meg amúgy is... hát mit fognak itt gondolni a

többiek? És rád is, hogy fognak ezután tekinteni? Ez biztos, hogy kiveri a biztosítékot. Neked se lenne jó, meg nekem se.”

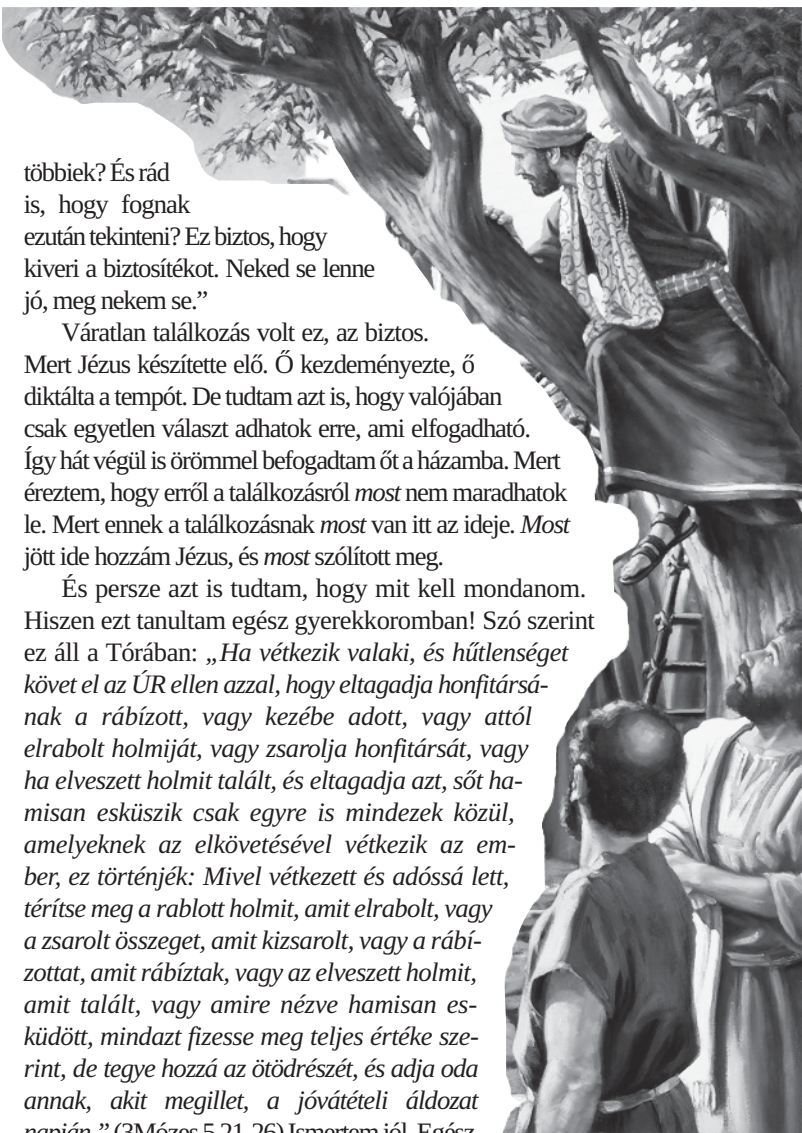
Váratlan találkozás volt ez, az biztos. Mert Jézus készítette elő. Ő kezdeményezte, ő diktálta a tempót. De tudtam azt is, hogy valójában csak egyetlen választ adhatok erre, ami elfogadható. Így hát végül is örömmel befogadtam őt a házámba. Mert éreztem, hogy erről a találkozásról *most* nem maradhatok le. Mert ennek a találkozásnak *most* van itt az ideje. *Most* jött ide hozzám Jézus, és *most* szólított meg.

És persze azt is tudtam, hogy mit kell mondanom. Hiszen ezt tanultam egész gyerekkoromban! Szó szerint ez áll a Tórában: „*Ha vétkezik valaki, és hűtlenséget követ el az ÚR ellen azzal, hogy eltagadja honfitársának a rábízott, vagy kezébe adott, vagy attól elrabolt holmiját, vagy zsarolja honfitársát, vagy ha elveszett holmit talált, és eltagadja azt, sőt hamisan esküszik csak egyre is mindezek közül, amelyeknek az elkövetésével vétkezik az ember, ez történjék: Mivel vétkezett és adóssá lett, térítse meg a rablott holmit, amit elrabolt, vagy a zsarolt összeget, amit kizsarolt, vagy a rábízottat, amit rábíztak, vagy az elveszett holmit, amit talált, vagy amire nézve hamisan esküdött, mindazt fizesse meg teljes értéké szerint, de tegye hozzá az ötödrészét, és adja oda annak, akit megillet, a jóvátételi áldozat napján.*” (3Mózes 5,21-26) Ismertem jól. Egész gyerekkoromat a zsinagógában töltöttem. Így hát ha bocsánatot akarok nyerni, akkor meg kell bánnom a bűneimet. Tiszta sor! De tudjátok mit? Engem már nem is érdekelt a pénz. Az sem érdekelt, mit mond pontosan a Tóra. Én már *mindent* odaadtam volna.

- Uram, íme a vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit kizsaroltam, a négyszeresét adom vissza.

Teljesen új ember lettem. Végre értelmet nyert az életem – és mindez Jézusért. Ő meglátott engem, meglátta a fájdalmam, a szenvedésem, meglátta a bűneimet. Nem én kerestem őt, ő jött oda hozzám. Elképesztő! És azt mondta nekem, ma lesz üdvösségem, mert én is Ábrahám fia vagyok. Ábrahám fia! Ez nem semmi dolog! A választott nép gyermeke vagyok, az ígéret gyermeke, Isten gyermeke. És az a szeretet, ami beáradt az életembe, eltörölt minden múltbéli fájdalmat és sérelmet. Mert Jézus kifejezte azt a számomra, hogy én is értékes ember vagyok. Nem a pénzem miatt, hanem önmagam miatt. Mert Isten szeret engem. Mert Jézus azért jön, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.

Hozzád is jön. Mindannyiunkhoz. Nem volt egyszerű ki-mondani, hogy befogadom őt a házámba, hogy befogadom őt az életembe. De milyen jó, hogy kimondtam! Te ki tudod mondani? Mi az, amiben *most* téged is változásra hív Isten az ő szeretetével? Egy csendes percben gondold ezt *most* végig, és imádságban vidd Isten elé! ■

A szabad Isten döntése és a megszabadított ember felelőssége

Dr. Szabó István püspök előadása

Isten-ismeretünk egyik mély és mindent meghatározó vonatkozása az, hogy milyen az Isten a velünk való kapcsolatában. Egy távoli Isten nem izgat minket, egy lexikonban olvasható szócikk-Isten sem igazán érdekel bennünket, de amikor imádságra kulcsoljuk a kezünket, vagy felsóhajtunk, hálát adunk, vagy valamiért könyörgünk, vagy éppen menekülünk Isten elől, akkor átéljük, hogy milyen az Isten a velünk való kapcsolatában.

Ennek egyik nagyon fontos vonatkozása, hogy Isten a velünk való kapcsolatában szabad. Mi mindannyian különböző szabadság-eszményeket hordozunk a szívünkben. Persze tudjuk, hogy Isten szabad, de mit mondunk, ha abban az összefüggésben nézzük, hogy milyen az Isten a velünk való kapcsolatában. Ha azt mondjuk, hogy Isten szabad, ezt nemcsak úgy általában mondjuk, hanem Isten szabad a velünk való kapcsolatában.

Hogy ezt megértsük, nézzünk meg egy bibliai történetet, a szőlőmunkások példázatát (Máté 20,1-16). Azok a munkások, akik csak egyetlen órát dolgoztak a szőlőben, ugyanannyi bért kapnak, mint azok, akik hajnaltól estig dolgoztak. Jogos a felháborodás. Mondjuk ki, az emberi gazdaság világában ez egy igazságtalan, méltánytalan dolog. De mit mond a szőlősgazda? Barátom, megkaptad-e, amiben megegyeztünk? (Vagyis: Kinyílt-e előtte a mennyek országa?) Kie az a pénz, amiből a béredet kaptad? Nos, ha én ennek a másiknak a sajátomból ugyanannyit akarok adni, miért gonosz a te szemed, hiszen azt teszek a sajátommal, amit akarok.

Ez egy szabadság-történet. Jézus azt mondja: Isten országa hasonlít ehhez a történethez. Isten szuverén. Semmilyen külső tényező nem befolyásolja, semmilyen gondolat, szándék, akarat nem tudja megmászni azt, amit Ő eldöntött, elrendelt, elvégzett magában.

Jézus azt mondja el ezzel a történettel, hogy Isten országában valahogy úgy van, hogy aki a legkésőbb érkezik – ha megérkezik (ez a mi felelősségünk), ha beáll, ha elfogadja a meghívást, részt vesz –, ugyanúgy számára is megnyílik a menny. A királyi menyegző példázata is arról tanít, hogy az Atya háza nem marad üresen. Ez is Isten nagy szabadsága. Pál apostol a Római levél 8. részében fenséges szavakkal beszél Istennek erről a szabad üdv-munkájáról: akiket Isten eleve elrendelt, azokat elhívta, megigazította, megszentelte, hogy az Ő Fiának hasonlatosságára elváltozzanak, és az Isten szeretetétől semmi nem szakít el bennünket. Aztán a 9-10-11. részben a saját népe sorsáról beszél, Isten ígéretének örökkévalóságáról. Ilyeneket mond: Jákóbot szerettem, Ézsaut gyűlöltem. Az is a szabad Isten döntése volt, hogy nem az örökségi rend szerint elsőszülött Ézsau lesz az örökös, hanem az ügyeskedő Jákób. Könyörülök, akin könyörülök, irgalmazok, akinek irgalmazok. Nem azé, aki fut, sem nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené. Ezek mind szabadság-igék. Érezzük az Isten velünk való kapcsolatában Istennek ezt a megfellebbezhetetlen, általunk befolyásolhatatlan dimenzióját, valóságát. Isten szabad.

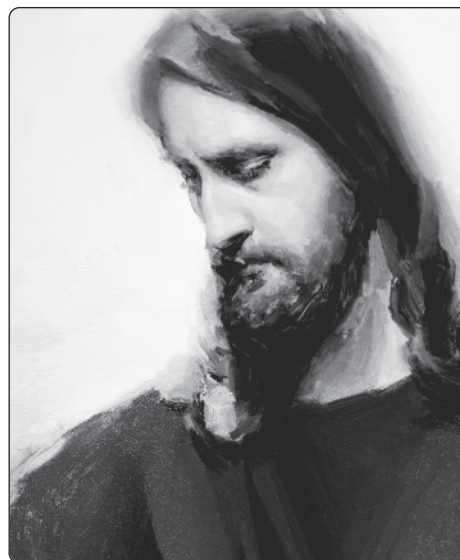
Akkor mi kik vagyunk? Maradva a szőlőmunkások példázatánál, mi vagyunk a balekok? Akik Isten hívására jó korán beálltak a munkába, felelősséget vállaltak magukra, Isten irányítása alatt

vannak, mert megmondták nekik, mit kell csinálni – vagy valami más van itt?

Isten szabad, mi pedig megszabadítottak vagyunk. Ezt értjük meg Jézus igehirdetéseiből, gyógyításaiból, áldozati halálából, feltámadásából, megdicsőüléséből és az egyház történetéből, hogy Isten munkál bennünk és köztünk valamit, amik voltunk, amit elveszítettünk (szabadok voltunk, elveszítettük), és ezt a szabadságot akarja Isten nekünk visszaadni. Újra abba a léthelyzetbe akar bennünket hozni, ahogy az Efézusi levél 1. része mondja: eleve elvégezte Isten, hogy minket Jézus Krisztusban kiválaszt, hogy Jézus Krisztushoz hasonlókka legyünk. Ő az elsőszülött minden meghalt közül, Ő az, akire nézve minden teremtetett, és Ő az, akit az Atya eleve elrendelt, hogy az idők teljességében lekössön minden akadályt, minden körülményt, minden gátat, hogy az ember Isten Szentelke erejében visszatárljon a szabadság forrásához.

A Biblia Paradicsom-kerti története áll előttünk, amit mindig nehezen veszünk. Isten mindenre nézve szabadságot adott az embernek, kivéve a jó és gonosz tudásának gyümölcsét. De akkor hol itt a szabadság? Az ember akkor érti meg, hogy szabad, amikor korlátok is vannak. Másképp nem tudjuk megérteni azt, hogy szabadok vagyunk. Korlátok nélkül, parttalanságban, eldöntetlenségben, szabályok és rend nélkül nincsen szabadság. A mai világ ebben a szabadság-eszményben őrli föl önmagát, hogy az a szabadság, hogy nincsen szabály. Azt csinállok, amit akarok. Nemet is választhatok magamnak, széles a paletta. Az állam, a társadalom, a civilizáció tulajdonképpen azért van, hogy ezt az én kielégíthetetlen, véghetetlen szabadságvágyamat kielégítse, kiszolgálja. A bűneset azért következett be, mert az ember olyan akart lenni, mint Isten. Szent Ágoston ezt úgy fogalmazta meg, hogy a véges birtokba akarta venni a végtelent. És ezért ami a véges emberek adatott, azt is elveszítette. Ennél egyszerűbben az ember nyomorúságát elmondani nem lehet. Az ember kiszolgáltatta magát saját fantáziavilágának, prostituálta magát saját elképzeléseinek: Olyan leszek, mint az Isten! A véges birtokolni akarta a végtelent, és ezért a véges szabadságát is elveszítette. A szabályozott szabadságot is elveszítette.

Általában azt tartjuk, hogy a jellemünk fogyatékoságait, a hibáinkat, a vétkeinket, bűneinket nem szívesen osztjuk meg idegenekkel, mert visszaélnék vele. Főleg most, az internet világában. Egy pillanat alatt fölkerül a világhálóra, ha valaki valami ostobaságot csinált, mondott, tett. Ezért az emberek inkább elhallgatják, eltitkolják. Azonban az emberi lélek ismerői tudják, hogy a fogyatékoságainkat, a hibáinkat, bűneinket nem azok elől titkoljuk a legjobban, akikhez egyébként semmi közünk, hanem azok elől, akiket a legjobban szeretünk.

Miért? Hát ha két ember, férj és feleség szeretik egymást, akkor miért van egymás előtt titkuk? A házastársi titkok a legszörnyűbbek. Egy életet végig tud élni két ember úgy, hogy életük döntő dolgai titokban maradnak egymás előtt. A gyerekek el tudják kísémi a szülőket késő vénségükig úgy, hogy a szülők soha nem tudják meg, mi van a gyerek életében, és viszont. Ez azért van, mert hiányzik az a fennkölt, isteni gyökerű, forrású szabadság, amibe befér a szőlősgazda nagyvonalúsága, a király eltökéltsége, hogy az én lakodalmam házam megtelik, vagy amit Jézusban látunk mindig, az az egészen nagy, feltétlen szabadság, ahogy oda-visznek egy beteget, és azt mondja: Megbocsáttattak a te vétkeid. Mi köze a betegség gyógyításának a bűnök megbocsátásához? Ahogy Jézus szóba áll azokkal, akiket a társadalomban leírtak: fináncokkal, prostituáltakkal, mindenféle galileai gyűttmenttel, analfabéta slapaj néppel; de ugyanilyen szabad Jézus elmenni egy farizeus házába, és vele elkölteni egy vacsorát.

Honnan kapjuk meg ezt a csodált, vágyva vágyott szabadságot, ami ha nem a miénk, akkor csak buta módon próbáljuk utánozni, ahogy az első emberpár is: Hát majd akkor olyanok leszünk, mint az Isten! Nem lettek olyanok, mint az Isten. Kiűzettek a Paradicsom-kertből, és az eredendő bűn átka, következménye végig-megy az egész emberi történelmen. Hol oldódunk ki belőle?

Az Újszövetség egybehangzó gyönyörű üzenete szerint ahhoz, hogy visszanyerjük az Istentől kapott szabadságunkat, vagyis megszabadítottak legyünk, ahhoz egy megengesztelődés-történetnek kell végbemennie. Pál apostol a második Korinthusi levél 5. részében beszél a küldetéséről, amikor viszi az evangéliumot, a jó hírt, és ennek a jó hírnek az a lényege, hogy Isten Jézus Krisztus áldozatáért, engedelmisségéért velünk megbékélt. Nem haragszik. Ez a legnagyobb dolog: Isten Jézus Krisztus által megengesztelődött velünk. Istenben nincs az emberrel szemben harag és fenntartás. Nagy titkai vannak ennek. Mert ez egy öröktől való megbékélés. Amikor azt mondja Jézus a Hegyi beszédben: Fölhozza napját jóra s gonoszra egyaránt – ez is a szabad Isten dolga. Esőt ad igaznak és hamisnak. Pál folytatja: Ezért a mi evangéliumi küldetésünk, mandátumunk, békekövetségünk az, hogy felszólítsunk benneteket, hogy ti is béküljete meg az Istennel! Mert az elveszített szabadságunk egyik kísérőjelensége az, hogy elkezdünk a legbenső valóságunkban istenképzeteket kiformalni magunknak, és ennek egyik lényeges eleme az, hogy Isten nem akar nekünk jót. Isten mindenkinek jót akar, csak velem nem tesz jót. Isten mindenkinek a kérését meghallgatja, még annak a kérését is, aki ki sem mondta a kérését, én meg évtizede dörömbölök az Isten ajtaján, küldözgetem a leveleket, és mindig visszajön: Címzett ismeretlen.

Béküljete meg az Istennel! Ez az üzenete az evangéliumnak, a jó hírnek, az örömhírnek, hogy Jézus Krisztusnak egyetlen áldozata büntőlő, bűnből felszabadító, és szabadságot visszaadó áldozat volt. És az ember elindul az Istennel való megbékélésbe korán

reggel, délelőtt kilenckor, délben, délután háromkor, öt órakor a szőlőskertbe, és a gazda, amikor kimegy a szőlőbe, ott találja őket, és megnyílik számukra az Isten országa.

Isten a mi velünk való kapcsolatában szabad. Mi pedig akkor vagyunk Istennel helyes kapcsolatban, ha megszabadítottunk tekintjük magunkat. Mi ennek a szép hozadéka? Az, hogy szabadon, nyugodtan elengedhetjük az Isten nélkül élő ember szabadságörületeit. Fölszabadulunk. Milyen nagy dolog fölszabadulni a szabadságkényszer alól! Elengeded. Senkinek ne azt bizonygasd, hogy szabadnak születtem, hanem mondd azt, hogy bűnös voltam – Isten megigazított. Rab voltam – Isten megszabadított. Elveszett voltam – Isten megkegyelmezett.

A tékozló fiú történetében milyen szabad a kisebbik fiú, kikérni az örökség rá eső részét, összecuccolni, elmenni a bankba, készpénzben mindent fölvenni, be a tarisznyába, irány a VII. kerület romkocsmái! Haverok, pia, csajok, jólét – amíg tart a pénz. Annyira szabad ez a kisebbik fiú, hogy tulaj-

donképpen halottnak nyilvánítja az apját, mert az örökrész csak az örökhagyó halála után szokták kiadni. Van mellette egy másik szabadság is, az Atyáé. Annyira szereti, hogy kiadja neki. Annyira szereti, hogy hagyja, hogy ebben a képzelte szabadságában elmenjen, és tönkretegye magát. És hova jut el ez a fiú ebben a borzasztó nagy szabadságában? A disznók vályújához. A legmélyebbre süllyed, az éhhalál szélére. Még a moslékból sem adnak neki enni. És akkor azt mondja: Hazamegyek, és megkérdezem Atyámat... Ha csak olyan lehetnék, mint egy a cselédek közül! A döntő mozzanat pedig: fölkelt, és hazament. Ez a megszabadított ember döntése. Ez az Isten szabadságából táplálkozó ember mozdulata: fölkelt, és hazament.

Az ilyen élet nem bizonyítani akar (a szabadságomat: nekem mindent lehet, bebizonyítom!), hanem hálát adni akar. Mindig, minden időben ez a döntő különbség a magának élő, elveszett ember és Jézus Krisztus megszabadított gyermeke között. Az egyik bizonyítani akar, a másik hálát ad. Így is mondhatnánk: az egyik cselekedetéből akar üdvözülni, a másik átöleli az őt szerető Istent, mint megszabadított ember, és hálát ad neki. Mindegy, ki mikor kezdte a szőlőskertben, reggel, délben, kora délután, alkonyatkor, Isten mindannyiunkat hív erre a szabadságra. Induljatok el!

Dr. Szabó István

Lelkipásztori jelentés 2021. évről

Kedves testvérek! 2021. évi esztendőnket is az Istenhez kiáltás, a COVID járvány hullámaiban való helytállás és Isten ígérete jellemezte leginkább. Most is hihetetlenül hangzik az Ő – január elsejei – ígérete: „Kárpótollak azokért az évektől...” (Jóel 2)

Ebben a nagy ívű fejezetben a Biblia lényegi üzenetét találjuk: Isten kárpótól bennünket mindazért, amit mi rontottunk el. Felfoghatatlan az Ő kegyelme, de könyöröghetünk azért az örök és szilárd kegyelemért, amely egyedüli kapaszkodónk!

*

Januárban a járvány felszálló ágában ismét megnyílt templomunk (január 17.). Kicsit több mint egy hónapon keresztül tarthattuk közvetített, de jelenléti istentiszteletünket. Alkalmainkat ekkor csupán 30-40 fő látogatta. Ökumenikus imaalkalmainkat kizárólag online tartottuk meg. Február 15-19. között „Szövetségben” címmel online evangélizációs estéket tartottunk a Házasság hetében.

Március 8-tól ismét kizárólag az online térbe kényszerültünk. A csobánkai szolgálatokat Stift János lelkipásztor testvérem, a pomáziakat magam végeztem. Húsvét előtt az orvosok és az egészségügyi dolgozók munkáját egy kis ajándécsomaggal (Biblia, imakönyv, képeslap...) köszöntük meg. Otthonainkban néztük Dr. P. Tóth Béla ny. lelkipásztor nagyszombati igehirdetését és a képernyő előtt vettünk úrvacsorát húsvétkor.

Köszönöm az online istentisztelet szolgálóinak az igeolvasást, prelúdiumot, postlúdiumot; Kerekes Balázs presbiternek, Zoltán és András fiannak a vasárnapi közvetítéseket; a hétközi bibliaórákkal kapcsolatban Róna Péternek, hogy sok otthonban segítette a ZOOM telepítését és tanította használatát. Óváry Ákos és Szabó István hűséges szolgálattal kereste meg az igeolvasókat, s gyakran előkészítették a felvett hanganyagokat (lekciókat).

Közben egy korszak lezárult gyülekezetünk életében. Presbitériumunk 2021. március 30-án tartott ülésén egyhangú névszerinti szavazással döntött arról, hogy a régi imaházat eladja egy művész házaspárnak. Április 16-án az adásvételi szerződést aláírtuk, másnap a csobánkai régi imaháznál pakoltunk, lomtalanítottunk, új kerítést építettünk és a fagykárt elhárítottuk. Április 24-én a régi imaházban imádkoztunk, majd a kulcsokat átadtuk.

Így gyülekezetünk 75 évének kultuszi helyének ajtaja számunkra bezárult. Isten azonban május 2-án új ajtót nyitott a jelenléti istentiszteletek folytatásával. Az új gyülekezeti központban szeretnénk az elmúlt 75 évből egy kis állandó kiállítást készíteni. Köszönjük a fotókat. Az installációt 2022-ben elvégezzük.

Már vendégeket is köszönthettünk a „lelki házból”. Itt tartotta csendesnapját az angyalföldi, budakalászi és a szentendrei gyülekezet; valamint a Szentendrei Református Gimnázium.

*

Anyák napjától tehát megnyílt a templomajtó. Míg Csobánkán szinte azonnal a pandémiát megelőző létszámban hallgattuk az ígét, Pomázon csak

lassan tért vissza a templomos közösség. Átlagosan Pomázon 95 fő vett részt az istentiszteleten, mely a 2019. évi jelenlét 76%-a. Gyermekestentiszteleten átlagosan 18 fő vett részt. Természetesen mindehhez hozzátartoznak az istentiszteletet otthonaikban nézők és hallgatók.

A teljesebb képért jelzem: május első vasárnapjának délutánján

szolgáltam a kerepesi templom alapkövetélelénél. A templomajtók azóta nyitva vannak, a harangok hívnak! (S nemcsak képletesen, mert Kerepesen már a tornyot építik!)

Az online bibliaórák után jelenlétebe visszatért közösség 7-8 fő volt Pomázon; Csobánkán pedig nem egyszer 10 fő volt. Egy hónap után alkalmaink megapadtak; 2-4 fő

látogatta csupán azokat. Imaóráinkat nem is indítottuk újra. Májusra ifjúságunk is elfogyott.

Kis küldöttségünk részt vett Balog Zoltán püspök úr püspökszentelési istentiszteletén pünkösdi hétfőjén. Május 29-én tavaszi nagytakarítást tartottunk Pomázon és Csobánkán, majd június 6-án 185 fő előtt 11 fiatal konfirmált az istentiszteleten. (Ennél már csak egy alkalmunk volt népesebb: a gyermekkarácsony, ahol 192-en voltunk).

Nyári napközis táborunkat Határaink címmel a Lengyel-Annafürdői Erdészeti Erdei Iskolában tartottuk 2021. június 28. – július 3. között. A tábor létszáma 39 fő gyermek résztvevő és 9 segítő volt. 2021. augusztus 17-19. között tartottuk napközis táborunkat, melynek minden évben célja, hogy a gyülekezetbe járó családok gyermekei mellett a gyülekezet periferiáján levő családok gyermekeit is meg tudjuk szólítani. 2021-ben 3 alapvető bibliai étel, illetve alapanyag szerepéről és azokhoz kapcsolódó történetek üzenetéről hallhattunk, de természetesen a kóstolók sem maradtak el. 42 gyermek, 5 ifis segítő, továbbá 12 felnőtt vezető/segítő vett részt az alkalmon.

Évtizedes szolgálat után Koncz Péterné Cseri Brigitta és Suhajda Erzsébet már nem tudta tovább vállalni a gyermekek közötti szolgálatot. Most is köszönöm hűségüket és tartalmas gyermekistentiszteleteiket. Ám köszönöm azt is, hogy a nyári táborok szolgálói közül többen is csatlakoztak a szeptembertől újrainduló gyermekistentiszteleti szolgálók csapatához.

Ifjúságunk is reboot-olt. Boross Sámuel teológiai hallgató vezetésével a Ráday Konferencia-központban 2021. augusztus 23-25. között tartottuk csendesnapjainkat. Némely szülői ráhatással 20 ifjú vett részt az alkalmon. Az ifi azóta szépen működik. Osváth Dorottya és Sámuel jól összefogja a közösséget.

14-én a presbitercsaládok piknik délutánja volt a pomázi parókián. Augusztus 29-én templomunk padjainak felújítása miatt szabadtéri istentiszteletet tartottunk a parókián. Szeptember 9-én több mint húsz fővel elindult az Életkérdés sorozat. Bibliaóráinkon pedig tematikus rendben, a gyülekezeti tagok által megjelölt jézusi példázatokot magyaráztuk.

Szeptember 11-én játszóház, imaösvényes gyülekezeti na-

punkat az új csobánkai gyülekezeti központban tarthattuk. 13-án pomázi templomunkban adtunk otthont egyházmegyénk lelkészértekezletének. 25-én Kéring László és Tóth Orsika hangversenyében gyönyörködhettünk.

Október első napjaiban templomunkban pótoltuk a „szabadtéri evangelizációt”. Címe: Őrizd meg szíved! volt. Október 20-án új sorozatot indítottunk Teológiai esték címmel. Pál apostol levele a rómaiakhoz és a reformáció kapcsolatáról tartott előadást köztünk Dr. Pecsuk Ottó; majd

adventben Dr. Tatai István. Ez utóbbi alkalom címe: Jézusban beteljesedtek az őszövetségi ígéretek! volt. 29-én megkoszorúztuk temetőnkben nyugvó lelkészeink sírját; ifjaink pedig csendeshétvégét tartottak a gyülekezeti házban.

November 7-én feleségem vezetésével és bizonyágtételével egyházmegyei női csendesnapon vettek részt gyülekezetünk hölgy tagjai. 21-én nyílt meg csobánkai imatermünkben Ravasz László püspök életét bemutató molinókból álló vándorkiállítás;

az azt követő napokban Bereczky Örs és Bereczky Judit evangelizált Csobánkán.

Ez a hónap jelentette a nagy lelki kirándulás indulását is. Óváryné Herpai Dóra vezetésével – kétéhetente csütörtökönként – bibliaolvasó kör várja az igeolvasókat.

Adventben (december 5.) újra indultak a gyermekdelutánok is. Istennek hála, 2021-ben néhány család kántálással köszöntötte az idősebb tagokat. A gyermekkarácsonnyal kapcsolatban néhányan megjegyezték, hogy a csomagok a megszokottnál kisebbek voltak, a szol-

gálat viszont Istent dicsőítette.

A „Kiskovácsi” szolgáltól a járványügyi előírások betartásával vitte az evangéliumot a lélekben elesettek számára. A túrakör sokáig az egyetlen legális szabadtéri gyülekezeti találkozást jelentette. Köszönet illeti mindkettőjüket.

Temetőnkben márciusban vadkan dűlta felt a Takách-sírkertet. Izsó Mihály és Sántha János állították helyre a rogyadozó kerítés elemeket. Sántha János főgondnok úr egész 2021-ben – ereje felett is – rendszeresen kaszálta temetőnket. Mindenszentek után pedig morgásomra több tucatnyian takarítottuk ki a temetőkeretet.

Az online térben hetente frissítjük honlapunkat, hetente küldünk ki hírlevelet, gyülekezeti Facebook-oldalt indítottunk, plakátoztunk, az ígehirdetéseket a postaládákba hordtuk. Sajnos ezekre az információkra szinte semmilyen visszajelzést sem kaptunk. Ezért Facebook-oldalunkat szeptemberre meg is szüntettük.

10 éve folyamatosan megjelenik gyülekezetünk Áldás, békesség! című folyóirata, melyet rendhagyó módon 2021 első felében presbiterjeink juttattak el az egyházfenntartók postaládáiba. Olyan magvetés és kordokumentum van

kéthavonta kezünkben, amely közel 2400 oldalnyi összes lapterjedelmet jelent. Nem csoda, hogy újságunkra az Országos Széchényi Könyvtár Hírlapok és folyóiratok gyűjteménye is felfigyelt. Köszönet illeti az újság szerkesztőjét, valójában mindezen: Dr. Puskás Attilát kitartásáért és precizitásáért, anyagi áldozatvállalásáért és szolgálatáért! Szinte már halljuk is tőle: mindezért Istent illesse dicsőség! Kimondani is jó újra: Áldás, Békesség! Istennek dicsőség!

Ebben az esztendőben is folytatódott a megkereszteltek köszöntése. Köszönjük szépen Kalmár Ilonának és Benedek Juliannának! Mindez közel 450 köszöntő levél kiküldését jelenti évente. Imádkozzunk azért, hogy a postán kapott Ige „jó földbe” jusson!

A rendszerváltozás első évében még 41 (P), 37 (Bk), 6 (Cs) hittanosunk volt. Isten új ajtót nyitott 2013-ban a hitoktatás területén. Lassan egy évtized után Pomázon és Csobánkán – óvodás kortól a konfirmációig – 276 hittanosunk van. (Nagykáté: 12 fő; kiskáté: 25 fő; 1. o: 22 fő P + 1 fő Cs; 2.o: 36 fő P + 2 fő Cs; 3.o: 26 fő P; 4.o: 18 fő P + 2 fő Cs; 5.o: 31 fő P + 2 fő Cs; 6.o: 28 fő P; 7.o: 15 fő P; 8.o: 23 fő P; óvodás: 26 fő P + 7 fő Cs)

Tavaly külön kihívást jelentett a digitális hitoktatás megszervezése, valamint a diákok online térben való motiválása. Korábban jelzett kérésem most megismétlem: Már több alkalommal jeleztük, hogy pedagógus testvéreink számára egy továbbképzéssel megszerezhető a hitoktatói végzettség. Egyházunk nem véletlenül nevezte a 2022. évet a hitoktatás évének. Megemelt óradíjakkal szakmai képzésekkel szeretnénk egyre többeket bekapcsolni a szolgálatba.

Kórusunk is újraindult, de hamar szembesültünk azzal a teherrel, hogy maszkban énekelni szinte lehetetlen. Várjuk azt az időszakot, amikor újra felcsendülhet a kórus ajkán az Istent dicsérő ének. Itt kell megemlítenünk, hogy gyülekezeti éneklést szerető testvéreink adományából több mint száz új

énekeskönyv került a templomba, imaterembe és a gyülekezeti termekbe.

Tavasszal megújítottuk a beteg és házi úrvacsoránál használatos klenódiáinkat. Nyáron pomázi templomunk előterét Böszörményi Géza testvérünk gondosan megtisztította és újrafestette, a padokat lakkozta, a fa padlózatot lenolajjal kezelte. Nyáron elkészült a parókia öntözőrendszere, összfel pedig a bibliai kerté. A nyári (őszi) hónapokban elkészült pomázi református templomajtónk restaurálása is.

Horváth Gyula belsőépítész tervei alapján pulpitust kaptam ajándékba. Ezt elhelyeztük a pomázi gyülekezeti házunkba.

Eredeti tervünk szerint családok (24 család) kivitelezésében, a gyakorlatban Sántha János és Verebes Ferenc munkájából megújult a templomkerítés.

*

Teremtő Istenünk 2021. május 14-én magához szólította gyülekezetünk tiszteletbeli főgondnokát, városunk díszpolgárát, hűséges szolgáját Dr. Regius Ferencet. A mai napon éppen 50 éve választotta meg közösségünk Feri bácsit presbiternek.

Ő számunkra a pontosság, megbízhatóság és hitelesség példaképe volt.

80. születésnapján Feri bácsit templomunkban köszöntve, az irgalmas samaritánus történetét olvastuk fel. Annak példáját, ahogyan az ember odahajol bajbajutott, beteg embertársához. S bár tudjuk, az irgalmas samaritánus valójában Jézus Krisztus, de a történet arra tanítja a mindenkori embert, hogy ő is Ura

Statisztikáinkról is essék szó néhány mondatban:

	Választók	Keresztség	Konfirmáció	Házasság	Temetés
2019	476	25	20	6	38
2020	477	10	8	4	23
2021	435	21	11	4	51

Persely

2019	6 489 585 Ft
2020	4 676 785 Ft
2021	6 005 675 Ft

Egyházfenntartói járulék

2019	5 757 927 Ft
2020	5 799 859 Ft
2021	7 062 200 Ft

példájához hasonlóan cselekedjen. Feri bácsi évtizedeken keresztül így is tett. „Nehéz idők bátor hitvallója volt.”

Emléke legyen áldott!

Köszönöm Sántha János, Halász Árpád gondnok úrnak és minden presbiterünknek hűséges szolgálatát, gyülekezeti tagjainknak munkáját és imádságát.

Köszönöm Stíft János nagytiszteletű úr és Stíft Ágnes nagytiszteletű asszony öt éves szolgálatát. A következő hónapok a búcsúzásról is szólnak, mert szolgatársam 2022. április 1-jétől a Kékkereszt szolgálatban folytatja munkáját.

Köszönöm családomnak, hogy minden hibámmal együtt, minden tekintetben támogatták elmúlt évi szolgálataimat is. Nagyon szeretem őket!

Végül megköszönjük az Úristen minden ajándékát, feddését. Minden dolgunkat, hiányunkat kipótolta.

Családommal együtt köszönöm minden testvérünk imádságát, segítségét! Soli Deo Gloria!

Pomáz, 2022. február 16.

Nyilas Zoltán lelkipásztor

A szabadságra szabadító Krisztus Nyilas Zoltán áhítata az 1848-49-es forradalom és szabadságharc pomázi honvédjeire emlékező ünnepségen

Textus: 1Sámuel 23,1-12

Háborús harci eseményeket ír le itt a szentíró az ószövetség lapjain. Látjuk, hogy nemcsak arról van szó, hogy a filiszteusok és Izrael népe harcba keveredik egymással, hanem van itt egy belső hatalmi harc is Saul és Dávid, az első király és az utód király között.

Ebben a történetben a legfájóbb az, hogy a felszabadítottak árulókká lettek. Dávid megszabadítja idegen kézből Keila

városát, és a város lakói – ahogy ezt Isten mondja Dávid kérdésére válaszul – mégis kiadnák őt Saulnak.

Azt hiszem, világos, hogy a mi egyéni küzdelmeinkben, személyes harcainkban, és a mi népünk, nemzetünk szabadságért folytatott harcában a legnagyobb ellenség: az árulás. Ez nyomasztja azt, aki szabadságot akar adni, és azt, aki e szabadságot elfogadja, nyomasztja a családokat, nyomasztja a népet,

amely a küzdelemben, a szabadításban árulóvá lett. És persze az is igaz, hogy ez a nyomasztó fájdalom mégsem a mi leg-nemesebb harcainkban, legszükségesebb gondolatainkban, emberi történetünk maximumában jelenik meg, hanem Jézus Krisztus keresztyében.

Mert amikor mi fejhajtással állunk meg honvédjeink sírja mellett, megköszönjük nekik a fizikai nemzeti szabadságunkat, legalábbis azt, hogy ők a maguk módján, sőt a maguk hite szerint ezért küzdöttek, mégis látjuk, hogy az igazi döntő küzdelem Krisztus keresztye körül zajlik a mi szabadságunkért. A legnagyobb fájdalom, csalódás ott is a tanítvány csókja, az árulásnak a pillanata. Mégis Krisztus maga az, aki életét adta és adja ma is értünk.

Bátorítson bennünket Krisztus története arra, hogy az igazi szabadságunk Benne található, és indítson minket arra minden időben, minden helyzetben, hogy szabadságunkért – legyen az polgári vagy lelki – igenis ebben helytálljunk. Ámen.
(Elhangzott 2022. március 11-én a pomázi temetőnkben tartott ünnepi megemlékezésen)

MÁRCIUS 15.

Kőhegyi kirándulás és megemlékezés március 15-én

„Kedves és gyakori olvasmányom Rotterdami Erasmus *Adagia* című munkája, melyben a középkor nagy tudósa mindenféle görög és latin bölcsességet, közmondást, szállóigét egybegyűjtött és röviden magyarázott. Ezek egyikében a szokásosnál bővebben, hosszú oldalakon keresztül, gyönyörű szavakkal érvel a háború ellen és a békesség mellett. Ilyeneket mond: „Ha helyesen megfigyeljük az

A háborúról

emberi test formáját és működését, nyomban látni fogjuk, hogy a természet, vagyis inkább Isten nem harcra, hanem barátságra, nem rombolásra, hanem épségre, nem a rosszra, hanem kedvességre és jóakaratra formálta ki ezt a teremtményt.” Minden más teremtmény – magyarázza Erasmus – valami harci esz-közzel együtt születik: az oroszlán erős karmokkal, a vadkan gyilkos agyarakkal, a kígyó méregfogakkal, az elefántot megvédi vastag bőre és roppant tömege, a galamb gyors szárnyon elroppen a bajból... csak az ember születik meztelenül, gyengén, fegyvertelenül, törekeny testben. Egyszóval nem harcra való, vagy még inkább: a háború ellentmond eredeti természetének.”

(Bogárdi Szabó István – *Dulce bellum inexpertis*; Kossuth Rádió, 2018. január 21.)

*

„Mert éppúgy Isten átkai a háborúk, éhínségek, dögvészek, betegségek, ahogy maga az örök halál ítélete is, mert mindezek Isten haragjának és bosszújának eszközei az elvetettek ellen.”

(Kálvin: *Institutio – III. könyv*)

*

„Nincs különbség tehát; légyen az király vagy az alja népből való, aki idegen területre hatol be, amely fölött nincs semmi joga, és ellenségesként zaklatja, azt egyformán rablónak kell tekinteni, és meg kell büntetni. Tehát a természeti törvény szerinti egyenlőség is, de kötelességük is megmutatja, hogy a fejedelmek nemcsak arra kapták a fegyvert, hogy magánszemélyeket zabolázzanak meg törvényszéki ítéletekkel, hanem arra is, hogy az oltalmukra bízott országokat, amennyiben ellenségesen megtámadják, háborúval megvédelmezzék. Az ilyen háborúkat a Szentlélek sok bizonyágtétellel törvényeseknek nevezi.”

(Kálvin: *Institutio – IV. könyv*)

*

„A béke és egység eme szabálya ellen küzdenek azok, akik nem akarnak elsa-

kadni saját igazuktól, véleményüktől, hatalmuktól és dolgaiktól, arra kényszerítve másokat, hogy hagyjon fel mindenki a saját dolgaival, jogaival, igaza keresésével, gondolatainak követésével, a maga erejével, és kövesse egyedül az ő dolgaikat. Azt kívánják, hogy mindenki hozzájuk igazodjon, még akkor is, ha abból kára származik. Ők maguk azonban senkihez sem akarnak igazodni, hanem mereven és erősen ragaszkodnak a maguk igazához, csökönyösen saját véleményük mellett maradnak, a békesség érdekében pedig semmit nem akarnak elszenvedni és túrni. Lehetetlen azonban, hogy mindenki más, még ha erőszakkal is kényszerítenék erre őket, egyetlen ember akaratához, gondolatához és véleményéhez igazodjon, őt szeressék, és alávegyék magukat neki. Az ilyen kemény, kibírhatatlan emberek az okozói minden szakadásnak, vitának, háborúnak és öldöklésnek a világban.”

(Luther: *Prédikáció advent 4. vasárnapjára*)

*

„A Bibliában van egy Ige: „*Háború idején nem engednek szabadságra senkit*” (Prédikátor 8:8.) Most háború van! Minél közelebb Jézus jövetele, annál fokozottabb a harc. Úgy van, mint első jövetelek, amikor a Földön volt, rengeteg megszállott ember volt, démonok serege működött. Most megint ez van. És háború van, nincs szabadságolás.”

(Zimányi József: *Tűzoszlopoddal jéghegyek között*)

*

„Állítólag egyszer Einsteinól megkérdezték a diákjai, hogy mit gondol, milyen fegyverrel vívják majd a harmadik világháborút. Mire ő azt válaszolta: azt nem tudom, de ha kitörne a harmadik világháború, akkor a negyediket sejtem, hogy mivel fogják majd vívni – kőbaltával. Nos, Einsteinnak ez a tragikus látása ma már optimistának számít, mert ma már szakértők szerint nem lehet abban bízni, hogy itt-ott, a föld zugaiban néhány ember talán túléli a katasztrófát. Ma már igazán csak ez a két lehetőség van: vagy békességben együtt élni, vagy egy katasztrófában együtt elpusztulni. Ez nem frázis, nem propaganda szólam, ez a valóság.”

(Dr. Joó Sándor: *Békességre igyekezők*)

„A háború, az éhség és a Halál pusztítása az evangélium visszautasításának következménye. Ezt látjuk a Szentírásban minden helyen. Az európai keresztyénség levitézlett és kultúrát csinált a keresztyénségből, keresztyén civilizációról beszél és keresztyén szellemiségről, nem Krisztus keresztyéről. Természetes következménye lett ennek az, hogy jönnek a háborúk, amelyek elpusztítják ezt a keresztyén mázzal bekent valamit, ami keresztyénségnek hazudta magát, és lerántják a leplet, megmutatják önmagának. Csináltak egy hamis békességet, és jön az Úr, és elveszi a békességet a földről. Azt mondták: békesség, békesség, és nem volt békesség. ... Isten elvette a békességet. És ma is elveszi mindig. Jön a háború.”

(Szikszai Béni: *Maran Atha!... – A Bárány útja c. fejezetből*)

*

„Sok szó esik a békéről. De hát ki akar háborút? És mégis van, és lesz háború, mert a gyűlölség, a versengés lelke itt van a világban. Az, aki meghasonlást támasztott az ember és Isten között, ugyanúgy meghasonlást támaszt ember és ember között. Ez ellen csak egy védekezés van. Ne szeressétek a világot!”

(Szikszai Béni: *Az út – János 1. levele*)

*

„Akkor monda Jézus: *Tedd helyére szabályadat, mert akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniük.*” (Mt 26,52)

Uram, irgalomnak és szeretetnek Istene, a háború véres fellegeit Szentlelked erejével távoztasd el tőlünk. Uram, Te mondtad: aki embervért ont, annak vére ember által ontassék ki. Uram, adj bölcsességet a népek vezetőinek. Rettentsd vissza őket az irtózatosságtól. ... Mutasd meg, hogy a kiontott vért nem lehet lemosni többé annak a kezéről, akire reá hullott. Értesd meg mindenkivel, hogy a háborúban csak a bűn győz, és mindenki veszít. ... Uram, ne engedd, hogy hitvesek elszakadjanak hitvesüktől, hogy apák elhagyják gyermekeiket, hogy a házakat siralom járja át, és a termő mezőkön véres tetemek heverjenek, sőt inkább hozd el az igazságnak és a szeretetnek a lelkét minden népekre. Hatalmas kézzel törd össze a büszkélkedőt és a jogtalankodót. Állj azok mellé, akik a Békesség törvényeit követik. Ne engedd eltiporni a gyengét, ha igazságban jár. Alázd meg a hatalmast, ha az erőszak az igazsága. Könyörülj ezen a bűnös és Ellened lázadó emberiségen. Szent Fiaid vére reá hullott erre a földre, óh, hadd hajtson ki általa a békesség és a jóság kenyérének magvetése.... Ámen.”

(Imádság Muraközy Gyula: *A Sionnak hegyén című kötetéből*)

Reményik Sándor ÖRÖK BÉKE

Nem paktumok és nem kongresszusok,
Nem új törvények, nem a régi jog.

Nem egy bíróság nemzetek felett,
Nem új betűk, nem újabb kötetek.

Nem Genf, ó nem, és nem is Hága,
Jöhet-e üdv ilyen világra?

Négy deszkafal, egy hant, egy fakereszt:
Örök békének ezt hívják, csak ezt.

A MENEKÜLŐ

Ha menni kell, magammal sokat vinnék,
Az egész édes, megszokott világot,
Rámástul sok, sok kedves drága képet
És egy pár szál préselt virágot,
Vinnék sok írást, magamét, meg másét,
Sok holt betűbe zárt eleven lelket,
S hogy mindenütt nyomomba szálljanak:
Megüzenném a hulló leveleknek.

Vinném az erdőt, hol örökké jártam,
Híntám, amelyen legelőször szálltam,
A keszkenőm, mivel rossz másba sími,
A tollam, mert nem tudok mással ími,
Vinném a házuk, mely hátamra nőtt
Az utca kövét küszöbünk előtt!

Vinném... én Istenem, mi mindent vinnék!
Én Istenem, mi minden futna át
Gyötrődő lelkem alagútjain –
Olvasgatnám az ablakok sorát,
Simogatnám a fecskéfészkeket,
S magamba színék minden verkliszót,
Mint búbájós, mennyei éneket...

Utánam honvággyal tekintenének
Az ajtók mind, és mind a pitvarok,
Szeretnék mindent, mindent
magammal vinni –
És mindent itt hagyok.

Kolozsvár, 1916. szeptember

Ima a békéért március 10-én a pomázi templomunkban

Istentől szerzett találkozásaink

Lekció: Máté23,1-28

Textus: ApCsel.8,26-40

K

edves testvérek! A most hallott történetben egy Istentől szerzett találkozás van előttünk. Isten angyala, és rajta keresztül az Úr, így szól Fülöphöz, a diakónushoz: „*Kelj fel, és menj Dél felé a Jeruzsálemből Gázába vezető útra, amely néptelen. Ő felkelt, és elindult.*” Majd pedig: „*Ezt mondta a Lélek*

Fülöpnek: Menj oda, és csatlakozz ahhoz a hintóhoz!” A hintón pedig egy etióp férfi volt, Etiópia kincstárnoka, ma talán úgy mondanánk, hogy pénzügyminisztere, az etióp királynő udvari főembere. Etiópiából jött, ami az akkor ismert világ egyik legtávolabbi része. Jeruzsálembé jött, a templomba, imádkozni, és most hazatérőben van. Kérdések vannak benne Isten ígéről Ézsaiás könyvét olvasva.

Fülöp és az etióp főember találkozója nem véletlenszerű, hanem Istentől szerzett találkozás. Nekünk is vannak ilyen nem véletlenszerű, hanem Istentől szerzett találkozásaink. Bizonyára nem minden találkozásunk ilyen. Nem minden út, ahol járunk és nem minden találkozás, amiben részünk van, Istentől való. De ha Krisztust követem, ha Isten Lelke vezet engem, akkor vannak olyan találkozásaim másokkal, amelyek Istentől valók. Isten vezet el másokhoz, hogy abban a találkozásban Krisztus követőjeként legyek jelen, Krisztust mutassam fel jelenlétemmel.

Hiszem, hogy az én életemben is vannak, voltak ilyen Istentől szerzett találkozások. Hiszem, hogy amikor nem egészen öt éve esperes úr felhívott telefonon, hogy beosztott lelkészt keres maga mellé, és vállalnám-e, akkor az is ilyen Istentől szerzett találkozás volt. Amikor pedig helykeresésben voltunk az elmúlt hónapok folyamán, akkor az sem volt véletlenszerű, hogy ez találkozott azzal a lehetőséggel, hogy a dömösi Iszákosmentő Misszióba lelkipásztort keresnek. Istentől rendelt találkozás volt, hogy elindulhattam ezen az úton, és április elejétől ott folytatom szolgálataimat.

Azzal a reménységgel vagyok, hogy az elmúlt években a szolgálatom során is voltak ilyen Istentől szerzett találkozásaim

a testvérekkel, személyes beszélgetésben és közösségi szinten a gyülekezettel, egy-egy felnőtt vagy hittanos csoporttal. Így tekintek az előttem álló időszakokra is. Olyan szolgálatra készülök, ahol kb. három hétre szóló találkozásaim lesznek egy-egy emberrel, aki azért jön a misszióba, hogy Isten Lelke által egy új úton induljon el, változás álljon be az életébe, átélje a szabadulást Krisztus által, és ebben talán magam és a többi szolgáló is Isten eszközei lehetünk.

Minden találkozásban hatással vagyunk egymásra. Isten ígéjének első kérdése most a számunkra, hogy hogyan vagyunk jelen ezekben a találkozásokban? Pozitívan hatunk-e egymásra? Tudja-e a másik azt mondani a találkozás után: De jó volt veled együtt lenni, beszélgetni! Vagy csak a magunk különféle indulatát zúdíjtuk rá a másikra, és utána azt mondja a másik: Kár volt veled találkozni! Tudatában vagyok-e, hogy Istennek terve, célja van, lehet egy-egy találkozásommal? Tudok-e úgy jelen lenni a találkozásaimban, hogy Krisztus szeretetét vigyem a másik elé, hogy általam maga Krisztus lehessen jelen abban a találkozásban? Megkérdézhetem egy találkozás előtt: Uram, mi a célod ezzel? Mire akarsz ebben engem használni? Tudok-e úgy jelen lenni egy-egy találkozásban, hogy a másik megértsen és megérezzen valamit Krisztus evangéliumából, jelenlétéből?

Megértsen és megérezzen... Itt, ebben a találkozásban, talán a megértés volt a hangsúlyos. Fülöp válaszol az etióp főember kérdéseire, elmagyarázza, hogy mit jelent, miről, kiről szól Ézsaiás próféciaja, de bizonyára az is számított, ahogyan Fülöp jelen volt Isten Lelke által. Vannak találkozások, ahol nem a szó a hangsúlyos, hanem a jelenlétünk és a tetteink, *ahogyan* jelen vagyunk. Az evangéliumokban is olvasunk ilyen találkozásokról. Ahol a szót megelőzi a tett, ahol Krisztus (vagy az apos-

tolok által Krisztus) először odalép a másikhoz, meghallgat és cselekszik, gyógyít, csodát tesz, és majd utána hangzik el szóban az evangélium, a változás, a megterés kimondása. Tudok-e úgy jelen lenni, hogy a másik megértsen és megérezzen valamit az evangéliumból szavaim és tetteim által? Tudom-e így megélni és átadni az evangéliumot?

Az etióp főember kérdése az volt, hogy miről vagy kiről szól a szentírási szakasz, ami ott van a kezében, amit éppen olvas. Ézsaiás könyve 53. fejezetét olvasta. Mi is jól ismerjük ezt a fejezetet Ézsaiás könyvéből. Egy prófécia, ami Krisztus előtt több száz évvel hangzott el, és pontosan beteljesedett Krisztusban: „*Megvetett volt, és embereként elhagyott, fájdalmak férfija, betegség ismerője. Eltakartuk arcunkat előle, megvetett volt, nem törődünk*

vele. Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. Mi meg azt gondoltuk, hogy Isten csapása sújtotta és kínozza. Pedig a mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg. Mindnyájan tévelyegtünk, mint a juhok, mindenki a maga útját járta. De az ÚR őt sújtotta mindnyájunk bűnéért. Amikor kínozták, alázatos maradt, száját sem nyitotta ki. Mint a bárány, ha vágóhídra viszik, vagy mint a juh, mely némán tűri, hogy nyírják, ő sem nyitotta ki száját.”

Stift János búcsúzó b. lelkipásztorunk

Az etióp főember kérdése az volt, kiről szól mindez? A próféta magáról beszél itt vagy valaki másról? Fülöp válasza, hogy mindez Krisztusról szól, és Fülöp ennek alapján az Isten országáról és a Krisztusról szóló evangéliumot hirdette neki. Ez a válasz megváltoztatta az etióp főember életét.

Ennek a jele volt a keresztség. Meg akart keresztelkedni. Odaszánja az életét Krisztusnak, Krisztus követésére. Újat akar kezdeni az életében. Mi a találkozásainkban legtöbbször nem ilyen direkt bibliai kérdéseket kapunk. Hétköznapi beszélgetéseinkben sokkal egyszerűbb, hétköznapiabb kérdések jönnek elő. Mindennapi életünk néha talán felszínesnek, általánosnak tűnő kérdései, amelyek mögött ott vannak a nagyon is mély kérdések. Talán ilyen kérdések jönnek elő beszélgetéseinkben: Miért a baj, a betegség? Mit kezdjek a félelmeimmel? Mit kezdjek egy konfliktushelyzettel? Merre tartsak, hogyan döntsék, milyen cél felé induljak? Mit kezdjek a vágyaimmal? Hogyan szeressem a rosszakarómat? És mégis, ezekre a kérdéseinkre is Krisztusban van a válasz. Ugyanúgy ott van a válasz az evangéliumban – akár az Ézsaiás 53-ban is, amiről kérdezett az etióp főember – ezekre a kérdésekre is. Tudom-e úgy szólni és megélni a hitemet, az evangéliumot, hogy a másikhoz életet átforgató módon eljussom Isten válasza az ő kérdéseire?

Krisztusban van a válasz ezekre a kérdésekre is. Krisztus földi életében átélte és elhordozta a mi minden bajunkat, betegségeinket, testi és lelki nyomorúságainkat. A mi teremő Urunk, a mi mennyei Atyánk annyira szeret, hogy elküldte az Ő egyetlen fiát, hogy magára vegye a mi terheinket, bűneinket, hogy általa gyermekévé fogadjon, és így, ezért az Ő kezébe tehetem le életemet, múltamat, jelenemet, jövőmet, kérdéseimet, félelmeimet, vágyaimat. Íme, itt van minden kérdésemre a válasz. De tudom-e ezt megélni és továbbadni?

Fülöp, Isten Lelke által vezetve, vezetve így volt jelen ebben a találkozásban. Az etióp főember szívében, gondolataiban ott voltak ezek a kérdések, mit jelent az Ézsaiás 53, és egy istenkereső ember kérdéseire Isten egy másik ember által ad választ. Nem kéretlenül megy oda Fülöp ehhez a főemberhez. Isten vezet oda, hogy a főember választ kapjon kérdéseire. A főemberben pedig ott volt a nyitottság. Így kell jelen lennünk egy beszélgetésben ma is. Meglássam, mik a másik kérdései, mire nyitott a másik, mi az, amire Isten igéjének választát keresi, mi az, amire Istentől vár választ. Majd addig vannak együtt, amíg Isten Lelke elvégzi ezt, megkapja a választ, és dönt Krisztus követése mellett, melynek jele a keresztség. Utána Fülöp eltűnik, eddig tartott a küldetése.

Megtaláltam-e már kérdéseimre Isten választát? Ha még nem, akkor lehet, hogy Isten hozzám akar küldeni valakit! Ha ezt már megtapasztaltam, adjak hálát azokért az emberekért, akiket Isten hozzám vezetett, hogy válaszokat kapjak. És viszont: jelenlétemmel, szavaimmal, tetteimmel át tudom-e adni Krisztus életátfor-

máló evangéliumát találkozásaimban? Jó példa erre ez a történet, hogy hogyan tudunk egy nyitott, kérdéseivel küzdő, de még kívülálló embert Krisztushoz vezetni.

A bibliaolvasó kalauzunk szerinti mai újszövetségi ige pedig ennek az ellenpéldája. Jézus figyelmeztetése a farizeusok és a tanítványok számára a farizeusokról ennek az ellenpéldája. Tudjuk, a kor vezető vallásos emberei voltak ők. Hirdették és mutatták magukról, hogy mennyire istenfélő, kegyes, vallásos emberek. Azt mondja Jézus róluk, hogy Mózes székébe ültek, tehát azzal a hatalommal léptek fel az emberek előtt, hogy van joguk a törvényt hirdetni és magyarázni. Azt mondja róluk Jézus, hogy a buzgóságuk, a szavuk követendő, de az életük nem. Mert csak a lényegét tévesztik el. Azt mondja róluk Jézus, hogy a lényegtelen, kevésbé lényeges dolgokban mindent megtesznek azért, hogy azt mutassák, mindenben megtartják a törvényt – tizedet adnak még a fűszernövényekből is –, csak éppen az irgalom, a hűség, az igazságos ítélet hiányzik belőlük.

Azt olvassuk róluk, hogy mindent megtesznek azért, hogy akárcsak egyetlen pogányt is zsidó hitre térítsenek, és ha mindez megtörténik, teljesíthetetlen elvárásaikkal és képmutató életmóddal eltaszítják Istentől ezeket az embereket. Az akkori pogány világban volt egy vágyakozás az igaz, istenfélő zsidó hit iránt. Vonzó volt a tiszta egyistenhit Isten világos törvényeivel az akkori kegyetlen pogány szokások között. Ez is volt Isten választott népének küldetése, hogy a pogány népek előtt vonzó módon éljék meg hitüket. Volt sok pogány, aki csatlakozott is a zsidó hithez. Akik ezt formailag is megtették, körülmélteltek, mindenben felvették a zsidó szokásokat, ők voltak a prozeliták. Akik pedig ezt nem vállalták, nem tudták megtenni, de szívük szerint ők is hittek Izrael Istenében, és Isten törvényei szerint akartak élni, őket nevezi az Újszövetség istenfélőknak. Az etióp kincstárnok is ilyen istenfélő volt! Jézus pedig figyelmezteti a farizeusokat, látszólag mindent megtesztek, hogy pogányokat zsidó hitre térítsenek, de valójában nem Istenhez, Isten szavához térítitek őket, hanem a magatok elvárásaihoz. Nem Istennel találkoztak általuk az emberek, hanem a maguk által kitalált emberi elvárásokkal, ami inkább eltávolította őket Istentől.

Nem szeretném a farizeusoknak szóló jézusi figyelmeztetéseket részleteiben alkalmazni a gyülekezet vagy a magunk életére, de ezt a kérdést vigyük magunkkal: Krisztussal, vagy a magunk elvárásaival találkoznak bennünk és általunk az emberek? Jól hirdetjük-e, jól jelenítjük-e meg Krisztust a találkozásainkban?

Órá mutatunk-e tetteinkkel, szavainkkal, jelenlétünkkel, vagy csak a magunk elvárásaira? Adjunk hálát Istennek azokért az emberekért, akik felénk voltak Isten eszközei és könyörögjünk a magunk találkozásaiért, hogy tudjunk úgy jelen lenni ott, ahova Isten vezet, hogy Krisztusra mutatunk!

Azzal a reménnyel vagyok most a gyülekezet előtt, hogy az elmúlt években lehetek ilyen találkozásaim a testvéreikkel egy-egy alkalommal, ahol a krisztusi evangéliumot tudtam megélni és továbbadni nem farizeusi módon. Bocsássák meg, amikor ez nem így volt, amikor csak magamra mutatam! Isten áldása legyen gyülekezetünk, közösségünk további életén!

Ámen.

Stift János b. lelképásztor

GYÜLEKEZETI ÉLETKÉPEK

Február 20-án köszöntöttük Erdélyi Sándor testvérünket presbiteri szolgálata 50. évfordulóján

A Kiránduló kör túrája Budakalászon február 19-én

**BIBLIAVÁSÁRNAP
MÁRCIUS 6.**

Gyülekezetünk ajándék Bibliáit Haranginé Csuta Anna vette át a Sashegyi Iskola képviselőjében

Simon Péter az a tanítványa Jézusnak, akiről minden bizonynyal a legtöbbet olvasunk az evangéliumokban. A róla leírtak talán leg részletesebben szemléltetik azt, amit az Úr akar az övéivel. Így lesz beszédesebb, hogy Jézus közvetlenül Péterhez intézett egyik első és utolsó szava ugyanazt tartalmazza. A Máté evangéliumában így hívja tanítványául Pétert és András: „*Jöjjetek utánam, és én emberek halászaivá teszek titeket.*” (Mt 4,19) A János evangéliumában pedig ez a feltámadott Úr utolsó, személyesen Péterhez szóló szava: „*Te kövess engem!*” (Jn 21,22)

Az első hívás emberileg természetes. Jézus embereket gyűjt, hogy mindig vele legyenek. Legyenek, akik hitelesen megismerik, akik tőle tanulnak, akik keze alatt formálódnak, akik szolgálhatnak neki, mellette vannak egész földi munkássága idején.

Simon Péter igyekezett is eleget tenni ennek a hívásnak. Ott látjuk az evangéliumokban Jézus mellett. Követi, figyel, szolgálja Őt. Néha jobban, olykor talán kevésbé érti Mesterét, mint társai, de igyekszik Jézus hívásának a legnehezebb helyzetekig engedni. Így telnek el a nagyheti események is. Amikor Jézus feltámad a halálból, újra megkeresi az

övét. Kérdéseivel alkalmat készít Péternek arra is, hogy visszatekintve megbeszéljék, s lezárják azokat az eseményeket, ahol kudarcot vallott ebben a követésben.

Emberi gondolkodás szerint itt a követés korszaka lezárul, hiszen Jézus eddig volt testileg velük, s nem sokára mennybe megy, befejezi földi küldetését. Annak lenne itt az ideje, hogy kiértékelje az elmúlt éveket, benne azt, hogy mit tanultak, mit hogyan sikerült teljesíteniük, s útjukra bocsássa őket. Mintha valóban ez kezdődne el azzal, hogy Jézus a Péterre váró feladatokról és szenvedésekről kezd beszélni. Befejezhetné ezt azzal: Mostantól ez már a te dolgod. Segítsen Isten, hogy helyt tudj állni!

Jézus azonban ismételtén így zárja szavait: „Kövess engem!”

Eddig Jézus küldetésén, engedelmességén, szolgálatán volt a hangsúly, s Ő azt akarta, hogy Péter kövesse, hogy ennek tanúja legyen. Most, amikor a hangsúly átvődik Péter sorsára, feladataira, küzdelmeire, s kérdés lesz, hogyan lehet ezt betölteni, akkor új értelmet nyer Jézus követésre hívó szava. Nemcsak azt kínálja fel, hogy küzdelmeiben, nehézségeiben kövesse az Ő példáját, s tegyen úgy,

ahogyan tőle látta. Jézus hívása azt fejezi ki: Nemcsak emberré lettem érted, hogy egy ideig követhess, hanem feltámadtam, hogy mindig előtted járjak. Nemcsak arra, hívtalak, hogy gyere utánam, s lásd, mit teszek, hanem arra, hogy veled legyek, a célig vezesselek. Amiről beszéltem neked, abban ott kívánok lenni, előttem fogok menni én, aki a feladatot adtam, és győztem előtted járva. Figyelj, és kövess engem!

S amikor Jánosra, a tanítványtársra vetődik Péter tekintete, és úgy tűnik előtte, hogy annak sorsa könnyebb lesz, elbizonytalanodik, és vívódni kezd ezen, akkor Jézus megismétli előző szavait, s így nyújtja ki felé mentő kezét: „*Te kövess engem!*” Mintha ezt mondaná: „Péter, ne vedd le rólam a szemed, ne nézz, és ne menj másfelé! Ennek a kísértésnek egy megoldása van, ha megbízol bennem, és engem követsz. Nem járt, és nem jár le ennek az ideje.” „*Te kövess engem!*”

Jézus ezzel zárja le húsvét utáni beszélgetését Péterrel, s mai hallgatóival. Nem magyarázkodik. Emberré létele, szenvedése, áldozata és feltámadása árán azt készítette el, hogy mi tovább követhetjük Őt. Tovább, mint amíg a földön járt; tovább, mint ahol emberileg látjuk; tovább, mint ameddig emberi értelmünkkel hinnénk benne és értelmét látnánk.

Jézus szavai szerint ez húsvét célja. Ennek érdekében végzett el mindent. Ez az egyetlen engedelmes felelet a húsvéti örömhírré. Követésében készített kiutat a kísértésekből, áldást a feladatokhoz, erőt a küzdelmekhez, beteljesülést az ígéretekhez.

„Kövess engem!” Ez a válasza kérdésekre, kételyekre, félelmekre. Ez a húsvéti örömhír foglalatja. Ezt készítette el, és ennek boldog beteljesítésére hív. Hadd érvényesüljön hát így vezetése, szabadítása és győzelme a húsvét utáni életünkben!

Pásztor Gyula ■

**Sebestény-Jáger Orsolya
NAPFORDULÓ
(Édes jó anyámnak)**

Útra keltem, hogy lássalak,
nélküled rossz vagyok, árnyalak,
kiszakított a régi rendből,
mintha vér hullana az erekből.

Madarak térnek vissza így,
hogy az életben újra higgy,
a tavasz ledobja a száraz ágakat.
Útra keltem, hogy lássalak.

Mintha te lennél most a gyermekem,
törődött és tőporódott,
de én látom a kép mögött
erőd, melyből élet fakad.

Útra keltem, hogy lássalak.

Miért fontos a feltámadás? A világ egyetlen reménye

Gondold át ezt a megjegyzést, melyet egy lány posztolt egy ateista weboldalon:

„Össze vagyok zavarodva... Mindig azt hittem, a tudomány lesz a csodaszer a problémáimra, de nem tudom, képes vagyok-e élni örök élet nélkül. Azt hiszem, meg kell találnom a módját, hogy kibírjam ezt az értelmetlen létet. Csak azt szeretném, ha ismernék valakit, aki meg tudná mutatni az utat az örök élethez. Ha viszont a tudomány nem ad válaszokat, akkor ki vagy mi?! (sóhaj) Nem tűnik úgy, hogy van valamilyen magasabb hatalom, ami célt ad az életünknek? Hát, a tudomány azt mondja, nem, úgyhogy nincs ilyen.”

Éreztél már úgy, mint ez a lány? Ismerős a szorongása? Tűnődöttél el már igazán, hogy egy ateista univerzumban van-e egyáltalán valami cél? Még *Bertrand Russel*, a nagy és sokakra hatást gyakorló filozófus is felismerte, hogy egy ateista világ-egyetem igazán értelmetlen.

Kultúránkban manapság kifogyóban van a reménység. Ha az az élet, ahogyan azt valaki ezen a fájdalommal teli bolygón láthatja, akkor a létezés valóban értelmetlen, és ahogy ez a lány fogalmazta, „meg kell találni a módját”. Ő felismerte, hogy egy dolog ad értelmet mindennek: *az örök élet*. Valamikor azt várta, hogy a tudomány talál módot rá, hogy az emberek örökké éljenek, de eljutott odáig, hogy rájött, ez nem lehetséges.

A történelem egy pontján volt egy csapat ember, akik bíztak valakiben, akiről buzgón remélték, hogy igazán jobba fogja tenni a világot. Egy maroknyi istenfélő zsidó úgy gondolta, egy Jézus nevű ember a Messiás – a szabadító –, aki megtöri az elnyomó római igát és felállítja a tartós és valódi isteni királyságot a földön. Prófétájuk, Ézsaiás megjövendölte az ősi zsidó írásokban, hogy a Messiás eljön majd és helyreállít mindent, mint a paradicsomban, ahol nem lesz több harc, elnyomás, félelem vagy halál (Ézs 11,1-5). Mindenki békében él majd örökké.

Képzeld el, milyen rettenetes értelmi és érzelmi állapotban volt a követők kis csapata, amint ott álltak és nézték, ahogy a Messiás, az ő szabadítójuk utolsó, kínos lélegzetét vette a római keresztre függesztve, hogy meghaljon, mint egy közönséges bűnöző! Mindent feladtak azért, hogy Őt kövessék. Most pedig ott volt felszögezve a keresztre. Haldoklott. S vele együtt az összes remény, melyet belé vetettek. Úgy érezhették magukat, mint a fent idézett lány. Az élet értelmetlennek látszott. Minden reménytelen volt. Úgy tűnt, nincs semmilyen kiút abszurd létezésükből, nem vezetett ösvény egy ideális örök élet felé.

A magdalai Mária egyike volt Jézus, a Messiás követőinek. Támogatta szolgálatát anyagilag, és hitte, Ő volt az, akit kivá-

lasztott Isten, hogy örökké tartó békességet hozzon a földre. Ott állt, közel a kereszthez, és tanúja volt Mestere kegyetlen kivégzésének, most pedig teljesen összezavarodott az élete.

Miután a római katonák megállapították, hogy Jézus meghalt, levették a keresztről, s átadták a testét egy gazdag zsidó hivatalnoknak, hogy egy új sírba eltemesse. Mária otthagyta a komor jelenetet, azzal az elhatározással, hogy elmegy a sírhoz, ha már a temetés végbement. Vasárnap korán reggel kiment a sírhoz, s ott egy újabb csalódást élt át. Nemcsak igazságtalanul ölték meg Jézust, most még – nagy riadalmára – a sírt is felnyitották, és a holttest is eltűnt. Attól tartva, hogy valaki ellopta a testet, elszaladt Péterhez és Jánoshoz,

Jézus két követőjéhez, és elmondta nekik, mit látott. A két férfi teljes hitelenségben futott a sírhoz, hogy maguk ellenőrizzék a történetet.

Amikor megérkeztek, látták a lelapult halotti lepel üres vásznát érintetlenül, de a holttestet sehol sem találták. A két tanítvány megrettent, és zavartan hazament. Mária azonban ott maradt. Még utoljára újra bekémlelt a sírba, és amit látott, megdöbbenette: két, ragyogó fehérbe öltözött férfi ült ott.

- Miért sírsz? – kérdezték az angyalok tőle.

- Mert elvitték az én Uramat – válaszolta –, és nem tudom, hova tették (János 20,13).

Megfordulva valami még inkább figyelemre méltót látott: Jézus ott állt előtte, életben volt! Furcsa módon azonban ahe-lyett, hogy felismerte volna, összetévesztette a kertésszel. Jézus ugyanazt kérdezte tőle, mint az angyalok:

- Asszony, miért sírsz?

Még mindig nem tudva, kivel beszél, ezt mondta:

- Uram, ha te vitted el őt, mondd meg nekem, hova tetted, és én elhozom.

De azután egy emlékezetesen gyöngéd pillanatban Jézus a nevében szólította:

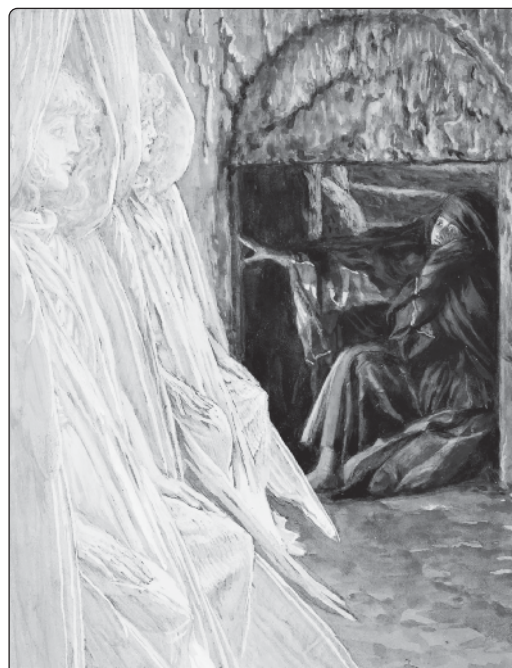
- Mária! – mondta.

- Mester! – kiáltotta, amint hirtelen felismerte Őt.

Jézus ott állt Mária előtt, életben, egészségesen és jól, mivel a halál nem tarthatta fogva a megígért Messiást. Isten feltámasztotta Őt, hogy beteljesítse küldetését, és örök életet hozzon a beteg és haldokló világnak.

Reményünk a feltámadás

Amikor Jézus a keresz-ten volt, úgy tűnt, minden elveszett. A halál győzött. De Jézus három nappal később újból megjelent, a gazdag ember sírjában – élve. A hír annyira sokkoló volt, hogy követői visszautasították, hogy elhiggyék, amíg fizikailag meg nem jelent nekik, és arra nem ösztönözte őket, hogy nézzék meg saját szemükkel a kezein és lábain a szegek helyét. Azután

egy elképesztő dolgot állított tanítványainak: a jövőben nekik is olyan feltámadott testük lesz, mint neki, olyan, mely soha nem fog elhasználni, öregedni vagy elpusztulni. Meg fogják ismerni azt a nagy reménységet, mely értelmet ad az amúgy értelmetlen létezésnek. Új életük lesz, halál vagy fájdalom nélkül, örökké a szerető Isten jelenlétében.

Ez az a nagy reménység, melyet a keresztyénség a reménytelen világnak kínál – halál utáni életet Istennel, mely mentes a fájdalomtól és szenvedéstől, s melyet korlátlan öröm tölt be. Szemben azzal, amire sok kritikus hivatkozik, a feltámadásba vetett hit nem tesz minket a földön „használatlanokká”. A valóságban reményt ad a jövőre nézve, és hatással van arra, ahogyan az emberekkel és a természettel bánunk itt. Ez az örök életbe vetett hit nem valamiféle elképzelt mesebeli állapot, melyet azért találtak ki, hogy jól érezzük magunkat egy reménytelen világban; ez olyan hit, mely sziklaszilárd bizonyítékokra épül.

A feltámadás életbevágó fontossága

A feltámadás történeti ténye maga a keresztyén hit alapja. Nem egy opcionális hittétel – ez a hit! Jézus Krisztus feltámadása és a keresztyénség együtt áll vagy bukik. Az egyik nem lehet igaz a másik nélkül. A keresztyénség igazságába vetett hit nem pusztán hit a hitben – akár a sajátunkban vagy valaki máséban –, hanem hit a feltámadt történelmi Krisztusban. Jézus történeti feltámadása nélkül a keresztyén hit nem más, mint placebo. A szó szerint, fizikailag értett feltámadás nélkül el is felejtethetnénk Istent, az egyházat és az erkölcsi szabályok követését. Azt is mondhatnánk éppen: „*együnk és igyunk, mert holnap úgyis meghalunk*” (1Kor 15,32).

Másfelől, ha Krisztust Isten feltámasztotta a halottak közül, akkor ebben a pillanatban is életben van, és személyesen megismerhetjük Őt. A bűneinket megbocsátja, és megtörte a halál hatalmát. Továbbá azt ígéri, hogy minket is fel fog támasztani egy napon. Megbízhatunk benne, mert Ő uralkodik szuverén módon a világ fölött. Ő ad végső győzelmet és értelmes életet.

N.T. Wright brit tudós így magyarázza, milyen központi kérdés a feltámadás az egyház életében:

„Nincs a korai keresztyénségnek egyetlen olyan általunk ismert formája sem – bár vannak olyanok, melyeket zseniális tudósok találtak ki –, amelyek ne azt állítanák központi üzeneteként, hogy Jézus szégyenteljes halála után Isten Őt újból életre keltette. Már Pál és legkorábbi írásos feljegyzéseink idejére Jézus feltámadása nem egy kiragadott hittétel volt. A keresztyén élet és gondolkodás szerkezetébe volt szöve.”

Noha Jézus feltámadása sokkal *több*, mint történelmi tény, nem is *kevesebb* annál. Erős és ellenőrzött bizonyítékok vannak arra, hogy valóban megtörtént.

A feltámadás személyes jelentősége

Szabadon a halálfélelemtől

Az emberek általánosságban félnek a haláltól. Nemcsak rendkívül nehéz elképzelni, hogy megszűnünk létezni, de egyáltalán rémisztő is.

Pontosan miért is félünk a haláltól? Hadd tegyünk hat javaslatot az okokra:

1. A halál titokzatos és ismeretlen.
2. A halállal egyedül kell szembenéznünk.
3. Elszakít minket a szeretteinktől.
4. Személyes reményeink és álmaink nem teljesülnek be.
5. A halál felveti a lehetőséget, hogy megsemmisülünk.
6. A halál elkerülhetetlen.

Miközben a Biblia soha nem ígéri, hogy a halál érzelmileg nehéz oldalától teljesen megszabadulunk, azt mondja, hogy karnyújtásnyira van tőlünk a győzelem a teljesen hatalmába kerítő félelem fölött. Ha igazán megértjük a feltámadásról szóló bibliai tanítást, megszabadít minket az ismeretlen birodalom felé tartó végső utazásunk megbénító félelmétől.

A feltámadás világossá teszi, hogy függetlenül attól, milyen pusztítóak a küszködéseink, a csalódásaink és nehézségeink, azok csak időlegesek. Mindegy, mi történik veled, mindegy, milyen mély tragédiával vagy fájdalommal nézel szembe, mindegy, hogy a halál hogyan pusztít téged és szeretteidet, a feltámadás mérhetetlenül jó jövőt ígér neked.

Reményeink és vágyaink beteljesedése

Isaac Asimov science fiction író azt az álláspontot fejezte ki, melyet sokan osztanak a mennyel kapcsolatban. Így írt: „Nem hiszek a halál utáni életben, így nem kell az egész életemet a pokoltól való félelemben, sőt a mennytől való félelemben élnem. Bármilyenek is a pokolbéli kínszerek, azt gondolom, hogy a menny unalma még rosszabb lenne azoknál.”

Sajnálatos, hogy még keresztyének között is hasonló kép él a halál utáni életről. A mennyről egy hosszúra nyúlt, unalmas és nem éppen lelkesítő istentisztelet képére korlátozódik a látásunk. Mások meg, akiket képregények és viccek befolyásolnak, úgy tekintenek rá, mint olyan helyre, ahol hosszú fehér ruhákban ögyelgünk a felhők között, miközben hárfákon cincogunk. Valahogy a mennyről alkotott képünk groteszk módon eltorzult, s a halál utáni élet kilátásai nem ragadták meg a képzeletünket és nem formálták át az életünket sem.

(Sean) Nemrég megkérdeztem a hallgatóimat, mit tennének, ha az életükből csak három nap lenne hátra, mielőtt meghalnak és a mennybe kerülnek. Mivel töltenék azt a néhány hátralevő napot? A válaszok között ilyenek szerepeltek: ejtőernyőzés, utazás, szörfözés és természetesen szex. Egy egyszerű kérdéssel folytattam:

- Akkor úgy gondoljátok, hogy vannak olyan élvezetek és élmények ebben az életben, melyeket ha nem éltek át, mielőtt meghalnátok, teljesen kimaradnátok belőlük, mert a mennyben nem léteznek?

Kettő kivételével mindenki igennel válaszolt. A menny kilátása megrémisztette őket és csalódást keltett bennük.

Az örök perspektíva hiánya az embereket kiszolgáltatja a csüggedésnek és a bűnnek. Sokan azt gondolják, ha nem élnek át bizonyos élvezeteket most, a lehetőség elmegy mellettük, és többé nem lesz rá módjuk. Azért fogadják el ezt a hozzáállást, mert a gondolataikban téves képet hordoznak arról, milyen is a menny valójában.

Gyakran úgy tanítottak minket, hogy az új mennyet és új földet elszellemeiítsük, egy nem fizikai értelmezést adjunk neki. Sok esetben amikor az emberek valamit szelleminek neveznek, az alatt valami nem fizikait értenek.

Áldás, békesség!

Ezt egy széles körben elterjedt tévképzet okozza, s elvezetett ahhoz a gondolathoz, hogy a fizikai világ, melyet Isten teremtett, valamiképpen alantasabb az igazi szellemi dolgoknál, köztük a mennynél. Sokan azt is hiszik, hogy a menny egy szellemi hely lesz, ami számukra azt jelenti, hogy szilárd, értékes és igazán fizikai testünk nélkül leszünk ott. Ez a látásmód vezet a fizikai és a szellemi dolgok közti nem bibliai megosztottsághoz, amely miatt sokan azt hiszik, hogy a szellemi a jó, a fizikai az időleges, felesleges és bizonyos módon gonosz dolog.

Az ilyen képpel komoly problémák vannak. Azok, akik hajlamosak így gondolkodni, elfelejtik, hogy a fizikai világ megteremtésének minden napja végén Isten kinyilvánította, hogy a munkája jó. Amit atomokból és molekulákból, sejtekből és a föld porából létrehozott, azt mind „jónak” nevezte. Az új menny és az új föld nem lehet pusztán csak szellemi (ami alatt a nem fizikait értik), mivel a fizikai testünk fel lesz támasztva. A nem fizikai feltámadás olyan, mint a színtelen szívárvány. El-lentmondás. Amikor Pál apostol saját feltámadását írja le, azt mondja:

„mert meg fog szólalni a harsona, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, mi pedig elváltozunk. Mert e romlandó testnek romolhatatlanságba kell öltöznie, és e halandónak halhatatlanságba. Amikor pedig ez a romlandó romolhatatlanságba öltözik, és ez a halandó halhatatlanságba öltözik, akkor teljesül be, ami meg van írva: „Teljes a diadal a halál fölött!” (1Kor 15,52-54)

Pál nem mondja nekünk, hogy testnélküli szellemek leszünk. Valójában éppen az ellenkezőjéről beszél. Lesz testünk, olyan valóságos testünk, mint amilyen most, azonban halhatatlan. Nem lesznek többé kitéve a betegség, az öregedés és a halál pusztításának, és soha nem halnak meg. Egészen tökéletesek

lesznek minden részletükben, elképesztően szépek, mérhetetlenül erősek, teljesen egészségesek, s nem ismerik az öregedést és a halált.

A világ, melyben most élünk, villanásnyit nyújt azokból az örömekből és élvezetekből, amiket akkor fogunk átélni, amikor Isten elhozza az új mennyet és az új földet. Heaven (Menny) című könyvében *Randy Alcorn* kifejti:

„Egész életünkben az Új Földről álmodoztunk. Amikor meglátjuk a szépséget a vízben, a szélben, egy virágban, egy szarvasban, egy férfiban, egy nőben vagy egy gyermekben, bepillantunk a Mennybe. Ahogy az Édenkert, úgy az Új Föld is az érzéki gyönyörűség, a lélegzetelállító szépség, a megalégítő kapcsolatok és a személyes öröm helye lesz.”

Nem egy steril környezetben fogunk élni, és nem is fogunk végtelen felhők között lebegni dologtalanul. Egy vadonatúj földön fogunk élni, ami olyan lesz, mint a mostani, kivéve, hogy mentes lesz a viharoktól, földrengésektől, szárazságoktól, özönvizektől és katasztrófáktól. A növények könnyedén növekszenek majd, és nem lesznek gyomok meg tüskék. Az állatok nem fognak bántani minket, hanem vezetőjükként és jótévéjükként fognak jóindulatúan ránk tekinteni.

Talán nem tudunk elképzelni mindent a feltámadott létünkéről az új földön, de ebben biztosak lehetünk: Isten minket gyönyörűségre teremtett. Míg most minden élvezetet beszenyenez az emberi lázadás, neki az az akarata, hogy semmi se vesszen el belőle. Helyre fogja állítani mindazt, amit megteremtett. Mivel oly mélyen szeret minket, szeretné, hogy meg tapasztalhassuk azt a sok gyönyörűséget, melyet eredetileg szánt nekünk, amikor megalkotott minket.

(*Josh és Sean McDowell: a FELTÁMADÁS és Te c. könyvéből*) ■

„Azok közül, akik a föld porában alszanak, sokan felébrednek majd; némelyek örök életre, némelyek gyalázatra és örök utálatra.”

(Dániel 12,2)

A feltámadás és az Ószövetség

Az Ószövetség első látásra elég keveset mond a feltámadásról. Találunk egy-egy történetet, ami arról szól, hogy valaki visszatért a halálból (1Kir 17,7-24; 2Kir 4,18-37; 2Kir 13,20-21). De mindez csak időleges feltámadás volt, mivel később újra meghaltak.

Az Ószövetség ismer egyébként olyan kijelentéseket, hogy egyszer a halál erejének vége lesz, hogy majd beköszönt egy új kor. Sok esetben úgy tűnik az Ószövetségből, hogy a halál olyan, mint egy sötét alagút, aminek a végén igen kevés fény ragyog (Jób 14,7-14; Zsolt 88,11; 115,17).

Isten nem jelentette ki minden tervét elejétől fogva, és ebben rejlik valami jó is: aki az Ószövetségtől indul ki, nem azért fog hinni Istenben, mert a hit valami hasznot nyújt neki, hanem maga az Isten miatt.

Annak ellenére, hogy az Ószövetség keveset mondott a feltámadásról, mégis csak találunk már a Krisztus feltámadása előtt is a feltámadásba vetett élő hitet, ahogy például Márta ezt megvallja meghalt testvéréről (Jn 11,24).

Azok közül, akik a föld porában alszanak, sokan felébrednek majd: némelyek örök életre, némelyek gyalázatra és örök utálatra.

Érdemes átgondolni, hogy milyen módon ered ez a feltámadásban való hit az Ószövetségből. Ha ebben a megvilágításban tekintünk vissza, nyilvánvalóvá válik, hogy az Ószövetség újra meg újra az élet megújításáról szól. Az Ószövetségben leírt történelem erről tanúskodik, hogy Isten újra és újra lehetőségeket ad. Isten törvényei arra teszik a hangsúlyt, hogy Isten nem a halál, hanem az élet Istene. A próféták arról szólnak, hogy Isten az ember bűnei ellenére mégis új utat nyitott. Isten a néppel kötött szövetségnek a nagy kudarcából, a fogságba vitelből is újra feltámasztja népét (Ez 37). Lassan kezdjük megérteni, hogy Jézus jogosan mondhatja, hogy Ábrahám, Izsák és Jákób Istene „nem a holtak Istene, hanem az élőké” (Lk 20,37-38).

Az egész Ószövetség tele van élettel. De ez az élet mindig olyan élet, amit csak el lehet fogadni Isten kezéből. Éppen az Ószövetség abban segít, hogy a feltámadást nem tartjuk minden személyes vágyunk beteljesülésének. Inkább igaz az, hogy a vágyaink közül soknak meg kell halni, mielőtt megújított életet élhetünk Istennel.

Jaap Doedens ■

Szikszai Béni KÉSZÜL A HOLNAP

Ezüst fény csillog az ágak között,
fejem fölött a hold hajó száguld,
harmat hintázik a leveleken,
nincs leheletnyi nesz,
lábaim zajtalan lépnek.
Előttem most a tisztás kitarul:
királyi agancsos kutatva kémelek,
fejét emelve körültekint.
Rókafi lohol, lapít a réten,
fuvallatként suhan
fejem fölött a macskabagoly.
Hallgat a hangyaboly,
szivárvány lepkék sem lebegnek.
A Hold sápadt fénye terül a tájra.
Hallgat az erdő,
de a csendben millió élet dalol,
holnapra készül. Értelem nem érti,
fül nem hallja meg
a teremtő csendet.

...Csak a hit vallja,
hogy a csend mélyén
teremtő kézzel készíti Isten
a holnapot...

(1969)

A KÖNNYEK ITT MARADNAK

Sírsz...

Kínoz a tüske, mely szívedbe tört,
fojt a teher és meggyötör,
vigaszt sehol se lelsz magadnak.
Vigasztalódj!
A könnyek itt maradnak.

Most még kínok sora tépi lelked,
futottál, de békéd meg nem lelted,
s beléd vad kétségek ragadnak.
Ne félj!
A könnyek itt maradnak.

Mikor majd átlépsz a horizonton,
élted szála elszakad, s minden ponton
múltadra árnyékok tapadnak,
örülj nagyon!
A könnyek itt maradnak.

(1979)

A református egyházban nagyon sok hitvalló elődünk szép és mély életpéldája tanít bennünket, mai utódokat Krisztus-követésre, hűségre, tisztességre. De közülük is kitűnik **DR. PAP LÁSZLÓ** (1908-1983) református lelkész életútja.

Pap László a Budapesti Református Theológiai Akadémia nemzetközileg elismert ószövetségi professzora, dékánja, a Dunamelléki Református Egyházkerület lelkészi főjegyzője (püspök-helyettese), a Ráday Gyűjtemény főigazgatója, nemzetközi egyházi szervezetek vezetőségi tagja volt a 20. század talán legnehezebb történelmi korszakában, aki különleges döntési helyzetekben is mindig hűséges maradt Krisztushoz és az egyházhoz, soha nem kötve elvtelen kompromisszumot a pártállami diktatúrával. Neki nincs Jad Vasem díja, és nem emlékeznek meg róla az embermentők között, mert ebben is ugyanaz a végtelen puritanizmus, önzetlenség és nagyfokú szerénység jellemezte, mint egész életét, aki szolgálatát mindvégig példamutató alázattal és hűséggel végezte.

A Teológiai esték harmadik részében *Földváryné Dr. Kiss Réka* történész, egyetemi tanár, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke tartott előadást Dr. Pap László példaértékű életéről és meghurcoltatásáról.

Dr. Pap László meghurcolása és belső szabadsága

Földváryné Dr. Kiss Réka történész előadása

1. rész

Történészként az ember sok témával foglalkozik, de van olyan, ami személyes ügyévé válik, ami része lesz a saját életének is. Pap László élettörténete egy ilyen élet. Egy olyan hősi életút, ami sokáig feledésre ítéltetett, tabusított, ezért nem beszéltünk róla. A 20. századi történelmünk tele van ilyen kikoptatott, lényegtelennek minősített, elhallgatott történettel. Az egyik legfontosabb feladatunk, hogy ne hagyjuk elfeledni ezeket az életpályákat.

Hűségben megmaradás

Egy fontos gondolat Pap László „Tíz év, és ami utána következett – 1945-1963” című emlékiratából: „Ismét nem kérdezte senki, miből fog családom megélni, sem azt, hogy én hogyan fogok megélni családomtól távol olyan helyen, melyet 1956 nyarán két fiatal lelkész nem volt hajlandó elfogadni. **Én elfogadtam, mert meg akartam mutatni, hogy Krisztushoz és az egyházi szolgálathoz való hűségem nem addig tart, amíg a legmagasabb egyházi tisztségeket töltöm be.**”

1962 szeptemberében a Református Egyház Egyetemes Konventje Elnökségéhez intézett beadványban írta ezt egy Tolna megyei szórvány gyülekezet segédlelkészeként, aki néhány évvel korábban még a Budapesti Református Theológia Ószövetség Tanszékének professzora és dékánja volt. 1962-re Pap László túl volt mindenféle meghurcoltatáson, személyes csalódáson, mély lelki kríziseken. Úgy érezte, hogy jogtalanul, igazságtalanul hurcolták meg és állították félre. Mindezek ellenére mégis le tudta ezt írni. Ez a hűség az, ami Pap László életpéldájában a leginkább elgondolkodtató.

Lénárd Ödön piarista szerzetes szavaival élve a hős és a gyáva között az a különbség, hogy a hős fél és marad, a gyáva pedig fél és szalad. Ez a hűségben megmaradás jellemezte Pap Lászlót, ezért nagyon fontos, hogy beszéljünk róla.

Az embermentő

Ki is volt Pap László? 1908-ban született egy református kisnemesi családban, családjában református lelkész ősökkel, 1848-as képviselővel. Az a református középosztályi értelmiségi közeg ez, ami oly sok gyümölcsöt termelt már a magyar történelemben.

Az életpálya nagyszerűen ívelt fölfelé. Rendkívül művelt, sok nyelven tudó, szorgalmas ember, egy klasszikus ószövetségi professzor, aki hűségesen szolgál az egyházban. De van egy fordulat. 1939-ben, a háború kitörésének előestéjén a nemzetközi porondon nagy mozgolódás van, hogy hogy lehet a háborút elkerülni, vagy ha kitör, mi

Nyugati segélyszállítmánya a Kálvin térenél

legyen az egyházak pozíciója. Ez új lendületet ad az ökumenikus gondolatnak is. 1939-ben a fiatalokat összehívják egy ökumenikus találkozóra Amszterdamba. Aki ment volna, annak hirtelen le kellett mondania, és valakinek be kellett ugrania. Pap László tudott hollandul, így őt küldték el. Ez számára akkor inkább feladat, mint lehetőség volt, de kinyílt előtte egy új pálya, egy új kapcsolati háló. Pap László meglátta a lehetőséget, a szolgálatot az ökumenikus kapcsolatokban, és mellette a történelem belesodorta egy olyan helyzetbe, ami néhány éven belül a magyar protestáns embermentés egyik legfontosabb személyiségévé emelte őt.

Ugyanis azáltal, hogy Amszterdamban megismerte az amerikai, svájci, holland protestánsokat, a formálódó, a későbbi Egyházak Világtanácsának meghatározó alakjait, ebből az következett, hogy amikor a '40-es években Magyarország belép a háborúba, majd a Kállay-kormány megpróbál titkos kapcsolatokon keresztül kiugrani a háborúból, akkor ezek a még működő nemzetközi személyes bizalmi kapcsolatok egyre fontosabbakká válnak. Pap László lesz az egyik olyan személy, akire építeni

Héber kollokvium egy hajón 1943-ban

próbálnak, hogy elsősorban Svájc, másodsorban az Egyesült Államok felé próbálja meg a magyar kormány béketapogatózásait közelíteni. Pap Lászlónak ez egy olyan féllegális missziója lett, amelyből rengeteget tanul, és amelyet hitelesen lát el.

Pap László irányítja a segélycsomagok lerakását a Lónyay Fűgimnáziumnál

Volt egy református kapcsolati háló, a Soli Deo Gloria szervezetnek, a Keresztyén Ifjúsági Egyesületnek, a Lórántffy diakonisszának, Bodoky Richárdéknak, Bereczky Albertéknak, Joó Sándoréknak a köre – ez nagyon sokszínű kör volt. Egyik kulcsfigurája Soos Géza,

A Baár-Madasban rendezett konferencia résztvevőivel 1946-ban

az SDG vezetője volt, az ő egyik segítője, munkatársa volt Pap László.

Így érünk el 1944. március 19-éig, a német megszállásig és a zsidó deportálások kezdetéig. Ez a nagyon kiterjedt nemzetközi kapcsolati rendszer ekkor új tartalmat nyer. Pap László lesz többek között az egyik kulcsszereplő, akihez részben a nyugati, amerikai zsidóságon keresztül, részben a Vöröskereszt, illetve a még mindig formálódó Egyházak Világtanácsán keresztül nagyon komoly pénzüsszegek érkeznek Magyarországra az embermentésre, a gettókba elhurcolt zsidóság élelmézésére, támogatására. Ezek részben a svájci Friedrich Born közreműködésével érkeznek, és Soos Géza és Pap László lesz az, aki ezeket a támogatásokat elosztja. Erről az Egyházak Világtanácsa és a Nemzetközi Vöröskereszt iratanyagában fennmaradt egy nagyon minimális levelezés. Ezek persze virágnyelven megfogalmazott levelek. Például a pénzutasványokat könyvcsomagoknak nevezik, de Pap László visszaemlékezéséből tudjuk,

utódjában, benne gondolkodik az egyházvezetői székben. És nem véletlen, hogy amikor az ostrom végére Budapest romokban hever, és komoly anyagi segítség jön nyugatról, ez mind Pap László kezén megy keresztül. Persze megpróbálják mindenbe belerángatni és mindennel megrágmalmazni, de a nyugatiak benne bíznak, mert tudják, milyen becsületesen teljesíti ezt a feladatot is.

A Magyar Közösség elleni koncepció per református szálai

1947-ben Kovács Bélát elhurcolják (ez a kommunizmus áldozatainak emléknapja). Kovács Béla elhurcolása a Kiszgazda Párt megtörése, illetve a nem kommunista, ha tetszik polgári, nemzeti, keresztény értékrendű értelmiségi háló szétszaggatásának az első fontos kísérlete. Ennek van egy egyházi szála is: az Ökumenikus Újjáépítési Iroda, amelyet Pap László vezet. Ő fölveszi ide azokat a munkatársait, akikkel '44-ben az ellenállásban együtt dolgozott, akikben megbízik, köztük reformátusok is, akikről kiderül, hogy tagjai voltak egy titkos szervezetnek, a Magyar Közösségnek. Ez – nagyon leegyszerűsítve – a magyar középosztálynak egy érdekvédelmi szerve volt, politikailag és értékrendjében is rendkívül sokszínű. Nem egy párt, nem is egy mozgalom, hanem egy kapcsolati háló. Akik a Magyar Közösség tagjai voltak, azok közül nagyon sokan – Pap Lászlóhoz hasonlóan – részt vettek az ellenállásban, az életüket kockáztatták.

A Kommunista Párt azonban megvádolja őket azzal, hogy titkos összeesküvést szerveznek a népi demokrácia ellen. Ez volt az első nagy, összefüggő koncepció persorozat Magyarországon, aminek a vége két halálos ítélet, több száz letartóztatás, több ezer évnvi börtönbüntetés, és egészen az 1980-as évek végéig tartó megfigyelés-sorozat. Pap Lászlóék ezt nem tudhatták, de mi már tudjuk, hogy ennek a perelőkészítése során volt egy nagyon erős református szál. Volt egy olyan koncepció vád, ami eljuttatta volna ezt az „összeesküvést” egészen a református egyház vezetőiig. Mivel azonban a Kommunista Párt ekkor még nem az egyház, hanem a Kiszgazda Párt ellen tört, ekkor még nem érvényesítette azt a koncepció vádat, amelyhez már összesöpörte a „bizonyítékokat”. De egy kemény médiatámadás indult Pap László ellen. Megüzenték neki és a református egyháznak is, hogy bármikor, amikor akarjuk, a vádlottak padján találhatják magukat.

Sajósenye, 1946

hogy ezek a könyvcsomagok valójában miről szóltak. Ez volt az egyik pénzügyi csatorna, amelyből a Jó Pásztor protestáns embermentő szolgálat, Sztelho Gáborék is működtek. Amikor megkezdődik Budapest ostroma, Budapesten már 32 helyen bújtatnak üldözött gyerekeket, és Pap Lászlóra bízzák a pesti oldalon működtetett otthonok igazgatását.

Látni kell tehát, hogy Pap László egy érzékeny, fontos kapcsolatokkal bíró, a II. Világháború poklában helytálló, egy totális diktatúrával, a náci diktatúrával szembe forduló egyházi ember, aki 1945-ben még nincsen negyven éves, és már a helytállás példaképe. Nem véletlen, hogy Ravasz László mint lehetséges

A Rákosi diktatúra

Így jutunk el 1948-ig, amikor Ravasz Lászlót Rákosi Mátyás direkt politikai zsarolással félreállítja. Bereczky Albert lett a református egyház püspöke, akiről sokan azt gondolták, hogy egy megfelelő kompromisszumos jelölt lesz, akit elfogadnak a kommunisták is, és mégiscsak egy karizmatikus igehirdető, ébredési ember, benne volt az ellenállásban, és magáról azt hirdeti, hogy ő majd ki tud egyezni a kommunistákkal, majd ő megtalálja velük a kompromisszumot.

Pap Lászlót nem tudják teljesen félreállítani. Sokan börtönbe kerülnek, mint Arany Bálint, Szent-Iványi Domokos, kiváló református presbiter, Soos Gézának illegálisan kell elhagynia az országot. Pap Lászlónak azonban olyan nemzetközi presztízse van, annyi ember életét mentette meg, olyan kapcsolati hálójával rendelkezett, hogy Rákosiéknak egész egyszerűen nem volt érdeke őt nyilvánosan bebörtönözni. Taníthatott a Teológián, de a nemzetközi kapcsolatokat nem ápolhatta, külföldre nem mehetett, tulajdonképpen az '50-es évekhez képest viszonylag olcsón megúsza. De nyilvánvalóan azt a szolgálatot nem végezhetette, ami benne volt.

A református egyház második embere

1953-ban, amikor Sztálin halála után nyilvánvalóvá válik a krízis, és Nagy Imre megkezdte első miniszterelnökségét, hogy azt a nyilvánvaló válságot, amibe a kommunizmus juttatta az országot, valahogy kezeljék, akkor Pap Lászlót is előveszik. És azzal szembesül, hogy a református egyházon belül is milyen óriási anyagi és lelki hűtlenségek történnek. Komoly belső lelki harcai vannak mind az Állami Egyházügyi Hivatallal, mind pedig a diktatúrát leginkább kiszolgáló Péter János-féle vonallal.

Nagyon érdekes, amit az iratokból látunk: milyen hihetetlenül nehéz dilemma állt előtte. Látja, hogy mind teológiailag, mind egyház-szervezetileg, mind az egyházon belüli szeretetlenség miatt (ami az '50-es években az egyházvezetés szintjén sokszor komoly fájdalmakat okozott), milyen belső válságban van az egyház. Egyszerre kell cipelni mindazt a bajt, amit lát, mégis úgy kell kezelni, hogy gyógyítson, és ne rom-

A Teológia centenáriumi ünnepsége a Konventi Iroda székházában 1955-ben

valaha, az tudja, hogy ez sokkal nehezebb szerep, mint egy szabadságharcosé. Mert nem mondhatom ki mindig nyíltan azt, amit gondolok, nem jó és rossz között kell döntenem, hanem rossz és rosszabb között a kevésbé rossz mellett, és így próbálni segíteni, gyógyítani. Embereket kihozni például a börtönből, ahogy ezt Pap László megtette. Mert neki köszönhetjük többek között, hogy Ordass Lajost kijuttatta a börtönből, ahogy a karcagi református lelkészt, Pap Bélát is, akit a kuláknak bé-

Ötöd éves teológusok a negyedik évfolyammal 1955-ben, középen Dr. Pap László

lyezett gazdák melletti kiállása miatt Péter János, a saját püspöke küldetett börtönbe. Amikor Pap Lászlónak az első lehetősége adódott, a legfontosabb teendője volt, hogy megpróbáljon embereket kihozni a börtönből, és hogy gyógyítsa a sebeket, úgy, hogy nem beszélhet róla nyíltan, és hogy vállalja, ő mégiscsak a kommunista rezsimben tölt be második posztot a dunamelléki egyházkerületben. Bizonyára meg kellett hoznia olyan döntéseket is, amelyek kompromisszumos kényszerdöntések voltak, de soha nem hozott olyan döntést (nem látunk ilyet az iratokban), amiről azt mondanánk, hogy elvtelen kompromisszum volt.

Míndeközben a Ráday Gyűjteményben egy szellemi-lelki oázist teremtett. Amikor ezeket az embereket nem hagyták szabadon kutatni, szabadon alkotni, akkor a Ráday Gyűjteményben kaptak állást. Egészen furcsa: a legkeményebb Rákosi diktatúra idején élte a Ráday Gyűjtemény a szellemi virágkorát. Pap László itt is tudott a lehetőségekhez képest alkotni.

Folytatjuk

(Az előadás elhangzott 2022. február 9-én a pomázi református templomban)

Galyatető, 1956 - Pap László éneklésre noszogatja Visser't Hooftot

(REFORMÁTUS) MŰLTUNK TITKAINAK ŐRZŐI

Látogatás az Állambiztonsági Szolgálatok
Történeti Levéltárában
2022. február 18.

Szabó István presbiter testvérünk jóvoltából presbitériumunknak lehetősége volt február 18-án látogatást tenni az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (ÁBTL), a Budapest, Eötvös utca 7. szám alatti műemléki épületben. A 2003-ban a Történeti Hivatal jogutódaként létrehozott állami szaklevéltár a szakszerű iratörzés, az információs kárpótlás és a tudományos kutatás otthona. Az itt található iratok az 1944 és 1990 közötti magyar történelemről mondanak el mindenki számára fontos információkat.

Az intézmény főigazgatója, **Dr. Cseh Gergő Bendegúz** fogadott bennünket, és adott rövid tájékoztatást az intézmény működéséről, az – élére állítva – mintegy 4,5 kilométernyi iratanyagról, tudományos tevékenységükről, a kutatás lehetőségeiről. Elmondta, mennyire fontosnak tartják, hogy minél szélesebb körben megismertessék ezt a korszakot, az iratanyagot, a titkosszolgálatok működését, ebből a célból hozták létre azt az interaktív kiállítást is, amelyet be is mutattak számunkra, ahol bepillantást nyerhettünk, hogyan is folytak az állambiztonsági vizsgálatok, hogyan hallgatták le az embereket, milyen iratok keletkeztek ezek során. A levéltár célja, hogy mindezek ne menjenek feledésbe, hanem folyamatosan fenntartsák és ápolják a magyar nemzet emlékezetében.

Dr. Vörös Géza fősztályvezető végigvezetett bennünket a levéltár földalatti raktárain, ahol az iratok őrzése történik, és megmutatta azokat a berendezéseket, amelyekkel az iratanyagok savmentesítése történik a restauráló műhelyben. Minden évben több százezer oldalt digitalizálnak, eddig összesen több mint 5,6 millió oldal került betöltésre. Az iratok nyilvánosan kutathatók, csak egy igen kis része áll még mindig titkosítás alatt.

Az interaktív kiállítóterben már **Dr. Székér Nóra** történész kalauzolt bennünket, aki felhívta a figyelmünket a színek szimbolikájára. Az egyik oldal fehér fala a felszadalmi ellenállást és az áldozatokat hangsúlyozza. Ezen a falon található egy igazi ereklye, egy eredeti vérről pecsételt koronás címeres '56-os zászló, amit a Móricz Zsigmond körtéren forradalmárok holtteste alól húzott ki valaki, aki elrejtette, megőrizte, majd pedig az intézménynek ajándékozta. Vele szemben a fekete fal az erőszakra utal, a két szürke fal pedig összeköti az áldozat és az erőszak intézményét.

Egy demokráciában a nemzetbiztonsági szolgálatok fő feladata az állampolgárok védelme, ezzel szemben a kommunista diktatúra állambiztonsági szolgálatai nem az állampolgárokat, hanem az államot védték. Azért figyelte meg az állambiztonság az embereket, hogy segítse az államot a társadalmat kézben tartani, és a társadalmi ellenállást letörni.

Ennek jegyében történtek a református egyház elleni állambiztonsági intézkedések is. A református vonatkozások már az első nagy koncepció persorozat, az 1947-es Magyar Testvéri Közösség elleni perekben is fellelhetők voltak. A magyar népi mozgalmakhoz és a református ifjúsági mozgalmakhoz szoros

szálakkal kötődő Magyar Közösség egyik vezetője például az a Soos Géza volt, aki a református egyház egyik meghatározó személyisége volt. Pap László is kapcsolatban állt a Magyar Közösséggel, amely az ellenállásban nagyon fontos szerepet játszott a németellenesség koordinálásában, emellett Pap Lászlónak az Ökumenikus Bizottságban vállalt szerepe miatt is elvezették hozzá a „titkos összeesküvés” szálait. Már ekkor nagyon komoly terhelő adatokat gyűjtöttek koncentráltan a református egyházra vonatkozóan, de végül is az a döntés született, hogy ennek a koncepció persorozatnak a keretébe még nem illesztik bele a református egyház elleni koncepció vádakat. Volt egy verzió, ami belevette volna, „a református egyház, mint a reakció fészke” megnevezéssel, de végül ezt még korainak tartották, illetve túl erősnek találták a református egyház társadalmi beágyazottságát.

A kiállítás egyik fiókja külön is emlékezik az egyház elleni állambiztonsági munkára, amely az állambiztonság figyelmének és energiájának mintegy 70 %-át lekötötte. A kommunista diktatúrában az állambiztonság kiszolgálta a politika igényeit, mindig a kommunista párt elvárásaihoz igazítottan végezve munkáját. Az egyházra, mint ideológiailag és világnézetileg is a legerősebb, erős társadalmi beágyazottsággal rendelkező szervezetre nagyon hangsúlyos figyelem jutott. Már az Állami Egyháziügyi Hivatal léte is ezt érzékelteti, mely intenzív együttműködésben dolgozott az állambiztonsággal.

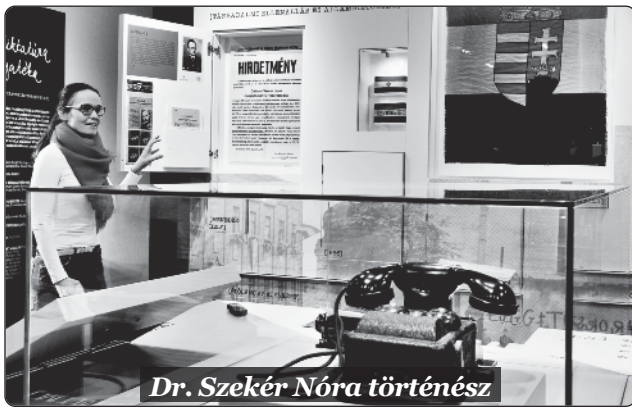
Tanulságos, hogy az állambiztonság mennyire figyelembe vette a különböző felekezetek történelmi hagyományait, társadalmi meghatározottságát, ehhez igazítva a koncepciót. A katolikus egyház esetében például ez azt jelentette, hogy a fő támadás, a megtorlás Mindszenty köré szerveződött, de intézményi szinten a fő irányt az ifjúsági szervezetek és az iskolák államosítása jelentette, mert ezek képezték a katolikus egyház társadalmi bázisát. A református egyház ellen is terveztek egy vagy több nagyobb összehangolt koncepciót, végül azonban ettől mindig elálltak. De azért voltak koncepció perrek, amelyek a református egyház ellen

irányultak, ilyen például az 1951-es Pógyor-per, az ún. KIE-per, amely a katolikus perekkel ellentétben elszigetelt volt, nem tematizálták a nyilvánosság előtt. A Pógyor-perből kitűnik, hogy már 1945-től kezdődően – tudatosan kidolgozott stratégia alapján – gyűjtöttek terhelő adatokat a református egyházra vonatkozóan. Ennek a pernek a kapcsán dolgoztak ki egy egységes koncepciót, a feladatleosztás itt vált kidolgozottá, az állambiztonsági munkának egy koncepció jegyében zajló koordinálása. Több olyan állambiztonsági munka is született, amely tankönyvi szinten mutatta be a munkamódszer elemzését, tehát hogy mi az állambiztonság feladata, ha egy református üggyel találkozunk.

Kiemelt fontosságúnak tekintették a református egyház történelmi jellegéből, a presbiteriánus rendszerből, a közösségi autonómiából fakadó veszélyek kezelését. A nyílt megfélemlítés erre nem látszott megfelelő stratégiának, mert az önszerveződő, autonóm szerkezeti struktúra, kevésbé hierarchizált jellege bűvópatakszerűen is biztosította a szerveződést, ezért arra törekedtek, hogy a református egyház legfelsőbb

Dr. Cseh Gergő Bendegúz
főigazgató úr könyvet
ajándékozott

vezetőin keresztül, az ő bevonásukkal tudatosan hierarchizálják az egyház működését, és a régi autonómiákat így megsemmisíték. Ennek a törekvésnek a hatékonyságát az is növelte, hogy a családok lelkészek megfélemlítésének lehetősége sokkal nagyobb volt, mint a család nélkül élő katolikus papoké, akik így könnyebben vállaltak akár mártíromságot is. Az állambiztonság sok esetben tehát éppen saját történelmi tradícióit fordította szembe a református egyházzal.

Voltak olyan perek is, melyeket nem a református egyházzal hoztak összefüggésbe, de református lelkészeket tartóztattak le mondvascinált koncepciók vádakkal, ezek is nagyon komoly megfélemlítő hatást keltenek.

Nagy fordulatot jelentett 1953, Sztálin halála, mely után kimutatható, hogy megváltozott a munka módszere. Az állambiztonságnak igazodnia kellett a politikai élet változásához, és megváltozott a református egyházzal való viszonya is. Komoly erkölcsi válságot idézett elő ugyanis a kommunista diktatúrának az a munkamódszere, hogy a református egyház vezetőivel végeztette el azt a feladatot, amit magának kellett volna kikényszeríteni. Ez nem azt jelentette, hogy Bereczky Albert püspököt dróton rángatták volna, hanem olyan megoldhatatlan dilemma elé állították, olyan kompromisszumok megkötésére kényszerítették, ami a megmaradásnak volt a feltétele. Ezek olyan döntési mechanizmusokra állították rá az egyházi vezetőket, amelyben lényegében minden választás a kommunista hatalom igényeihez igazodott. Ez az erkölcsi válság idézte elő azt a nagy szakadást, ami az egyházi vezetők és a református hívek, lelkészek között 1953-ra kézzelfoghatóan bekövetkezett. Az állambiztonságnak 1953-tól feladata volt ezt a problémát is kezelni. Az a döntés született, hogy szükséges a hiteles, tekintélyes egyházi veze-

tőket is szóhoz juttatni, és őket is bevonni a kompromisszumkényszerbe. Ezért kapott szerepet Ravasz László és Pap László, de az állambiztonságnak nem sikerült őket ebbe a kompromisszumkényszerbe bevonni. Ahogy nem sikerült az Egyházak Világtanácsának 1956-os galyatetői tanácskozását sem kézben tartani.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc során az események már egyértelműen kicsúsztak a hatalom kezéből. A körvonalazódó újrakezdés igénye, a református egyház '50-es évekbeli szerepének megkérdőjelezése azt is eredményezte, hogy a forradalom leverése után a hatalom számára is egyértelművé vált, nem folytathatja ugyanúgy, mint ahogy előtte tette. A kommunista hatalom továbbra is veszélyesnek ítélte a református egyház önszerveződő jellegét, de nem hagyhatta figyelmen kívül. Az új állambiztonsági módszertan már azt az iránymutatást adta, hogy az önszerveződés érzését meg kell hagyni, de valójában a hatalom kontrollját az adott közösség számára is elfogadható személyen keresztül kell érvényesíteni. A kádári politikát egyébként is ez jellemezte: mondott valamit, de nem azt csinálta. Októberi sajnálatos eseményekről beszél, de ellenforradalmi összeesküvésnek tartotta, az „ellenforradalmat” pedig tabusította. A valóságos arcukat nemhogy nem vállalta, hanem igyekezett úgy feltüntetni, mintha nem is az lenne. Ez nagyon jól látszik a református egyházzal szemben alkalmazott taktikában is.

A kiállítás megtekintése után Szabó István testvérünk (aki különben a Történelmi Levéltár humánpolitikai osztályvezetője) végigvezetett bennünket a gyönyörű épületen, és ismertette a székház történetét. Hálásan köszönjük szervező munkáját, és Istennek adunk dicsőséget ezért a nagyon érdekes, tanulságos délutánért.

P.A.

KOVÁSZ

(1Kor 5,6-8)

„Hát nem tudjátok, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti? Takarítsátok ki a régi kovászt, hogy új tésztává legyetek, hiszen ti kovásztalanok vagytok, mert a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus már feláldoztatott. Azért ne régi kovással ünnepeljünk, se a rosszság és gonoszság kovászával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalanságával.”
(1Kor 5,6-8)

Mi is az a kovász? A kovász egyfajta élesztő tészta. Amikor a lisztbe vizet teszünk és állni hagyjuk, akkor természetes élesztőgombák és baktériumok jönnek létre. Ez az elegy a kovász. Egészen az ókori időkől fogva használták sütéshez.

Képzeljétek el, nem olyan régen egy amerikai kutatócsoportnak sikerült életre keltenie egy odáig múzeumban őrzött ókori egyiptomi leletekből kivont kovászt, amellyel megsütötték az egykori piramisépítők kenyérét. Többezer éves kovással megsütött kenyér. Hát nem is tudom, hogy én megkóstoltam volna-e...

Az ószövetségi időkben Isten népe kovásztalan kenyéret fogyasztott, mivel Mózes vezetésével sietve kellett Egyiptomból elmenekülniük. Isten útmutatására így – mivel nem volt idő az erjedésre – rendkívül gyorsan, kovász nélkül készítették a kenyeret. Izraelben ez ma is így szokás. Ezt a kenyeret mácának (ismertebb nevén macesz-nek) nevezik. Az Egyiptomból való szabadulás jelképezi számunkra az Ószövetségben a bűnből való szabadulást, ez a csodálatos esemény volt a mai Húsvét előképe, melyet héberül Peszáh-nak nevezünk. (Ez a szó „elkerülést” jelent, annak a csodának az emlékére, hogy a tizedik csapásban a halál angyala elkerülte mindazokat, akik a bárány vérért festették ajtójuk fájára.)

Így válik érthetővé az is, hogy amikor Pál apostol megírja a levelét a korinthusi gyülekezethez, akiket féltett, óvott minden rossztól, akkor a kovász szó nem pozitív értelemben van jelen. Olyan, mintha azt mondanánk: vigyázzatok, már egy kicsi rossz is megmérgezheti az egészet.

Ha valaki közületek segített már ebéd főzésében, biztosan tapasztalatból is tudja, hogy amikor készül az ebéd, akkor

nagyon gondosan kell beletenni a hozzávalókat. Mindennek jónak kell lennie. Ugye már egy egészen csepp arzén is tönkre tehet, méreggé tehet minden összetevőt? Hiába finom a többi alapanyag, ha belekerül valami rossz, valami mérge, akkor az egész veszedelmessé, rosszá válhat. Nagy figyelmeztetés ez mindannyiunk számára. Ugyancsak igaz ez a mostanában oly sokszor emlegetett koronavírusra. Ez a mikroszkóppal is alig látható vírus is, mely oly gyorsan elszaporodik, ledönthet egy nagy, erős embert is a lábáról, ezért kellett annyi óvintézkedést betartanunk még nem is olyan régen.

Pál apostol valóban nem a levegőbe beszélt. Annyira szerette gyülekezeteit, hogy jól tudta, mikor kell szigorúbban szólni hozzájuk, nehogy baj legyen. Amikor a gyülekezet életét veszély fenyegette, mert sokan nem Isten szerint élve rossz példát mutattak, akkor nem lehetett elnéző mosollyal bólogatni. Isten szeretete mindig megmentő szeretet. Amikor rossz irányt akar venni az életünk, akkor Ő utánunk nyúl, hogy nehogy belezuhanjunk a szakadékba. Ha kell, ezt szigorúan teszi. Ilyen szívvel kellene olvasnunk, hallgatnunk a Bibliából érkező minden tiltást, parancsot, figyelmeztetést. Isten megmentő szeretettel hagyta ránk ezeket.

A Tízparancsolat eredeti jelentése is ez: Tíz ige. Tíz megmentő, segíteni szándékozó ige, melyekkel féltő szeretettel terelget bennünket a helyes mederbe az Úr. Ő nagyon jól tudja, hogy nekünk lesz rossz, ha nem Ő van a legelső helyen a szívünkben, ha hamis ideológiákat, bálványokat tisztelünk, ha könnyelműen vesszük nevé kijéjtését, ha nem szánunk elég időt (legalább) vasárnaponként arra, hogy az Ő tanítását végiggondoljuk, ha nem tiszteljük a családi kötelékeinket, szüleinket, felmenőinket, ha akár csak szóval, gondolattal is, de ölnünk, ha hűtlenné válunk, ha megsértjük más magántulajdonát, vagy nem mondunk igazat, és irigyeljük azt, ami nem a miénk.

Ugyancsak Istenünk segítő szándéka nyilvánul meg felénk abban is, ha valami rosszat tettünk. A lelkiismeretfurdalás nem ellenünk, hanem értünk támad a szívünkben. Annak a jele, hogy a szívünk sem a rosszra vágyik, hanem a jóra. Ez vezethet el a bűnbánatig, a bűnbánó imádságig, és áldott az a pillanat, amikor odáig eljutunk, hogy ezt Istennek be is merjük vallani, el is merjük Nekik mondani. Az Ő akarata az is, hogy ezzel a feladattal időnként más embereket bíz meg, akik figyelmeztetni tudnak bennünket, hogy valójában nekünk segítsenek. Bárcsak félre tudnánk tenni ilyenkor a büszkeségünket, vagy az előítéleteinket, és mernénk hallgatni a segítőszándékú helyreigazításra! Tudom, ez sokszor nem könnyű.

Nekem megadatott, hogy tíz éven át a nagymamámmal élhettem, aki szigorú, kritikus asszony volt. A szigorúsága mögött azonban mérhetetlen sok szeretet lapult. Én bizony sokat harcoltam vele lélekben, lázadoztam, tiltakoztam, sokszor sírtam is. Sok-sok év távlatából mivel valóságosan már nem tehetem, gondolatban megölelem, és megköszönöm Istennek, hogy az a szándék vezérelte, hogy unokája élete, jelleme jobb és tisztább legyen.

Bárcsak ki mernénk mondani: Uram, Te figyelmeztess, Te tisztogass meg engem! Akkor valósággá lehet életünkben, a hétköznapjainkban is az a kicsi szó, ami ott van elrejtve az ígérésben: „ünnepeljünk”! „Ne régi kovással ünnepeljünk, se a rosszaság és gonoszság kovásával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalanságával.” Így szeretne most segíteni nekünk az Úr, mert Ő tudja, hogy nekünk lesz jobb, ha a jót választjuk, a jóra hallgatunk, Isten szerető szavát követjük. Sokkal jobb megbánni tudni haragos indulatokat, bántó szavakat, tetteket és a jót választani, és sokkal jobb, minden-

nél jobb tiszta szívvel élni, a hétköznapokon is lélekben ünnepelni azt a csodát, hogy Jézusban velünk az Isten.

Most, Húsvétra készülődve legyen ez különösen fontos számunkra! A böjti idő útravalója, amikor valamiről pont azért tudunk lemondani, hogy helyette Isten megtöltsön bennünket valami még többel, még szebbel, még jobbal. Azzal az örömmel, azzal a békességgel, hogy Ő velünk van, bennünk akar élni, a szívünk Ura szeretne lenni.

Milyen jó lenne most így, ezzel a lelkülettel vizsgálni meg a lelkünket! Milyen jó lenne, ha lennénk olyan bátrak, hogy feltegyük a kérdést: mi az, ami Neked nem kedves, Urunk? Mi az, ami Téged megszorít? Mi az, ami nekünk is felesleges, nekünk sem jó, csak esetleg nem is gondoltunk bele, vagy ha mégis, akkor gyengék, lusták, bátortalanok voltunk ahhoz, hogy le tudjunk róla mondani?

A rossz irányba tartó, hiábavaló, vagy már teherré vált gondolatok, szokások, tettek, vagyis a régi, rossz kovász helyébe adjon nekünk a mi Istenünk megújulni, örülni tudó, kovásztalan szívet, melyben jelenléte tisztasága és békessége lakhat! Ezt azonban nekünk is akarni, kérni kell, és akkor, akkor valóban megtörténik a csoda: lelkünk, életünk megtisztulásának csodája. Ilyenkor értjük meg talán a legbensőségesebben, hogy Jézus valóban értünk halt meg, hogy nekünk békességünk legyen, és Ő valóban minden bűnbánó imát hall, minden bánkódó szívet megért és minden elszuttogott imádságot számon tart, hogy bennünket meggyógyíthasson. Van rá hatalma, Neki egyedül van erre hatalma.

Adja az Úr, hogy így legyen, hogy így lehessen áldott, szép, boldog Húsvéti ünnepünk, feltámadásában való örömünk mindannyiunknak! Kérjük ezt el Húsvét küszöbén, és köszönjük meg, hogy még megtehetjük! Ámen.

Sebestényné Jáger Orsolya lelkipásztor

Sebestény-Jáger Orsolya A LÁBMOSÁS (János 13,1-20)

Földre kuporodott az este,
s az árnyak a póre porban poroszkáltak.
A mosdótálat kezvedbe vetted és középre tetted.
Mint csata előtti csendben,
ültünk körülötted, mind a tizenketten.
Csak vágyaink szálltak szótalantul.

Ó nem lehet, nem lehet az,
hogy Te hajolj hozzánk a porba,
szolgai módra, mint az öröklét egyszeri vándora rég,
hisz az örök Ég mécsese most is csak Veled ég.
Ó nem lehet, hogy lábamat Te mossad meg,
s nem pedig én a Tiéd.
Vagy kend meg fejem is olajjal, hát elfogadom –
mert Tiéd az ország, a dicsőség, és tudom – a hatalom.

*

Hát hadd hulljunk Előtted térdre Uram,
ha talpunkat éri kezved, az áldott.
Lényed titkait pergeti a szél,
az egyszeri vándor, az örök zarándok.

A KÁRPIT (Mt 27,51)

Foggal-körömmel védték a kárpitot,
a törvényből megszőtt, pókháló fonalat,
évezredek vörös posztójából szabott
rájuk tapadó poros paragrafusokat.

Ujjuk hegyén tinta, mert nyomtatásba adták,
rendeletbe rejtve, hogy bevégeztetett,
s kifordult köpenyünk önszürke zsebéből
hirdettek Fölötte hazug ítéletet.

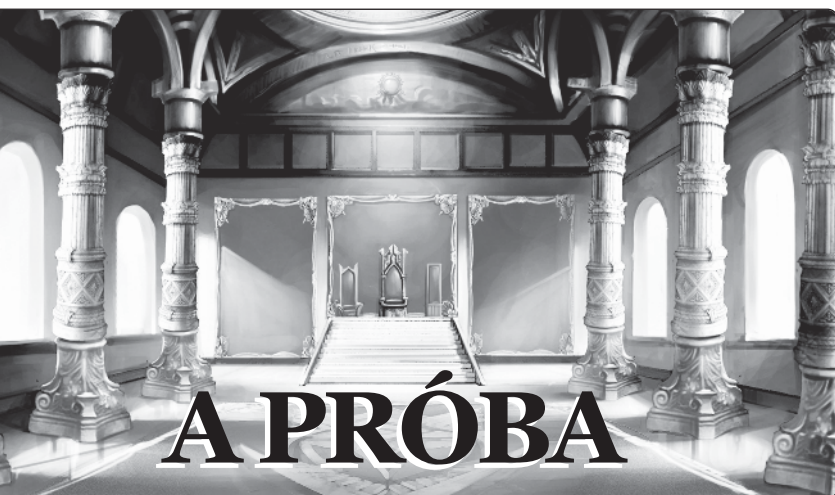
Valahol mégis útra kél a szó
kallódó szélben, mint csillag világít:
„Feltámadt” – s bár nincs rá magyarázat,
vérző sikollyal meghasadt a kárpit.

SZÉLCSEND (Isten szól az emberhez)

Elállt a szél. Észre sem vetted.
Megpihent fenn, a hársfa ágakon.
Most kitakargat és betakargat
a holdfényben a milliárdnyi atom.

Minden lelassul. Már annyira régen
vágyik a szíved a csöndre,
csak belefáradtál a rohanásba,
mint bogárka a lámpakörökbe.

Tedd le a gondod. Tedd a kezembe.
Nem töröm össze, nem szorítom.
A csodák valahol ott kezdődnek,
ahol elszuttogják: „Neked adom”.

Egy fiatal király, aki békétlen természetű volt, minduntalan zaklatta a szomszédos ország bölcs öreg királyát. Az öreg hasztalan folyamodott hozzá baráti szóért, a fiatal király háborút indított ellene. A bölcs öreg – saját fiatalkori esztelenségeire emlékezve – tudta, hogy van egy életkor, amelytől az ember nem várhat bölcsességet, parancsot adott hát katonáinak, hogy fogják el élve és vezessék elébe fiatal ellenfelét.

Az elfogatas megtörtént, s megláncolva vezették a foglyot a győztes elé. Az öreg király megsajnálta a fiatait, ám úgy tett, mintha nagyon haragudna rá, és felolvastatta a halálos ítéletet. A fiatal király könyörögni kezdett az életéért, mire az öreg azt mondta:

- Egyetlen lehetőséget hagyok neked. Holnap egy vízzel csordultig telt korsót kapsz. A fútca egyik végétől a másikig kell majd vinned anélkül, hogy egy csepp is kiloccsanjon belőle. Ha ez nem sikerül, halál fia vagy.

Eljött a próbatétel napja: a fogoly egy korsó vízzel – körülötte katonák, háta mögött a hóhér, félelmetes emlékeztetőül, hogy feje vétetik, ha elhibázza. Az öreg király elrendelte, hogy az utca egyik oldalán a tömeg biztassa a foglyot, a másik oldalon levők pedig gúnyolják őt.

A fogoly kiállta a próbát. Az öreg király akkor megkérdezte:

- Amikor annyi ember gúnyolt, viszszafeleltél-e nekik?

A fiatal így válaszolt:

- Nem volt nekem időm arra. A korsóra kellett ügyelnem.

- És megköszönted-e azoknak a jószágát, akik buzdítottak?

- Mi dolgom volt nekem velük? Az ő kiáltásuk nem segített rajtam. A korsóval voltam elfoglalva.

Az öreg király egy tanáccsal bocsátotta szabadon foglyát:

- A lelked üdve bízott rád. Maradéktalanul és tisztán kell azt Istennek visszaszolgáltatnod. Ez a legfontosabb. Elvesztél, ha ennek a lehetőségét eljátszod. Ne akard az emberek tetszését megnyerni olcsó győzelmekkel. És ne vedd föl, ha gúnyolnak. Minden féltett kincsnel jobban őrizd meg a lelkedet.

Richard Wurmbbrand meséje
(Kis Tükör – 2008. május-júniusi szám)

GYERMEKTÁBOR

**a kisoroszi
református gyülekezeti
házban
2022. június 27. - július 2.**

*„Mert úgy szerette Isten a világot,
hogy egyszülött Fiát adta,
hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen,
hanem örök élete legyen.”*

(János 3,16)

A gyermekhét idei témája:
Szeretsz-e engem?

Megismerhetjük Jézus tanításait:

- Szeretlek, kövess engem!
- Szeretlek, engedd, hogy megmutassam!
- Szeretlek, hidd el!
- Szeretlek, vállald fel!
- Szeretlek, add tovább a szeretetemet!

ALKALMAINK VOLTAK:

2022. február 19. ■ A Kiránduló kör kirándulása Budakalászra.
 2022. február 20. ■ Erdélyi Sándor köszöntése a pomázi istentiszteleten presbiterré választásának 50. évfordulója alkalmából.
 2022. február 21-25. ■ Egyházmegyei presbiteri konferencia a mátraházi református konferencia-központban.
 2022. február 25-27. ■ Gyülekezeti hétvége a mátraházi református konferencia-központban.
 2022. február 28.-március 4. ■ Evangelizáció Pomázon. Közöttünk szolgált Kertészné Bikki Boglárka gödöllői református beosztott lelkipásztor.
 2022. március 6. ■ Bibliavasárnapi istentisztelet – ajándék Bibliák átadása a Sashegyi Sándor Általános Iskolának.
 2022. március 10. ■ Közös imaalkalom a pomzai templomban a békéért, az ukrajnai menekültekért és az orosz-ukrán háború áldozatainak hozzátartozóiért.
 2022. március 11. ■ Megemlékezés a pomázi temetőben az 1848-49-es honvéd síroknál.
 2022. március 15. ■ Megemlékezés a kőhegyi Petőfi emlékműnél.
 2022. március 16. ■ Teológiai esték 4. - Dr. Szabó István püspöknek, a KRE-HTK tanszékvezetőjének A szabad Isten döntése és a megszabadított ember felelőssége c. előadása.
 2022. március 29. ■ Egyházmegyei vizitáció Pomázon, beszélgetés a presbitériummal.
 2022. április 1. ■ Presbiteri gyűlés.
 2022. április 2. ■ Orgonaavató hangverseny a csobánkai materemben. Közöttünk szolgált ifj. Szotyori Nagy Gábor orgonaművész.
 2022. április 9. ■ Gyermekkirándulás a Két-bükkfa-nyereghez és a Pilis-tetőre.
 2022. április 10. ■ Gyermekdelután pomázi gyülekezeti termünkben.
 2022. április 11-13. ■ Bűnbánati alkalmak Pomázon és Csobánkán.
 2022. április 14. ■ Nagycsütörtöki passiók istentisztelet (Krisztus szenvedésének és halálának története a négy evangélium szerint a 68. genfi zsolnár dallamára.)

TERVEZETT ALKALMAINK:

2022. április 15. ■ Nagypénteki ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Pomázon és Csobánkán.
 2022. április 16. ■ Nagyszombati ünnepi istentisztelet a pomázi templomban. Közöttünk szolgál Végh Tamás nyugalmazott református lelkipásztor.
 2022. április 17-18. ■ Húsvéti ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Pomázon és Csobánkán. Csobánkai imaházunkban szolgál gyülekezetünk Psalmus kórusa.
 2022. április 23-24. ■ Ifjúsági csendes hétvége a kisorrosi református gyülekezeti házban.
 2022. május 1. ■ Anyáknapja istentisztelet Pomázon és Csobánkán.
 2022. május 14. ■ Egyházmegyei ifjúsági csendesnap Csobánkán.
 2022. május 28-29. ■ Konfirmációi vizsga és fogadalomtétel a pomázi templomban. Presbiteri gyűlés.
 2022. május 30.- június 3. ■ Bűnbánati alkalmak Pomázon és Csobánkán.
 2022. június 27. - július 2. ■ Gyermektábor a kisorrosi református gyülekezeti házban.

KERESZTELTŐ:

2022. március 13. ■ Takács-Dúcz János.
 2022. március 20. ■ Zsikai Viktória.
 2022. április 10. ■ Marton Annaróza.

HÁZASSÁGKÖTÉS:

2022. március 12-én pomázi templomunkban kérte Isten áldását közös életére Jankovits Dániel és Jankovits-Vida Krisztina.
 2022. április 2-án pomázi templomunkban kérte Isten áldását közös életére Kurucz Imre és Kuruczné Téglási Mária Judit.

Kérjük, hogy adója 1%-ával támogassa gyülekezetünk alapítványát!
 Társegyházközségünk megsegítésére köszönettel fogadjuk az adó 1 %-át, amit a gyülekezetünk teljes körű hitéletének, istentiszteletének otthont adó templom védelmére, a közösségi életnek teret biztosító intézményeink fejlesztésére fordítunk. **KÖSZÖNJÜK.**
 Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány
Adószám: 18693829-1-13

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!
A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – **Telefon:** 06-26-325-297
Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.
E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu
Honlapcím: http://www.pomaz.reformatus.hu
Facebook:
 https://www.facebook.com/pomazcsobankareformatus/
Gyülekezetünk számlaszámjai:
Pomáz: 11784009-2222253-00000000
Csobánka: 11784009-2222260-00000000
Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor
 (e-mail: nyilas.zoltan@reformatus.hu)
Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.
Szerkesztő: Dr. Puskás Attila
 (e-mail: puskas.attila.dr@gmail.com; Tel.: +36-20-9355-362)
Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor
 (e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)
 Megjelenik kéthavonta 400 példányban, gyülekezeti használatra, ingyenes terjesztésben.
 Adományokat köszönettel elfogadjuk.

*Szeretettel kívánunk békés, Krisztus Urunk által megszentelt húsvéti ünnepeket.
 A Szerkesztőbizottság*
 Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan 2022. június 19-én jelenik meg.

HITTAN ÉS ERKÖLCSTAN VAGY ETIKA?

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa.” (Mk 10,14)

Mindenekelőtt köszönettel tartozunk az Országgyűlés azon döntésének, hogy erről a választási lehetőségről beszélhetünk. Akinél nem egyértelmű a választás, hogy hit- és erkölcsstanra vagy inkább etikára írassa gyermekét, azokhoz szeretnék szólni mint édesapa, nagypapa, tanár.

Vannak olyan kérdések, idők az ember életében, amikor tanácstalan és szívesen kérne tanácsot valakitől. A határidő kegyetlen dolog, nincs tekintettel a bizonytalanokra, dönteni kell. Ha nem döntünk, döntenek helyettünk. Egy ilyen döntési lehetőség, hogy hit- és erkölcsstanra vagy etikára írassa-e gyermekét.

Ha tudod, ha nem, kedves barátom, ez egy vészesen komoly dolog. Komolyabb egy halálos betegségnél. Kérlek, hogy türelmesen, gondolkozva olvasd végig ezt a kis írást, hiszen a saját és gyermeked boldogságáról van szó! Egy biztos, a legfontosabb határidő az ember életében a halál, aminek az idejét nem tudjuk, de ez mindenkit elér, és nem mindegy, ki hová jut azt követően! A Biblia szerint örökéletre lettünk teremtve. Az örökéletnek két helye van: a menny és a pokol. Ha van ismeretünk, csak akkor tudunk bölcsen dönteni, hogy melyiket válasszuk! Ezt az ismeretet gyermeked a hittan tanulással szerezheti meg!

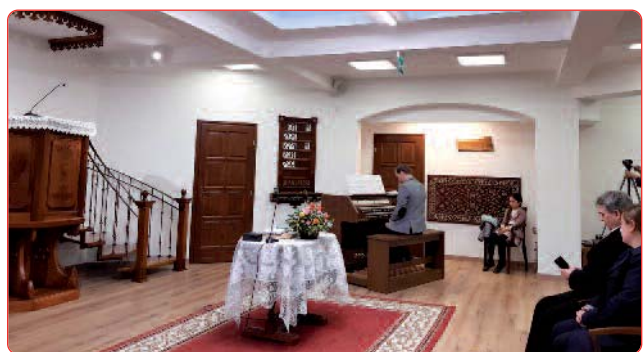
Most alkalmad van jól dönteni. Ez egy minősített idő számodra, kedves felebarátom, amikor gyermeked a hit- és erkölcsstan keretében megismerheti a Biblia tanítását, Isten teremtő, megváltó munkáját, szeretetét és kegyelmét. Nem csak az emberi változó és vitatott normákat, amiről az általános erkölcsstan szól. (Pl. a félreértett szeretet a gyermeknevelésben.)

Aki hittanra jár, megismerheti ünnepeinket, amelyeket azért adott Isten, hogy kijelentsse magát nekünk Fián, az Úr Jézuson keresztül. A karácsony, nagypéntek, húsvét, pünkösd, mind-mind az Úr Jézushoz köthetők. Ezek lényege, hogy Isten gondoskodó szeretetével az embert üdvösségre akarja segíteni, és nem akarja, hogy bárki elveszen. Ha ezeket nem ismeri meg gyermeked, nem tudhatja, hogy léteznek, és így nem tudja majd elfogadni az örökélet ajándékát Istentől.

Ha eljön az ideje, kérlek, írasd vagy írasd át gyermekedet hit- és erkölcsstanra!

Dr. Judák Endre

Magyar Református Presbiteri Szövetség

Április 2-án Csobánkán SZOTYORI NAGY GÁBOR orgonaművész hangversenyével avattuk fel a pályázati forrásból vásárolt új Viscount Chorum 60 Lam digitális orgonát

